

PROIECT

UE

Republica Moldova

GUVERNUL
HOTĂRÂRE Nr.
din

**pentru aprobarea Regulamentului privind situațiile excepționale
în sectorul gazelor naturale și a Planului de acțiuni pentru situații excepționale
în sectorul gazelor naturale**

Prezenta hotărâre transpune Regulamentul (UE) 2017/1938 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2017 privind măsurile de garantare a securității aprovizionării cu gaze naturale și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 994/2010, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 280/1 din 28 octombrie 2017, adaptat și adoptat prin Decizia Consiliului Ministerial al Comunității Energetice 2021/15/MC-EnC din 30 noiembrie 2021 și Decizia Consiliului Ministerial al Comunității Energetice 2022/01/MC-EnC din 30 septembrie 2022.

În temeiul articolului 4 alineatul (1) litera e) și articolelor 103-108 din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale cu modificările ulterioare (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.193-203, art. 415), Guvernul

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă:
 - 1) Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, conform anexei nr. 1;
 - 2) Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale, conform anexei nr. 2.
2. Se abrogă Hotărârea Guvernului nr. 207/2019 cu privire la aprobarea Regulamentului privind situațiile excepționale pe piața gazelor naturale și a Planului de acțiuni pentru situații excepționale pe piața gazelor naturale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr. 48-158, art. 260), cu modificările ulterioare.
3. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei.

PRIM-MINISTRU**Dorin RECEAN****Contrasemnează:**

Ministrul energiei

Victor Parlicov

Ministrul afacerilor interne

Adrian Efros

Anexa nr. 1
la Hotărârea Guvernului nr. din 2024

REGULAMENT **privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale**

Secțiunea 1 **Prevederi generale**

1. Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale (în continuare – Regulament) reglementează norme ce vizează securitatea aprovizionării cu gaze naturale prin asigurarea funcționării corecte și continue a pieței gazelor naturale, permițând aplicarea unor măsuri excepționale atunci când piața nu mai este în măsură să asigure cantitățile de gaze naturale necesare, definind și atribuind clar responsabilitățile între întreprinderile de gaze naturale, Guvern și Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (în continuare - ANRE) atât cu privire la acțiunile preventive, cât și reacția la perturbările în aprovizionarea cu gaze naturale. Regulamentul de asemenea, stabilește mecanisme transparente, privind coordonarea planificării măsurilor și reacțiilor în cazul unor situații de urgență la nivel național și în alte țări părți ale Comunității Energetice și/sau state membre ale Uniunii Europene, în scopul prevenirii, atenuării și gestionării crizelor de gaze naturale.

2. Regulamentul are următoarele obiective de bază:

1) stabilirea exhaustivă a atribuțiilor autorităților publice și întreprinderilor de gaze naturale, în special ale operatorului sistemului de transport (în continuare – OST), precum și coordonarea acțiunilor acestora pe durata situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale (în continuare – situații excepționale);

2) stabilirea criteriilor de identificare a consumatorilor protejați;

3) stabilirea criteriilor de evaluare a riscurilor asociate securității aprovizionării cu gaze naturale;

4) stabilirea standardelor ce țin de infrastructura și securitatea aprovizionării cu gaze naturale;

5) stabilirea conținutului Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale (în continuare – Planul de acțiuni pentru situații excepționale), compus din două părți: Planul de acțiuni preventive și Planul de urgență.

6) asigurarea funcționării corecte și continue a pieței gazelor naturale și punerea în aplicare a unor proceduri nediscriminatorii, transparente și specifice pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale în cazul apariției situațiilor excepționale.

7) crearea condițiilor necesare pentru monitorizarea securității aprovizionării cu gaze naturale.

3. În sensul Regulamentului se aplică noțiunile definite în Legea cu privire la gazele naturale și următoarele noțiuni:

cerere de gaze naturale excepțional de mare – cerere zilnică de gaze naturale în perioada sezonului rece (din luna octombrie și până în luna martie), care depășește cu minimum 20 % nivelul consumului mediu zilnic înregistrat în perioadele climatice reci constatate statistic la fiecare 20 de ani.

consumatori întreruptibili - consumatorii noncasnici care nu fac parte din categoria consumatorilor protejați, în a căror privință este posibilă aplicarea măsurilor de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale, în cazul unei situații de urgență constatate în modul stabilit, în conformitate cu Planul de acțiuni pentru situații excepționale.

Grupul de coordonare privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale din cadrul Comunității Energetice – grup stabilit pentru facilitarea coordonării măsurilor de securitate a aprovizionării cu gaze naturale din cadrul Comunității Energetice.

serviciu social esențial - un serviciu prestat în legătură cu asistența medicală, asistența socială esențială, de urgență, de securitate, cu educația sau cu administrația publică.

Secțiunea 2

Responsabilitatea pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale

4. Asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale este o responsabilitate partajată a întreprinderilor de gaze naturale, a Guvernului (prin intermediul Comisiei pentru situații excepționale a Republicii Moldova (în continuare – *Comisia*) și a organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei (în continuare – *organului central de specialitate*)) și ANRE conform competențelor instituționale și funcționale, implică stabilirea, monitorizarea realizării măsurilor preventive și de urgență necesare pentru prevenirea situațiilor excepționale, realizarea măsurilor pe parcursul situațiilor excepționale precum și pentru lichidarea consecințelor situațiilor excepționale. În acest scop, Guvernul, ANRE și operatorul sistemului de transport exercită atribuțiile stabilite în Legea cu privire la gazele naturale și promovează cooperarea bilaterală și cea regională cu privire la asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale.

5. În Republica Moldova, autoritatea competentă responsabilă de asigurarea punerii în aplicare de către entitățile responsabile a măsurilor prevăzute de prezentul Regulament și Planul de acțiuni pentru situații excepționale este organul central de specialitate.

6. Organul central de specialitate informează Secretariatul Comunității Energetice notifică denumirea autorității desemnate de Guvern, în contextul punctului 5.

Secțiunea 3

Atribuțiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

7. Comisia îndeplinește următoarele atribuții în legătură cu asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale:

1) examinează sesizarea privind apariția unei situații excepționale în sectorul gazelor naturale și constată existența situației excepționale în sectorul gazelor naturale;

2) preia, în cazul constatării situației excepționale în sectorul gazelor naturale, atribuțiile privind gestionarea situației excepționale și coordonează toate acțiunile ce urmează a fi întreprinse de către întreprinderile de gaze naturale, în special de către OST, alți participanți la piața gazelor naturale, precum și acțiunile ANRE, organelor centrale de specialitate sau autorităților administrației publice centrale și locale, în conformitate cu prezentul Regulament și Planul de acțiuni pentru situații excepționale;

3) emite dispoziții cu privire la aplicarea unor măsuri excepționale necesare pentru gestionarea situației excepționale, inclusiv pentru înlăturarea sau minimizarea consecințelor situației excepționale;

4) adoptă decizia privind utilizarea totală sau parțială a gazelor naturale care fac obiectul stocurilor de securitate, în conformitate cu art. 108¹ din Legea cu privire la gazele naturale.

5) adoptă decizia privind punerea în circulație pe piața gazelor naturale pe parcursul anului, parțial sau total a cantității disponibile de gaze naturale care face obiectul obligației de stocare, în conformitate cu art. 108² din Legea cu privire la gazele naturale.

6) prezintă Guvernului un raport privind necesitatea declarării stării de urgență în conformitate cu Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, în funcție de gravitatea situației create în legătură cu limitarea, întreruperea aprovizionării cu gaze naturale și de caracterul măsurilor ce urmează a fi adoptate pentru gestionarea situației create;

7) analizează caracterul, cauzele și consecințele situațiilor excepționale, eficacitatea măsurilor întreprinse pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați și pentru lichidarea consecințelor situațiilor excepționale, de asemenea analizează alte informații relevante;

8) desemnează, la necesitate, pentru asigurarea continuității aprovizionării cu gaze naturale, în special a consumatorilor protejați, furnizorul care urmează să achiziționeze gaze naturale pe perioada situațiilor excepționale pentru a le revinde furnizorilor de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale sau, în baza deciziei Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, consumatorilor finali. După caz, pentru realizarea acestor achiziții, Comisia poate dispune alocarea mijloacelor financiare din bugetul de stat.

9) impune, la necesitate, furnizorilor și traderilor de pe piața angro a gazelor naturale, furnizorilor de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale care își desfășoară activitatea de furnizare a gazelor naturale la prețuri reglementate sau la prețuri negociate, obligația de a vinde furnizorului desemnat în conformitate cu subpunctul 8, gaze naturale în cantitățile și la prețurile stabilite în contractele de vânzare-cumpărare a gazelor naturale pe care aceștia le au încheiate la momentul declarării situației excepționale sau de a cesiona drepturile pe care aceștia le au conform contractelor de vânzare-cumpărare a gazelor naturale;

10) obligă, la necesitate, titularii de licențe să încheie contracte, să întreprindă alte acțiuni necesare pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali și să stabilească termenele în care acestea urmează a fi executate;

11) adoptă decizii cu privire la aplicarea unor măsuri excepționale (care nu sunt stabilite în Planul de urgență) pentru lichidarea avariilor în sistemul de gaze naturale și pentru asigurarea protecției populației și a patrimoniului;

12) monitorizează îndeplinirea de către întreprinderile de gaze naturale, de către organul central de specialitate, de către alte organe sau autorități ale administrației publice centrale, de către alte autorități publice, precum și de către alți participanți la piața gazelor naturale a măsurilor stabilite în Planul de acțiuni pentru situații excepționale, în scopul sporirii gradului de protecție a sistemului de gaze naturale și asigurării aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali;

13) asigură informarea populației prin intermediul mass-media, cu privire la cauzele și proporțiile situațiilor excepționale, cu privire la măsurile întreprinse de întreprinderile de gaze naturale și autoritățile responsabile pentru prevenirea și lichidarea consecințelor acestora, pentru protecția populației și a patrimoniului, pentru familiarizarea populației cu regulile de comportament în situații excepționale, precum și cu privire la măsurile întreprinse pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați;

14) constată încetarea situației excepționale în sectorul gazelor naturale;

15) exercită alte atribuții stabilite în Legea cu privire la gazele naturale, în Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război în Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001, în prezentul Regulament și în Planul de acțiuni pentru situații excepționale.

8. Ținerea lucrărilor de secretariat ale Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova se asigură de Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, în conformitate cu prevederile art. 6 din Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001 cu privire la Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova.

9. Conform punctului 13 din Anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001 cu privire la Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, în condiții de pericol, declanșare sau lichidare a consecințelor situațiilor excepționale, activitatea Comisiei este asigurată de Centrul de dirijare în situații excepționale, format pe lângă Inspectoratul General pentru Situații de Urgență.

Secțiunea 4

Atribuțiile ANRE în asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale

10. ANRE contribuie la asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale și la elaborarea măsurilor destinate asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale.

11. ANRE colaborează cu organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei în legătură cu elaborarea Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale și monitorizarea realizării măsurilor preventive și de urgență stabilite în Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale.

12. La survenirea unei situații excepționale în sectorul gazelor naturale, ANRE exercită următoarele atribuții:

1) impune obligații de serviciu public întreprinderilor de gaze naturale în conformitate cu art. 11 alin. (3) lit. a) din Legea cu privire la gazele naturale și monitorizează respectarea acestora;

2) suspendă, în conformitate cu art. 16 alin. (3) din Legea cu privire la gazele naturale, licența titularului de licență care nu se conformează dispozițiilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, deciziilor și hotărârilor ANRE și desemnează alt titular de licență care să desfășoare activitatea licențiată în locul titularului a cărui licență a fost suspendată;

3) aprobă tarife, prețuri reglementate în condițiile stabilite la art. 9 alin. (7) din Legea cu privire la gazele naturale;

4) în condițiile art. 105² stabilește plăți care urmează a fi achitate de titularii de licențe în legătură cu executarea deciziilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova;

5) asigură că proiectele de investiții privind infrastructura nouă de transport al gazelor naturale prevăzută în planul de dezvoltare al rețelelor de transport al gazelor naturale al operatorului sistemului de transport contribuie la securitatea aprovizionării cu gaze naturale prin dezvoltarea unei rețele de gaze naturale bine conectate, inclusiv, după caz, prin intermediul unui număr suficient de puncte de intrare și de ieșire transfrontaliere, în funcție de cererea gazelor naturale pe piață și de riscurile identificate;

6) monitorizează respectarea de către titularii de licențe a deciziilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, inclusiv executarea contractelor încheiate, întreprinderea altor acțiuni în conformitate cu deciziile respective și, conform atribuțiilor stabilite prin lege, întreprinde acțiunile necesare pentru a asigura respectarea și implementarea corespunzătoare a măsurilor respective de către titularii de licențe;

7) monitorizează și asigură realizarea de către întreprinderile de gaze naturale a obligațiilor de creare și menținere a stocurilor de gaze naturale necesare pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale, inclusiv a obligațiilor ce țin de modalitatea de achitare a contribuțiilor financiare stabilite conform Legii cu privire la gazele naturale;

8) exercită alte atribuții care îi revin în conformitate cu Legea cu privire la gazele naturale, în măsura în care acestea nu contravin dispozițiilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova.

Secțiunea 5

Atribuțiile organului central de specialitate în asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale

13. Organul central de specialitate are următoarele atribuții:

1) efectuează evaluarea națională a riscurilor în conformitate cu criteriile stabilite în Secțiunea 14, în baza informațiilor furnizate de către întreprinderile de gaze naturale și ANRE;

2) examinează în cadrul evaluării naționale a riscurilor, dacă, într-o perspectivă integrată a sistemelor de gaze naturale și electroenergetic există congestii interne, iar capacitatea punctelor de intrare în rețelele de transport al gazelor naturale și infrastructura existentă, în special rețelele de transport al gazelor naturale, oferă posibilitatea de a adapta transportul de gaze naturale pentru necesitățile țării și a fluxurilor transfrontaliere, în cazul scenariului care implică perturbarea /

ieșirea din funcțiune a infrastructurii principale de gaze naturale la nivel național (identificate la evaluarea riscurilor);

3) elaborează, promovează și monitorizează implementarea Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale;

4) asistă Guvernul la monitorizarea securității aprovizionării cu gaze naturale la nivel național și elaborează Raportul cu privire la rezultatele monitorizării securității aprovizionării cu gaze naturale;

5) notifică Secretariatul Comunității Energetice cu privire la autoritățile responsabile de asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale, inclusiv în caz de modificare a acestora;

6) comunică Secretariatului Comunității Energetice despre măsurile întreprinse în legătură cu situațiile excepționale survenite în sectorul gazelor naturale al Republicii Moldova și prezintă toate datele și informațiile relevante;

7) colaborează cu ANRE și cu întreprinderile de gaze naturale pentru îndeplinirea funcțiilor stabilite în prezentul Regulament.

14. Organul central de specialitate asigură colaborarea regională cu autoritățile competente din țările vecine în scopul asigurării măsurilor de prevenire și micșorare a impactului eventualelor situații excepționale în sectorul gazelor naturale.

15. Dacă situațiile excepționale nu pot fi gestionate în modul corespunzător prin aplicarea măsurilor la nivel național, organul central de specialitate comunică acest fapt Secretariatului Comunității Energetice și președintelui Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale din cadrul Comunității Energetice, care urmează să convoace o ședință a grupului pentru examinarea situației și, după caz, pentru acordarea asistenței Republicii Moldova și/sau altor țări părți ale Comunității Energetice vizate în legătură cu coordonarea măsurilor implementate la nivel național pentru a face față situației excepționale în sectorul gazelor naturale.

16. În scopul asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale, organul central de specialitate în comun cu OST vor colabora cu autoritățile publice de resort și OST adiacenți din țările vecine, și anume România (țară-membră a Uniunii Europene) și Ucraina (țară parte a Comunității Energetice), dar și alte țări, după caz, în special în legătură cu:

1) coordonarea măsurilor privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale în situații excepționale, stabilite în prezentul Regulament;

2) identificarea interconexiunilor și, după caz, dezvoltarea și modernizarea acestora, inclusiv pentru asigurarea capacităților bidirecționale;

3) identificarea condițiilor și a modalităților practice de acordare a asistenței reciproce.

Secțiunea 6

Obligațiile întreprinderilor de gaze naturale

17. OST asigură colaborarea cu OST adiacenți pentru a preveni posibilele perturbări în aprovizionarea cu gaze naturale și pentru a minimiza daunele ce pot fi provocate în cazul apariției unei situații excepționale în sectorul gazelor naturale și sunt obligați:

1) să notifice imediat Comisia în cazul identificării semnalelor unei potențiale situații excepționale în sectorul gazelor naturale;

2) să întreprindă imediat măsurile stabilite în Planul de acțiuni pentru situații excepționale;

3) să reia de îndată activitatea în condiții obișnuite, la dispariția cauzelor care au determinat apariția situației excepționale în sectorul gazelor naturale și să notifice imediat Comisia despre aceasta.

18. Odată cu constatarea existenței situației excepționale în sectorul gazelor naturale OST este operatorul de sistem responsabil la ale cărui indicații întreprinderile de gaze naturale, precum și alți participanți la piața gazelor naturale întreprind măsurile stabilite în Planul de urgență;

19. OST anunță producătorii, operatorii de sistem, operatorii instalațiilor de stocare, traderii, furnizorii, și după caz, OST adiacenți, despre apariția situațiilor excepționale și dispune, în funcție

de situație, întreprinderea măsurilor stabilite în Planul pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale.

20. Pe perioada existenței situației excepționale, OST transmite zilnic, până la orele 12:00, Comisiei, organului central de specialitate și ANRE informații cu privire la măsurile întreprinse de acesta, de alți operatori de sistem, de alte întreprinderi de gaze naturale, precum și de alți participanți la piața gazelor naturale, în conformitate cu Planul pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale. Operatorii de sistem, precum și ceilalți participanți la piața gazelor naturale sînt obligați să colaboreze cu OST și să-i prezinte informațiile solicitate.

21. Pe durata situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale, întreprinderile de gaze naturale, la solicitarea OST, au următoarele obligații:

1) producătorii mobilizează întreaga capacitate de producere a gazelor naturale în limita capacităților maxime de extracție;

2) operatorii instalațiilor de stocare, mobilizează întreaga capacitate de extragere a gazelor naturale;

3) OST preiau cantitățile suplimentare de gaze naturale puse la dispoziție de producători, de operatorii instalațiilor de stocare și asigură transportarea acestora;

4) OSD întreprinde măsuri de limitare și/sau de întrerupere a livrării gazelor naturale conform Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale (Planul de urgență).

22. Pe perioada situației excepționale în sectorul gazelor naturale, dispozițiile Comisiei au întâietate și sunt superioare prevederilor legale sau contractuale ce se referă la piața gazelor naturale și activitatea întreprinderilor de gaze naturale. Întreprinderile de gaze naturale nu sunt în drept să se eschiveze de la îndeplinirea obligațiilor ce le revin în conformitate cu legea și contractele încheiate, cu condiția că acestea nu contravin dispozițiilor Comisiei.

23. Pe perioada situației excepționale în sectorul gazelor naturale, întreprinderile de gaze naturale sunt obligate să îndeplinească dispozițiile Comisiei și hotărârile ANRE aprobate în acest sens.

24. Pe parcursul situației excepționale în sectorul gazelor naturale, întreprinderile de gaze naturale sunt obligate să întreprindă măsurile stabilite în Planul de acțiuni pentru situații excepționale, cu respectarea următoarelor condiții:

1) să nu fie introduse măsuri de restricționare nejustificată a fluxului de gaze naturale în cadrul pieței interne a Uniunii Europene;

2) să nu fie introduse măsuri care pot pune în pericol în mod grav situația aprovizionării cu gaze naturale într-o altă țară parte a Comunității Energetice și/sau într-un stat membru al Uniunii Europene;

3) să fie menținut accesul la infrastructura transfrontalieră, în măsura posibilităților tehnice și în condiții de siguranță, în conformitate cu Planul de acțiuni pentru situații excepționale.

25. În scopul monitorizării securității cu privire la aprovizionarea cu gaze naturale, întreprinderile de gaze naturale întocmesc și prezintă anual, până la 31 martie, organului central de specialitate și ANRE un raport cu privire la rezultatele monitorizării securității aprovizionării cu gaze naturale. Raportul respectiv include toate datele și informațiile actualizate, care sunt utilizate la evaluarea națională a riscurilor și la actualizarea ei, inclusiv acțiunile și măsurile întreprinse de întreprinderile de gaze naturale pe parcursul situațiilor excepționale din sectorul gazelor naturale.

Secțiunea 7

Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale

26. Pentru reducerea numărului situațiilor în care poate fi afectată securitatea aprovizionării cu gaze naturale, precum și pentru gestionarea eficientă a unei situații excepționale în sectorul gazelor naturale, organul central de specialitate elaborează, cu respectarea cerințelor stabilite în art. 104 din Legea cu privire la gazele naturale, și prezintă Guvernului spre aprobare Planul de acțiuni pentru situații excepționale, compus din Planul de acțiuni preventive și Planul de urgență.

27. Măsurile de asigurare a securității aprovizionării cu gaze naturale incluse în Planul de acțiuni pentru situații excepționale trebuie să fie clar definite, transparente, proporționale, nediscriminatorii și verificabile, să nu denatureze în mod nejustificat concurența sau funcționarea eficientă a pieței unice de gaze naturale a Uniunii Europene și să nu pună în pericol securitatea aprovizionării cu gaze naturale a altor țări părți ale Comunității Energetice și/sau state membre ale Uniunii Europene.

28. În vederea elaborării Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale, organul central de specialitate efectuează, în colaborare cu și în baza informațiilor furnizate de către întreprinderile de gaze naturale, o analiză amplă a situației existente în sectorul gazelor naturale, inclusiv a situației create pe piața gazelor naturale și, după caz, pe piețele de gaze naturale regionale, precum și identifică și evaluează riscurile, conform prevederilor Secțiunii 14.

29. Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale trebuie să conțină în primul rând măsuri ce se bazează pe mecanisme de piață, nu trebuie să pună în sarcina întreprinderilor de gaze naturale obligații excesive, nerealizabile și nu trebuie să aibă impact negativ asupra funcționării pieței gazelor naturale.

30. Organul central de specialitate, în rezultatul consultării întreprinderilor de gaze naturale, a organizațiilor relevante care reprezintă interesele consumatorilor casnici și industriali de gaze naturale, inclusiv a producătorilor de energie electrică, a OST de energie electrică și ANRE, elaborează și promovează Planul de acțiuni pentru situații excepționale care cuprinde:

1) Planul de acțiuni preventive ce include măsurile necesare pentru a elimina sau a atenua riscurile identificate, inclusiv măsurile de eficiență energetică și măsurile bazate pe cerere examinate în evaluarea națională a riscurilor și în conformitate cu Secțiunea 8;

2) Planul de urgență ce include măsurile care trebuie luate pentru a elimina sau a atenua impactul unei perturbări în aprovizionarea cu gaze naturale, în conformitate cu Secțiunea 9.

31. În procesul de consultare publică, proiectul Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale se consultă cu Secretariatul Comunității Energetice.

32. Organul central de specialitate raportează în mod periodic Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale din cadrul Comunității Energetice cu privire la progresele realizate în elaborarea și aprobarea Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale.

33. Organul central de specialitate și ANRE asigură monitorizarea periodică a implementării Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale.

34. Planul de acțiuni preventive și Planul de urgență se elaborează în conformitate cu modelele stabilite în anexele 2 și 3 la Regulament.

35. În termen de patru luni de la data notificării de către organul central de specialitate, Secretariatul Comunității Energetice evaluează Planul de acțiuni pentru situații excepționale luând în considerare opiniile expuse de Grupul de coordonare privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale din cadrul Comunității Energetice.

36. Secretariatul Comunității Energetice, transmite organului central de specialitate un aviz cu recomandarea de a revizui Planul de acțiuni pentru situații excepționale în situația în care acesta:

1) nu este eficient în atenuarea riscurilor identificate în evaluarea națională a riscurilor;

2) nu este consecvent cu scenariile de risc sau cu planurile de acțiuni al altei țări părți a Comunității Energetice și/sau stat membru al Uniunii Europene;

3) nu respectă cerința prevăzută la punctul 27 de a nu denatura în mod nejustificat concurența sau funcționarea eficientă a pieței interne a Uniunii Europene;

4) nu respectă prevederile prezentului Regulament sau alte prevederi ale legislației Comunității Energetice.

37. În termen de trei luni de la recepția avizului menționat în punctul 36, organul central de specialitate notifică repetat Planul de acțiuni pentru situații excepționale modificat Secretariatului Comunității Energetice sau prezintă motivele pentru care nu este de acord cu argumentarea recomandărilor expuse în aviz.

Organul central de specialitate ține cont în măsură deplină de motivarea detaliată a Secretariatului Comunității Energetice prin care se solicită orice modificare a Planul de acțiuni pentru situații excepționale.

38. Dacă este cazul, organul central de specialitate elaborează, promovează și propune Guvernului modificarea Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale. După aprobarea modificării, acesta se publică pe pagina web oficială a organului central de specialitate.

39. În cazul în care poziția finală a organului central de specialitate diferă de motivarea detaliată a Secretariatului Comunității Energetice, organul central de specialitate prezintă și publică împreună cu poziția sa și motivarea detaliată a Secretariatului Comunității Energetice justificarea care stă la baza poziției sale, în termen de două luni de la data primirii motivării detaliate a Secretariatului Comunității Energetice.

40. Pentru măsurile nebazate pe mecanisme de piață adoptate de Comisie, după intrarea în vigoare a prezentului Regulament, se aplică procedurile prevăzute la punctele 48 - 52.

41. La elaborarea, promovarea și aprobarea Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale se garantează confidențialitatea datelor sensibile din punct de vedere comercial.

42. La elaborarea Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale, organul central de specialitate colaborează cu ANRE și cu participanții la piața gazelor naturale în special prin efectuarea schimbului de informații. Planul de acțiuni pentru situații excepționale este elaborat cu asistența OST.

Secțiunea 8

Planul de acțiuni preventive

43. Planul de acțiuni preventive constituie parte componentă a Planului de acțiuni pentru situații excepționale și are ca scop reducerea riscurilor în sistemul de gaze naturale, reflectă rezultatele evaluării naționale a riscurilor și include măsurile preventive ce se impun a fi întreprinse pentru prevenirea situațiilor excepționale.

44. Planul de acțiuni preventive trebuie să conțină:

1) rezultatele evaluării naționale a riscurilor efectuate în conformitate cu cerințele Secțiunii 14;

2) criteriile de identificare a consumatorilor protejați și volumele de gaze naturale necesare pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a acestor consumatori pe parcursul perioadelor de timp stabilite la punctul 95;

3) măsurile ce necesită a fi întreprinse, volumele de gaze naturale, capacitatea infrastructurii sistemului de gaze naturale și timpul necesar pentru îndeplinirea standardului privind aprovizionarea cu gaze naturale și standardului privind infrastructura, în conformitate cu Secțiunile 12 și 13, iar în cazul în care se aplică, gradul în care măsurile privind cererea pot compensa în timp util, perturbarea aprovizionării cu gaze naturale, volumele de gaze naturale în funcție de scenariu și pe categorii de consumatori protejați și orice majorare a standardului privind aprovizionarea cu gaze naturale și orice justificare privind conformarea cu prevederile punctului 96;

4) obligațiile impuse întreprinderilor de gaze naturale, electroenergetice și termoeenergetice după caz, și altor autorități și instituții relevante care pot avea impact asupra securității aprovizionării cu gaze naturale, cum ar fi obligațiile referitoare la funcționarea sigură a sistemului de gaze naturale;

5) alte măsuri preventive elaborate pentru a preveni riscurile identificate în evaluarea națională a riscurilor, ca de exemplu necesitatea de a majora capacitățile interconexiunilor cu sistemele de gaze naturale ale țărilor vecine părți ale Comunității Energetice sau state membre ale Uniunii Europene, de a îmbunătăți și mai mult eficiența energetică, de a reduce cererea de gaze naturale, precum și posibilitatea de a diversifica rutele și sursele de aprovizionare cu gaze naturale și utilizarea regională a instalațiilor de stocare și a capacităților terminalelor de gaze naturale

lichefiate (în continuare – GNL) existente, după caz, în vederea asigurării aprovizionării cu gaze naturale a tuturor consumatorilor finali cât mai mult timp posibil;

6) informații privind impactul economic, eficacitatea și eficiența măsurilor prevăzute în Plan, inclusiv a obligațiilor menționate la subpunctul 11);

7) descrierea efectelor măsurilor cuprinse în plan asupra funcționării pieței interne de energie a Uniunii Europene, precum și asupra pieței gazelor naturale a Republicii Moldova, inclusiv ale obligațiilor menționate la subpunctul 11).

8) descrierea impactului măsurilor asupra mediului și consumatorilor finali;

9) mecanismele care urmează să fie utilizate în cadrul cooperării cu alte țări părți ale Comunității Energetice și/sau alte state membre ale Uniunii Europene, inclusiv mecanismele privind elaborarea și implementarea Planurilor de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale;

10) informații privind interconexiunile și infrastructurile existente și cele ce se planifică a fi dezvoltate în viitor, fluxurile transfrontaliere, accesul transfrontalier la instalațiile de stocare și terminale GNL și capacitatea fizică bidirecțională a interconexiunilor de a transporta gaze naturale în ambele direcții, în special în cazul situației de urgență;

11) toate obligațiile de serviciu public cu privire la securitatea aprovizionării cu gaze naturale.

Informațiile esențiale determinate conform subpunctelor 1), 3) și 4) care, ar putea pune în pericol securitatea aprovizionării cu gaze naturale dacă ar fi dezvăluite, pot fi excluse.

45. La elaborarea Planului de acțiuni preventive, în special în legătură cu identificarea acțiunilor care vizează respectarea standardului privind infrastructura, stabilite în Secțiunea 12 din Regulament, urmează a fi luate în considerare planul de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale, precum și planurile de dezvoltare a rețelelor de distribuție al gazelor naturale.

46. Toate măsurile preventive care nu se bazează pe mecanisme de piață, precum cele menționate la punctul 40, indiferent dacă acestea fac parte din Planul de acțiuni preventive sau sunt adoptate ulterior, trebuie să corespundă prevederilor punctului 27.

47. Organul central de specialitate face publică orice măsură menționată nebazată pe mecanisme de piață care nu a fost încă inclusă în Planul de acțiuni preventive și notifică Secretariatului Comunității Energetice descrierea oricărei astfel de măsuri și a impactului acesteia asupra pieței gazelor naturale și, în măsura în care este posibil, a impactului acesteia asupra piețelor gazelor din alte țări părți ale Comunității Energetice.

48. La solicitarea Secretariatului Comunității Energetice, organul central de specialitate, după caz ANRE, prezintă o evaluare a impactului oricărei măsuri nebazate pe mecanisme de piață pentru a demonstra corespunderea cu prevederile punctului 27.

49. Evaluarea impactului unei măsuri nebazate pe mecanisme de piață, inclusiv care nu a fost încă inclusă în Planul de acțiuni preventive în temeiul punctului 48, vizează cel puțin următoarele aspecte:

1) impactul potențial asupra dezvoltării pieței gazelor naturale și a concurenței la nivel național;

2) impactul potențial asupra pieței interne de gaze naturale a Comunității energetice și/sau Uniunii Europene;

3) impactul potențial asupra securității aprovizionării cu gaze naturale ale țărilor vecine părți ale Comunității Energetice și/sau state Membre ale Uniunii Europene, în special în cazul măsurilor care ar putea să reducă lichiditatea piețelor regionale sau să restrângă fluxurile de gaze naturale către țările vecine părți ale Comunității Energetice și/sau state Membre ale Uniunii Europene;

4) costurile și beneficiile evaluate în comparație cu măsurile de piață alternative;

5) o evaluare a necesității și a proporționalității în comparație cu alte măsuri de piață posibile;

6) aprecierea faptului dacă măsura garantează oportunități egale pentru toți participanții pieței gazelor naturale;

7) o strategie de eliminare a măsurii, durata prevăzută a măsurii preconizate și un calendar de revizuire adecvat.

50. Evaluarea menționată la punctul 49 subpunctele 1) și 2) se efectuează de către ANRE. Evaluarea impactului este făcută publică de organul central de specialitate și ANRE și se notifică Secretariatului Comunității Energetice de către organul central de specialitate.

51. În cazul în care Secretariatul Comunității Energetice consideră, în baza evaluării impactului, că măsura poate pune în pericol securitatea aprovizionării cu gaze naturale a altor țări părți ale Comunității Energetice și/sau state membre ale Uniunii Europene, aceasta emite un aviz în termen de patru luni de la notificarea evaluării impactului prin care solicită, în măsura în care este necesar, modificarea sau abrogarea măsurii. Măsura adoptată intră în vigoare doar atunci când ea a fost modificată în conformitate cu avizul Secretariatului Comunității Energetice.

Termenul de patru luni începe din ziua următoare primirii notificării complete, și poate fi prelungit de comun acord al Secretariatului Comunității Energetice și organul central de specialitate.

52. În cazul în care Secretariatul Comunității Energetice consideră, pe baza evaluării impactului, că măsura nu corespunde prevederilor punctului 27, Secretariatul Comunității Energetice poate emite un aviz în termen de patru luni de la notificarea evaluării impactului. În aceste circumstanțe se aplică procedura expusă în punctul 37.

53. Procedura stabilită la punctul 36 se aplică măsurilor stabilite la punctele 47-52.

Secțiunea 9

Planul de urgență

54. Planul de urgență, ca parte componentă a Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale, se elaborează în baza Planului de acțiuni preventive, în conformitate cu rezultatele obținute ca urmare a evaluării naționale a riscurilor, și trebuie să includă măsuri specifice ce necesită a fi puse în aplicare în cazul apariției unei situații excepționale, când cantitățile necesare de gaze naturale nu mai pot fi preluate de pe piața gazelor naturale.

55. Planul de urgență trebuie să îndeplinească obiectivele stabilite în Legea cu privire la gazele naturale:

- 1) să fie elaborat ținând cont de nivelurile de criză menționate la punctul 75;
- 2) să definească rolul și responsabilitățile întreprinderilor de gaze naturale, operatorului sistemului de transport pentru energie electrică, după caz, și consumatorilor industriali de gaze naturale, inclusiv ale producătorilor de energie electrică, ținând cont de măsura în care aceștia sunt afectați în cazul unei perturbări în aprovizionarea cu gaze naturale, precum și interacțiunea acestora cu Comisia și după caz ANRE, pentru fiecare dintre nivelurile de criză menționate la punctul 76;
- 3) să definească rolul și responsabilitățile Comisiei, organului central de specialitate, ANRE, și altor autorități publice centrale și locale cărora li s-au delegat sarcini în conformitate cu Secțiunile 3, 4, 5 pentru fiecare dintre nivelurile de criză menționate la punctul 75;
- 4) să asigure că întreprinderile de gaze naturale și consumatorii industriali de gaze naturale, inclusiv producătorii de energie electrică relevanți, au suficient timp să reacționeze la fiecare dintre nivelurile de criză menționate la punctul 75;
- 5) să identifice, după caz, măsurile și acțiunile necesare pentru a atenua impactul potențial al perturbării în aprovizionarea cu gaze naturale asupra instalațiilor de termoficare și asupra furnizării energiei electrice produse pe bază de gaze naturale, inclusiv prin intermediul unei viziuni integrate asupra funcționării sistemului energetic bazat pe energie electrică și gaze naturale după caz;
- 6) să stabilească procedurile și măsurile detaliate care trebuie urmate pentru fiecare dintre nivelurile de criză menționate la punctul 75, inclusiv planurile corespunzătoare pentru fluxurile de informații;
- 7) să desemneze un manager de criză și să definească rolul acestuia;
- 8) să determine contribuția măsurilor bazate pe mecanisme de piață pentru gestionarea situației în cazul nivelului de alertă și pentru atenuarea situației în cazul nivelului de urgență;
- 9) să determine contribuția măsurilor care nu sunt bazate pe mecanisme de piață, planificate sau care urmează a fi puse în aplicare în cazul nivelului de urgență, și evaluează necesitatea utilizării acestor măsuri pentru a face față unei crize. Să evalueze efectele măsurilor nebazate pe

mecanisme de piață și să definească procedurile necesare pentru punerea lor în aplicare. Măsurile nebazate pe mecanisme de piață trebuie utilizate numai în cazul în care mecanismele bazate pe piață nu mai pot asigura aprovizionarea cu gaze naturale, în special către consumatorii protejați;

10) să descrie mecanismele utilizate pentru cooperarea cu alte țări părți ale Comunității Energetice și/sau state membre ale Uniunii Europene pentru fiecare dintre nivelurile de criză menționate la punctul 75 și procedurile privind schimbul de informații între acestea;

11) să detalieze obligațiile de raportare impuse întreprinderilor de gazele naturale și, după caz, întreprinderilor electroenergetice, în cazul nivelurilor de alertă și de urgență;

12) să descrie măsurile tehnice sau juridice aplicabile pentru a preveni consumul neautorizat sau peste limită de gaze naturale de către consumatorii finali, instalațiile de gaze naturale ale cărora sunt racordate la rețeaua de distribuție sau de transport al gazelor naturale dar care nu sunt consumatori protejați;

13) să descrie o listă de acțiuni predefinite pentru punerea la dispoziție a gazelor naturale în cazul unei situații de urgență, inclusiv contractelor comerciale dintre părțile implicate în aceste acțiuni și mecanismele de compensare pentru întreprinderile de gaze naturale, după caz, luând în considerare confidențialitatea datelor sensibile.

56. În scopul prevenirii consumului neautorizat /peste limită de gaze naturale pe parcursul situațiilor de urgență, conform subpunctul 12), sau în timpul aplicării măsurilor prevăzute la punctul 76, Comisia informează consumatorii întreruptibili despre necesitatea întreruperii sau reducerii consumului de gaze naturale, cu respectarea normelor tehnice.

57. Prevederile punctelor 37- 42 se aplică la actualizarea Planului de urgență.

58. Măsurile, acțiunile și procedurile prevăzute în Planul de urgență trebuie testate cel puțin o dată între actualizările periodice ale acestuia efectuate la fiecare patru ani. Pentru a testa Planul de urgență, organul central de specialitate simulează scenarii cu impact mediu și ridicat și reacții în timp real în conformitate cu Planul de urgență. Rezultatele testelor sunt prezentate Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale din cadrul Comunității Energetice de către organul central de specialitate.

59. Planul de urgență garantează că, în cazul unei situații de urgență, accesul la infrastructura transfrontalieră în conformitate cu Legea cu privire la gazele naturale și Regulamentul privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor, se menține, atât cât este posibil din punct de vedere tehnic și în condiții de siguranță, și nu trebuie să conțină nicio măsură de restricționare nejustificată a fluxurilor transfrontaliere de gaze naturale.

Secțiunea 10

Măsurile destinate asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale

60. La elaborarea Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale, organul central de specialitate trebuie să ia în considerare lista indicativă a măsurilor bazate pe mecanisme de piață.

61. Măsurile **bazate pe mecanisme de piață** sunt grupate după cum urmează:

1) *măsurile legate de ofertă*:

a) sporirea flexibilității la producere;

b) sporirea flexibilității la import;

c) facilitarea integrării gazelor naturale produse din surse regenerabile de energie în rețelele de gaze naturale;

d) stocarea comercială de gaze naturale: capacitatea de extracție și volumul gazelor naturale stocate;

e) diversificarea surselor și a rutelor de aprovizionare cu gaze naturale;

f) fluxurile bidirecționale de gaze naturale;

g) utilizarea contractelor de achiziționare a gazelor naturale pe termen lung și pe termen scurt;

h) prevederile contractuale privind asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale;

i) dispecerizarea rețelelor de transport al gazelor naturale și cooperarea OST din Republica Moldova cu OST din țările vecine pentru coordonarea livrărilor de gaze naturale;

j) investiții în infrastructura sistemului de gaze naturale, inclusiv pentru dezvoltarea capacităților de transport bidirecționale;

2) *măsuri legate de cerere*:

- a) utilizarea contractelor cu clauze întreruptibile;
- b) posibilitatea utilizării de combustibili alternativi și de rezervă de către consumatorii industriali și de producătorii de energie electrică și termică;
- c) reducerea voluntară a consumului de gaze naturale;
- d) majorarea eficienței energetice;
- e) extinderea utilizării surselor regenerabile de energie.

62. La elaborarea Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale, organul central de specialitate trebuie să țină cont de lista indicativă a măsurilor care nu se bazează pe mecanisme de piață, indicate în punctul 63 și aplicabile numai în cazul situației de urgență.

63. Măsurile care **nu se bazează pe mecanisme de piață** sunt grupate după cum urmează:

- 1) măsurile legate de ofertă:
 - a) utilizarea instalațiilor de stocare;
 - b) utilizarea obligatorie a rezervelor de combustibili alternativi;
 - c) utilizarea obligatorie a energiei electrice produse din alte surse decât gazele naturale;
 - d) creșterea obligatorie a nivelului de producere a gazelor naturale;
 - e) extracția obligatorie a gazelor naturale din instalațiile de stocare.
- 2) măsurile legate de cerere includ diferite trepte de reducere obligatorie a cererii de gaze naturale, printre care:
 - a) utilizarea obligatorie a altor tipuri de combustibili;
 - b) utilizarea obligatorie a contractelor cu clauze întreruptibile în cazul în care nu sunt folosite pe deplin în calitate de măsuri bazate pe mecanisme de piață;
 - c) întreruperea forțată a consumului de gaze naturale.

Secțiunea 11

Constatarea situației excepționale și încetarea situației excepționale în sectorul gazelor naturale

64. În cazul în care un OST identifică semnalele unei potențiale situații excepționale în sectorul gazelor naturale, acesta este obligat să notifice imediat despre acest fapt Comisia și organul central de specialitate.

65. Constatarea situației excepționale poate fi efectuată de către Comisie și la notificarea organului central de specialitate, în conformitate cu prezentul Regulament. Notificarea adresată Comisiei se depune prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență.

66. Organului central de specialitate poate consulta Comisia pentru situații excepționale a organului central de specialitate (în continuare Comisia OCS), creată în conformitate cu prevederile pct. 4 din Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001 cu privire la Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova. Comisia OCS are rol consultativ în situația evaluării condițiilor de existență a unei situații excepționale, prevenirii unei situații excepționale, determinării posibilelor consecințe asociate, precum și propunerea măsurilor necesare pentru gestionarea fiecărui nivel de criză. Componenta și Regulamentul Comisiei OCS sunt aprobate prin Ordinul organului central de specialitate. Din componenta Comisiei OCS fac parte reprezentanții ANRE, întreprinderilor din sectorul gazelor naturale, electroenergetic și termoeenergetic. La ședințele Comisiei OCS pot fi invitați experți independenți cu experiență relevantă în situațiile analizate.

67. Comisia, în termen de 12 ore de la notificare, verifică dacă sunt îndeplinite condițiile privind existența situației excepționale în sectorul gazelor naturale.

68. În cazul în care sunt îndeplinite condițiile necesare, Comisia confirmă existența situației excepționale prin adoptarea unei dispoziții în acest sens.

69. Dacă, după verificare, Comisia decide că nu există o situație excepțională în sectorul gazelor naturale, OST este obligat să reia de îndată activitatea în condiții obișnuite, la solicitarea Comisiei.

70. La dispariția cauzelor care au determinat apariția situației excepționale în sectorul gazelor naturale, OST este obligat să notifice imediat Comisia despre aceasta.

71. Comisia, în termen de cel mult 12 ore verifică și constată încetarea situației excepționale în sectorul gazelor naturale, adoptând o dispoziție în acest sens.

72. Pe perioada situației excepționale în sectorul gazelor naturale, Planul de acțiuni pentru situații excepționale este documentul operativ de lucru al Comisiei, întreprinderilor de gaze naturale, al altor participanți la piața gazelor naturale, ANRE, al organelor sau autorităților administrației publice centrale, al altor autorități publice. Măsurile stabilite în Planul de acțiuni pentru situații excepționale, dispozițiile Comisiei sunt obligatorii și prevalează în raport cu prevederile contractuale și cu actele normative în domeniu.

73. La gestionarea situației excepționale în sectorul gazelor naturale, deciziile Comisiei pot viza atât întreprinderile din sectorul gazelor naturale, cât și întreprinderile din alte sectoare, inclusiv din sectorul electroenergetic, sectorul termoelectric, sectorul telecomunicațiilor.

74. Orice măsură se aplică temporar, astfel încât să cauzeze cât mai puține perturbări în funcționarea pieței gazelor naturale, și trebuie să fie limitată la strictul necesar pentru remedierea amenințării siguranței, integrității fizice a persoanelor sau a instalațiilor de gaze naturale.

75. Există următoarele trei niveluri de situații excepționale:

1) nivelul de alertă timpurie (în continuare – *situație de alertă timpurie*): în cazul în care există informații concrete, sigure și fiabile conform cărora ar putea avea loc un eveniment care ar afecta semnificativ aprovizionarea cu gaze naturale și care ar putea conduce la declanșarea nivelului de alertă sau de urgență. Nivelul de alertă timpurie poate fi activat printr-un mecanism de alertă timpurie;

2) nivelul de alertă (în continuare – *situație de alertă*): în cazul în care are loc o perturbare a furnizării gazelor naturale sau o cerere de gaze naturale excepțional de mare care afectează în mod semnificativ situația furnizării gazelor naturale, dar piața este încă în măsură să gestioneze perturbarea sau cererea respectivă fără a fi nevoie să se recurgă la măsuri nebazate pe piață;

3) nivelul de urgență (în continuare – *situație de urgență*): în cazul unei cereri de gaze naturale excepțional de mare sau a unei întreruperi semnificative a furnizării gazelor naturale din import sau în alte situații în care a fost afectată semnificativ livrarea gazelor naturale pe teritoriul Republicii Moldova, iar oferta de gaze naturale este insuficientă pentru a satisface cererea de gaze naturale rămasă neacoperită, deși toate măsurile bazate pe mecanisme de piață au fost implementate, fapt care necesită introducerea de măsuri suplimentare, care nu sunt bazate pe mecanisme de piață în scopul de a garanta aprovizionarea cu gaze naturale, în special a consumatorilor protejați în conformitate cu prevederile Secțiunii 13.

76. În cazul în care Comisia constată una din situațiile excepționale prevăzute la punctul 75, organul central de specialitate informează imediat Secretariatul Comunității Energetice, precum și autoritățile competente ale țărilor părți ale Comunității Energetice și state membre al Uniunii Europene cu care Republica Moldova este direct conectată și pune la dispoziția acestora toate informațiile necesare, în special informațiile cu privire la acțiunile pe care Comisia intenționează să le întreprindă.

77. În cazul în care Comisia constată situația de urgență, aceasta aplică acțiunile predefinite indicate în Planul de urgență, iar organul central de specialitate informează imediat Secretariatul Comunității Energetice și autoritățile competente din țările vecine în special cu privire la acțiunile pe care intenționează să le întreprindă. În situații excepționale justificate în mod corespunzător, Comisia poate întreprinde acțiuni care se abat de la Planul de urgență. Organul central de specialitate informează imediat Secretariatul Comunității Energetice și autoritățile competente ale țărilor părți ale Comunității Energetice cu care Republica Moldova este direct conectată, în legătură cu orice astfel de acțiune și prezintă justificări pentru abaterea de la Planul de urgență.

78. În cazul în care într-un stat vecin, țară parte a Comunității Energetice sau stat membru al Uniunii Europene este declarată situație excepțională, OST se asigură că se acordă prioritate capacității la punctele de interconectare cu sistemul de gaze naturale al țării respective părți a Comunității Energetice sau stat membru al Uniunii Europene, indiferent dacă aceasta este fermă sau întreruptibilă și indiferent dacă aceasta a fost rezervată înainte sau în timpul situației excepționale, în detrimentul capacității concurente la punctele de ieșire către instalațiile de stocare. Utilizatorul de sistem capacității căruia i se acordă prioritate, plătește în cel mai scurt timp posibil, o compensație echitabilă, determinată de OST, utilizatorului de sistem cu capacități ferme pentru pierderile financiare cauzate de această ordine a priorităților, inclusiv o rambursare proporțională pentru costurile legate de întreruperea capacității ferme. Procesul de determinare și de plată a compensării nu aduce atingere punerii în aplicare a regulii de acordare a priorității.

79. Comisia asigură că:

- 1) nu se introduc măsuri de restricționare nejustificată a fluxului de gaze naturale în cadrul pieței unice de gaze naturale a Uniunii Europene;
- 2) nu se introduc măsuri care ar putea pune în pericol în mod grav situația aprovizionării cu gaze naturale în altă țară parte a Comunității Energetice sau stat membru al Uniunii Europene;
- 3) accesul transfrontalier la infrastructură în conformitate cu Legea cu privire la gazele naturale și Regulamentul privind accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor este menținut atât cât este posibil din punct de vedere tehnic și în condiții de siguranță, în conformitate cu Planul de urgență.

80. În timpul situației de urgență și din motive întemeiate, inclusiv la solicitarea OST de energie electrică sau de gaze naturale, Comisia poate decide să acorde prioritate furnizării de gaze naturale către anumite centrale electrice și/sau termice care produc energie electrică și/sau energie termică în baza gazelor naturale și au un rol critic în sistemul electroenergetic și/sau termoelectric, în detrimentul aprovizionării cu gaze naturale către anumite categorii de consumatori protejați, dacă în lipsa furnizării gazelor naturale către respectivele centrale electrice sau termice:

- 1) ar putea duce la o deteriorare gravă a funcționării sistemului electroenergetic și/sau sistemelor centralizate de alimentare cu energie termică; sau
- 2) ar împiedica producția și/sau transportul gazelor naturale.

Comisia își bazează orice astfel de măsură pe evaluarea națională a riscurilor.

Centralele electrice și termice care produc energie electrică și/sau termică în baza gazelor naturale și au un rol critic în sistemul electroenergetic și/sau termoelectric menționate în acest punct trebuie să fie clar identificate, împreună cu posibilele volume de gaze naturale care ar face obiectul unei astfel de măsuri și ar trebui să fie incluse în alte capitole ale Planului de acțiuni preventive și ale Planului de urgență. Identificarea lor trebuie să aibă loc în strânsă cooperare cu OST al energiei electrice și de gaze naturale.

81. Informația expediată de organul central de specialitate în conformitate cu punctul 77, este verificată de Secretariatul Comunității Energetice prin prisma dacă declararea situației de urgență este justificată în conformitate cu punctul 75 subpunct 3) și dacă măsurile adoptate urmează cât se poate de strict acțiunile enumerate în Planul de urgență, dacă aceste măsuri nu impun o povară excesivă pentru întreprinderile de gaze naturale și dacă corespund punctului 77, în termen de până la cinci zile de la primirea informației. La solicitarea unei autorități competente din alte țări, a întreprinderilor de gaze naturale sau din proprie inițiativă, Secretariatul Comunității Energetice poate solicita Comisiei modificarea măsurilor, în cazul în care acestea contravin condițiilor prevăzute în prima frază a prezentului punct sau constatarea încetării situației de urgență, în cazul în care aceasta ajunge la concluzia că constatarea unei situații de urgență nu se mai justifică în conformitate cu punctul 75 subpunct 3).

82. În termen de trei zile de la notificarea solicitării Secretariatului Comunității Energetice, Comisia modifică măsurile și informează Secretariatul Comunității Energetice în acest sens sau prezintă acestuia motivele pentru care nu este de acord cu solicitarea. În ultimul caz, Secretariatul Comunității Energetice poate, în termen de trei zile de când a fost informat, să își modifice sau să

își retragă solicitarea, ori în vederea examinării chestiunii să convoace organul central de specialitate sau, după caz, autoritățile competente din țările vizate și, dacă este necesar, Grupul de coordonare privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale din cadrul Comunității Energetice. Motivele pentru care solicită orice modificare a măsurii sunt expuse în detaliu de către Secretariatul Comunității Energetice. Comisia ține cont pe deplin de poziția Secretariatului Comunității Energetice. În cazul în care decizia finală a Comisiei diferă de avizul Secretariatului Comunității Energetice, organul central de specialitate prezintă motivele pe care se întemeiază decizia respectivă.

83. Pe perioada existenței situației excepționale în sectorul gazelor naturale, organele și autoritățile administrației publice centrale și locale prezintă Comisiei zilnic, până la orele 12.00, informații cu privire la măsurile întreprinse de acestea.

84. În cazul în care Comisia constată încetarea situației excepționale stabilită conform punctului 75, organul central de specialitate informează Secretariatul Comunității Energetice despre încetarea situației excepționale, precum și autoritățile competente ale țărilor părți ale Comunității Energetice cu care organul central de specialitate este direct conectat.

85. După încetarea situației excepționale în sectorul gazelor naturale, operatorii de sistem, precum și alți participanți la piața gazelor naturale sunt obligați să reia imediat activitatea în condiții normale de funcționare.

Secțiunea 12

Standardul privind infrastructura

86. Standardul privind infrastructura stabilește că, în cazul ieșirii din funcțiune a oricărui element al infrastructurii principale (conducta magistrală de gaze naturale, care are cea mai mare capacitate tehnică) a sistemului de gaze naturale, infrastructura rămasă disponibilă trebuie să aibă capacitatea tehnică, determinată conform prezentului punct, pentru a asigura volumul total de gaze naturale pentru Republica Moldova, necesar pe parcursul unei zile în care cererea de gaze naturale este excepțional de mare, constatată cu o probabilitate statistică o dată la 20 de ani. Aceasta se realizează luând în considerare tendințele de consum al gazelor naturale, impactul de lungă durată a măsurilor de eficiență energetică și ratele de utilizare a infrastructurii existente.

Astfel, în cazul afectării infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale, capacitatea tehnică a infrastructurii rămase disponibile trebuie să fie cel puțin egală cu volumul total de gaze naturale pentru zona luată în calcul, necesar pentru o zi cu cerere excepțional de mare de gaze naturale, constatată statistic o dată la 20 de ani.

Obligația menționată la primul alineat nu aduce atingere responsabilității OST de a face investițiile corespunzătoare și nici obligațiilor OST prevăzute în Legea cu privire la gazele naturale și Regulamentul cu privire la accesul la rețelele de transport al gazelor naturale și gestionarea congestiilor.

87. Infrastructura sistemului de gaze naturale include rețelele de transport al gazelor naturale, inclusiv interconexiunile, precum și instalațiile de producere, instalațiile de gaze naturale lichefiate (GNL) și instalațiile de stocare racordate la sistemul de gaze naturale al Republicii Moldova. Capacitatea tehnică a infrastructurii sistemului de gaze naturale rămasă disponibilă se determină în conformitate cu criteriul „N-1”. Astfel:

$$N - 1 [\%] = \frac{EP_m + P_m + S_m + LNG_m - Im}{D_{max}} \times 100, \quad N - 1 \geq 100\% \quad (1)$$

unde:

EP_m – capacitatea tehnică a tuturor punctelor de intrare (mil. m³/zi), cu excepția capacității tehnice a instalațiilor de producere (P_m), a instalațiilor de gaze naturale lichefiate (GNL_m) și instalațiilor de stocare (S_m), adică suma capacităților tehnice ale tuturor punctelor de intrare de interconectare, prin care e posibilă aprovizionarea cu gaze naturale a Republicii Moldova. Pentru

calcularea EPm, trebuie prezentată o listă detaliată a punctelor de intrare și a capacităților individuale ale acestora;

P_m – capacitatea tehnică maximă de producere (mil. m³/zi), ce reprezintă suma capacităților zilnice maxime de producere ale tuturor instalațiilor de producere capabile să aprovizioneze cu gaze naturale Republica Moldova;

S_m – capacitatea tehnică maximă de extracție din instalațiile de stocare (mil. m³/zi), ce reprezintă suma capacităților tehnice zilnice maxime de extracție din toate instalațiile de stocare, ținând cont de caracteristicile fizice ale fiecărei instalații de stocare;

GNLm – capacitatea tehnică maximă a instalațiilor de gaze naturale lichefiate (GNL) (mil. m³/zi), reprezintă suma capacităților tehnice zilnice maxime de extracție din toate instalațiile GNL, luând în considerare elemente critice precum descărcarea, serviciile auxiliare, stocarea temporară și regazeificarea GNL, precum și capacitatea tehnică de extracție;

I_m – capacitatea tehnică a infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale (mil. m³/zi), cu cea mai mare capacitate de aprovizionare a Republicii Moldova. În cazul în care mai multe rețele de gaze naturale sunt racordate la aceeași infrastructură, în amonte sau în aval, și nu pot fi exploatate separat, acestea sunt considerate o singură infrastructură;

D_{max} – cererea zilnică totală de gaze naturale (mil. m³/zi) pe parcursul unei zile în care s-a înregistrat o cerere excepțional de mare de gaze naturale, constatat cu o probabilitate statistică o dată la 20 de ani.

88. Valoarea determinată conform formulei (1) trebuie să fie egală sau mai mare de 100 %.

89. Rezultatul determinării capacității infrastructurii sistemului de gaze naturale rămasă disponibilă, în conformitate cu criteriul „N-1”, în cazul indisponibilității oricărui element principal de infrastructură, se reflectă în Planul de acțiuni preventive.

90. Obligația de a asigura că infrastructura sistemului de gaze naturale, rămasă disponibilă, are capacitatea de a satisface cererea totală de gaze naturale, potrivit prevederilor punctului 86, se consideră a fi respectată și în cazul în care, în conformitate cu Planul de acțiuni preventive, OST demonstrează că o întrerupere a aprovizionării cu gaze naturale poate fi compensată în mod suficient și în timp util prin măsuri adecvate, bazate pe cererea de pe piața gazelor naturale. În acest caz criteriul „N-1” se calculează în conformitate cu formula (2):

$$(2) \quad N - 1 [\%] = \frac{EPm + Pm + Sm + LNGm - Im}{D_{max} - D_{eff}} \times 100, \quad N - 1 \geq 100\%$$

unde:

D_{eff} – partea (mil. m³/zi) din **D_{max}** care, în cazul unei întreruperi în aprovizionarea cu gaze naturale, poate fi acoperită în mod eficient și în timp util cu măsuri ce se referă la cerere, bazate pe mecanisme de piață (de exemplu, prin aplicarea contractelor de furnizare cu clauze a gazelor naturale).

91. OST este obligat să asigure capacitate fizică permanentă pentru transportul gazelor naturale în ambele direcții (în continuare „capacitate bidirecțională”) la toate interconexiunile cu țările vecine. Dezvoltarea sau majorarea capacității bidirecționale a unei interconexiuni se realizează în conformitate cu cerințele stabilite în anexa la Legea cu privire la gazele naturale și cu respectarea principiilor generale stabilite la art. 42 din Legea cu privire la gazele naturale. Prin excepție, operatorii sistemelor de transport pot obține o derogare de la obligația stabilită mai sus, cu respectarea procedurii și a cerințelor stabilite în Anexa la Legea cu privire la gazele naturale.

92. Măsurile necesare pentru a asigura capacitatea bidirecțională la interconexiuni se formulează de către OST după consultarea tuturor operatorilor de sistem interesați și trebuie să se bazeze pe evaluarea cererii de pe piața gazelor naturale, a raportului cerere - ofertă, a fezabilității din punct de vedere tehnic, a costurilor de realizare a măsurilor necesare pentru a asigura capacitățile bidirecționale la interconexiuni, inclusiv pe evaluarea impactului asupra consolidării ulterioare a rețelelor de transport al gazelor naturale și a beneficiilor pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale, cu luarea în considerare a contribuției capacității bidirecționale la

interconexiuni la îndeplinirea, împreună cu alte măsuri posibile, a standardului privind infrastructura.

93. ANRE, se asigură că investițiile în orice infrastructură nouă de transport al gazelor naturale contribuie la asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale prin dezvoltarea unei rețele de transport al gazelor naturale bine conectate, inclusiv, după caz, prin intermediul unui număr suficient de puncte de intrare și de ieșire transfrontaliere, în funcție de cererea de pe piața gazelor naturale și de riscurile identificate.

94. Organul central de specialitate examinează, în cadrul evaluării naționale a riscurilor, dacă, într-o perspectivă integrată a sistemelor de gaze naturale și electroenergetic, există congestii interne și capacitatea interconexiunilor de intrare și infrastructura națională, în special dacă rețelele de transport al gazelor naturale, au capacitatea de a adapta fluxurile de gaze naturale transportate pentru necesitățile consumatorilor din Republica Moldova și fluxurilor transfrontaliere în cazul unui scenariu când este perturbat un element al infrastructurii principale de gaze naturale din țară identificat în evaluarea națională a riscurilor.

Secțiunea 13

Standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale

95. Furnizorii de gaze naturale cărora li s-a impus obligația de serviciu public și operatorii de sistem sunt obligați să întreprindă măsuri necesare pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați, în următoarele cazuri:

1) temperaturi extreme pe o perioadă de vârf de 7 zile calendaristice, constatate statistic o dată la 20 de ani;

2) orice perioadă de cel puțin 30 de zile calendaristice în care cererea de gaze naturale este excepțional de mare, constatată statistic o dată la 20 de ani;

3) o perioadă de cel puțin 30 de zile calendaristice, în cazul perturbării infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale, în condiții de iarnă normale.

96. Se consideră consumatori protejați:

1) consumatorii casnici instalațiile de utilizare ale căroră sunt racordate la rețeaua de distribuție a gazelor naturale;

2) întreprinderile și instituțiile care prestează servicii sociale esențiale, instalațiile de utilizare ale căroră sunt racordate la rețeaua de distribuție sau de transport al gazelor naturale;

3) întreprinderile mici în sensul Legii nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii, instalațiile de utilizare ale căroră sunt racordate la rețeaua de distribuție a gazelor naturale, cu excepția titularilor de licență pentru vânzarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare;

4) centralele electrice de termoficare și/sau centralele termice instalațiile de utilizare ale căroră sunt racordate la rețeaua de distribuție sau de transport al gazelor naturale, care livrează energie termică în sistemul centralizat de alimentare cu energie termică sau care livrează energie termică pentru consumatorii indicați la subpunctele 1), 2) și 3), cu condiția că acestea nu pot funcționa cu alți combustibili decât gazele naturale.

Consumul de gaze naturale de întreprinderile și instituțiile menționate la subpunctele 2) și 3) nu depășesc cumulativ 20 % din consumul final total anual de gaze naturale.

Pentru locurile de consum la care întreprinderile și instituțiile menționate la subpunctul 2) nu prestează servicii sociale esențiale, se consideră consumatori întreruptibili și pentru aceste locuri de consum pot fi aplicate măsuri de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale.

97. Fiecare operator de sistem întocmește lista consumatorilor protejați ale căror instalații de utilizare sunt racordate la rețelele sale de gaze naturale. Listele consumatorilor protejați trebuie să conțină, inclusiv informații cu privire la genul de activitate (în cazul consumatorilor noncasnici) și volumele lunare de gaze naturale pe fiecare loc de consum pentru anul calendaristic anterior. Furnizorii sunt obligați să prezinte operatorilor de sistem toate informațiile necesare pentru întocmirea listelor respective. Listele consumatorilor protejați se păstrează la operatorii de sistem respectivi, se actualizează o dată la două luni și se prezintă, la solicitare, organului central de

specialitate și/sau OST. La apariția situației excepționale, operatorii de sistem sunt obligați să prezinte imediat listele consumatorilor protejați OST.

Anual, până la data de 1 august, OST în baza informației prezentate de OSD și furnizori, prezintă organului central de specialitate, lista nominală a consumatorilor protejați grupați pe categorii, ce include informația în formatul de raportare coordonat preventiv de OST cu organul central de specialitate.

Operatorii de sistem și furnizorii sunt responsabili pentru corectitudinea datelor prezentate către OST și/sau organul central de specialitate.

98. Întreprinderilor de gaze naturale le poate fi impusă obligația de a lua măsurile necesare pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați pe o perioadă mai mare de 30 de zile calendaristice în cazul situațiilor stabilite la punctul 95 subpunctele 2) și 3) sau le pot fi impuse obligații suplimentare în legătură cu asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale numai după o evaluare a riscurilor cu condiția reflectării acestora în Planul de acțiuni preventive și respectarea următoarelor cerințe:

1) să corespundă prevederilor punctului 27;

2) să nu aibă impact negativ asupra capacității oricărei țări părți a Comunității Energetice și/sau stat membru al Uniunii Europene să asigure aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați într-o situație excepțională.

99. După expirarea intervalelor de timp stabilite conform punctelor 95 și 98 sau în condiții mai severe decât cele prevăzute la punctul 95, Comisia, ANRE și întreprinderile de gaze naturale depun eforturi pentru a menține, aprovizionarea cu gaze naturale, în special a consumatorilor protejați.

100. Obligațiile impuse întreprinderilor de gaze naturale pentru asigurarea respectării standardului privind aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați conform punctelor 95 și 98, nu trebuie să fie discriminatorii și nu trebuie să impună sarcini excesive întreprinderilor de gaze naturale.

101. Guvernul și ANRE nu trebuie să solicite întreprinderilor de gaze naturale ca standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale stabilit în această Secțiune să fie îndeplinit utilizând doar infrastructura din țară.

102. Guvernul, prin intermediul Comisiei și ANRE asigură că condițiile de aprovizionare cu gaze naturale a consumatorilor protejați nu aduc niciun prejudiciu bunei funcționări a pieței interne de energie a Uniunii Europene, la un preț care respectă valoarea de piață a gazelor naturale furnizate.

103. Măsurile noi care nu sunt bazate pe mecanisme de piață, menite să asigure standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale trebuie să corespundă prevederilor punctului 27, precum cele menționate la punctul 61, indiferent dacă acestea fac parte din Planul de acțiuni preventive sau sunt adoptate ulterior, trebuie să corespundă criteriilor stabilite la punctul 27.

104. La solicitarea Secretariatului Comunității Energetice, organul central de specialitate elaborează și publică o justificare care să demonstreze conformitatea oricărei măsuri menționate în această Secțiune cu criteriile stabilite la punctul 27.

105. Obligația prevăzută la punctul 95 poate fi respectată prin punerea în aplicare a unor măsuri de eficiență energetică sau prin substituirea gazelor naturale cu o altă sursă de energie, cum ar fi, între altele, sursele regenerabile de energie, în măsura în care se asigură același nivel de protecție a consumatorilor protejați.

106. Întreprinderea de gaze naturale desemnată de Guvern în conformitate cu articolul 108² din Legea cu privire la gazele naturale încheie acorduri și contracte cu operatorii instalațiilor de stocare sau alți participanți ai pieței gazelor naturale din țările părți ale Comunității Energetice și/sau statele membre ale Uniunii Europene care dispun de instalații de stocare subterane a gazelor naturale.

Acordurile și contractele respective trebuie să prevadă stocarea, până la 1 noiembrie, a unor volume de gaze naturale de cel puțin 15 % din consumul mediu anual de gaze naturale din perioada precedentă de cinci ani.

În cazul în care capacitatea transfrontalieră de transport al gazelor naturale sau alte limitări tehnice nu permit utilizarea integrală a volumelor de gaze naturale stocate de 15 % din consumul mediu anual de gaze naturale, atunci întreprinderea de gaze naturale desemnată de Guvern trebuie să asigure stocarea numai a volumelor de gaze naturale posibile din punct de vedere tehnic.

107. În cazul în care Guvernul decide crearea de stocuri de combustibil alternativ de către anumiți participanți la piața gazelor naturale sau autorități publice, care pot fi utilizate pentru a înlocui consumul de gaze naturale, obligația de stocare poate fi redusă proporțional cu obligația echivalentă de a stoca alți combustibili alternativi decât gazele naturale.

Reducerea obligației de stocare se aplică în măsura în care obligația respectivă nu poate fi executată din motive ce țin de existența unor limitări de ordin tehnic sau din motive ce țin de existența unor riscuri majore în ceea ce privește asigurarea continuității livrării gazelor naturale prin interconexiuni în cantitățile necesare sau la parametrii de calitate stabiliți. Organul central de specialitate notifică Secretariatului Comunității Energetice și Grupul de coordonare a securității aprovizionării din cadrul Comunității Energetice despre modalitatea de îndeplinire a obligației stabilite la punctul 106, existența circumstanțelor prevăzute în punctul 106 și despre intenția de a reduce cantitatea de gaze naturale, care face obiectul obligației de stocare, prin înlocuirea acesteia cu obligația echivalentă de a stoca alți combustibili decât gazele naturale.

Secțiunea 14

Evaluarea națională a riscurilor asociate securității aprovizionării cu gaze naturale

108. Organul central de specialitate efectuează o evaluare națională (denumită în continuare - evaluarea națională a riscurilor) a tuturor riscurilor relevante care afectează securitatea aprovizionării cu gaze naturale.

109. La evaluarea națională a riscurilor, organul central de specialitate trebuie să:

1) utilizeze standardele privind aprovizionarea cu gaze naturale și privind infrastructura. Evaluarea națională a riscurilor descrie calculul efectuat conform criteriului N – 1 la nivel național. Evaluarea națională a riscurilor include, de asemenea, ipotezele utilizate, inclusiv, după caz, cele utilizate pentru calculul efectuat conform criteriului N – 1 la nivel regional, precum și datele necesare pentru acest calcul. Calculul efectuat conform criteriului N – 1 la nivel național este însoțit de o simulare a perturbării infrastructurii principale de gaze naturale utilizând modelarea hidraulică pentru teritoriul național, precum și de un calcul al formulei N – 1 luând în considerare un nivel de gaze naturale în instalații de stocare de 30 % și de 100 % din volumul util maxim;

2) ia în considerare toate circumstanțele naționale și regionale relevante, în special: mărimea pieței, configurația și capacitatea rețelelor de transport al gazelor naturale, fluxurile reale de gaze naturale, inclusiv fluxurile transfrontaliere de gaze naturale din țările părți ale Comunității Energetice și/sau statele membre ale Uniunii Europene, existența interconexiunilor dintre rețelele de transport al gazelor naturale și posibilitatea acestora de a efectua fluxuri fizice de gaze naturale bidirecționale, inclusiv eventuala necesitate de dezvoltare ulterioară a rețelelor de transport al gazelor naturale, existența capacităților de producere și de stocare a gazelor naturale sau terminale GNL, contribuția gazelor naturale în structura surselor de energie la nivel național, în special pentru producerea energiei electrice și a energiei termice, pentru alimentarea consumatorilor industriali și pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați, precum și alte aspecte legate de securitatea aprovizionării cu gaze naturale și de asigurarea funcționării obiectelor industrial periculoase în condiții de securitate și fiabilitate și aspecte privind calitatea gazelor naturale;

3) elaboreze mai multe scenarii în care cererea de gaze naturale este excepțional de mare ținând cont de experiențele anterioare, probabilitatea, de factorul sezonier, de frecvența și de durata survenirii unor astfel de evenimente, precum și să evalueze consecințele posibile ale acestor scenarii:

a) perturbarea infrastructurii relevante pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale, cum ar fi în cazul afectării infrastructurii principale de transport, a instalațiilor de stocare sau a

terminalelor GNL, inclusiv a infrastructurii principale de gaze naturale identificată pentru efectuarea calculului conform criteriului N-1; și

b) întreruperea livrării gazelor naturale de la furnizorii de gaze naturale din țări terțe, și după caz, riscurile geopolitice;

4) identifice, după caz, măsurile reciproce de acțiune și de corelare a riscurilor cu țările vecine țării părți ale Comunității Energetice și/sau state membre ale Uniunii Europene, inclusiv în legătură cu: interconexiunile, livrarea transfrontalieră, accesul transfrontalier la instalațiile de stocare sau terminale GNL și capacitățile bidirecționale la interconexiuni;

5) ia în considerare riscurile legate de controlul infrastructurii relevante pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale, ceea ce poate implica, între altele, riscul de investiții insuficiente, riscul subminării diversificării, riscul folosirii infrastructurii existente în scopuri improprii și cel al nerespectării legislației Comunității Energetice;

6) ia în calcul capacitățile maxime de interconexiune la fiecare punct de intrare și de ieșire la/de la frontiera țării și de diferite niveluri de completare a instalațiilor de stocare, precum și să țină cont de construcția de noi interconexiuni și implementarea diverselor proiecte de infrastructură, care vor contribui la îmbunătățirea și diversificarea ofertei în aprovizionarea cu gaze naturale pe termen mediu și lung și care, vor influența asupra securității aprovizionării cu gaze naturale.

7) ia în considerare scenarii de întrerupere prelungită a unei singure surse de furnizare a gazelor naturale.

110. La evaluarea națională a riscurilor se identifică posibilele scenarii de risc, care pot duce la creșterea excepțională a cererii de gaze naturale, la întreruperea furnizării gazelor naturale din import sau la afectarea livrării gazelor naturale pe teritoriul Republicii Moldova, cauza și durata acestora, precum și situația existentă pe piața gazelor naturale, caracterizată prin lipsa producerii locale de gaze naturale, lipsa instalațiilor de stocare a gazelor naturale și lipsa terminalelor GNL. La stabilirea principalelor scenarii de risc care pot afecta în mod substanțial securitatea aprovizionării cu gaze naturale trebuie luate în considerare următoarele aspecte:

1) defecțiunile tehnice ale rețelelor de transport al gazelor naturale din import, situate în afara țării;

2) defecțiunile tehnice în rețelele de transport al gazelor naturale din țară;

3) condiții meteo extreme, indicate în punctul 95 din Regulament, care duc la creșterea excepțională a cererii de gaze naturale;

4) sistări în furnizarea gazelor naturale din import pe una sau pe ambele direcții de import (din Vest sau din Est).

111. La evaluarea națională a riscurilor se determină nivelul de criză și posibilele consecințe ale apariției riscurilor, precum și măsurile necesare pentru reducerea la minimum a riscurilor.

112. În conformitate cu prezentul Regulament, riscurile sunt grupate în trei niveluri principale de criză, după cum urmează:

1) nivel de alertă timpurie;

2) nivel de alertă;

3) nivel de urgență.

113. La evaluarea națională a riscurilor, organul central de specialitate ține cont de planul de dezvoltare a rețelelor de transport al gazelor naturale, planurile de dezvoltare a rețelelor de distribuție a gazelor naturale, elaborate de operatorii de sistem și aprobate de ANRE în conformitate cu Legea cu privire la gazele naturale, de progresele înregistrate în legătură cu efectuarea investițiilor necesare pentru a îndeplini standardul privind infrastructura, stabilit în Secțiunea 12 precum și de dificultățile specifice ale țării, cum ar fi lipsa capacităților de producere, lipsa instalațiilor de gaze naturale lichefiate și de stocare a gazelor naturale și alte dificultăți.

114. La evaluarea națională a riscurilor, organul central de specialitate indică dacă există congestii în rețelele de transport al gazelor naturale și dacă infrastructura sistemului de gaze naturale, în special rețelele de transport al gazelor naturale, are capacitatea de a adapta fluxurile

de gaze naturale în cazul unui scenariu care implică afectarea infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale.

115. Evaluarea națională a riscurilor se pregătește de către organul central de specialitate în conformitate cu modelul stabilit în Anexa nr. 1 la Regulament, în baza informației solicitate de acesta și prezentate de întreprinderile de gaze naturale, în special de OST, precum și de ANRE. La necesitate, evaluarea națională a riscurilor poate include informații adiționale așa cum ar fi simularea la nivelul Uniunii Europene a scenariilor de perturbare a aprovizionării cu gaze naturale și a infrastructurii efectuată de ENTSG.

116. Întreprinderile de gaze naturale, consumatorii industriali de gaze naturale, organizațiile relevante care promovează interesele consumatorilor casnici și consumatorilor industriali de gaze naturale și ANRE, colaborează cu organul central de specialitate și la solicitarea organului central de specialitate, prezintă toate informațiile necesare pentru evaluarea națională și generală a riscurilor.

117. Rezultatele evaluării naționale a riscurilor se reflectă în Planul de acțiuni preventive.

118. Evaluarea națională a riscurilor se actualizează la fiecare patru ani după aprobare, excepție fiind situațiile când se justifică o frecvență mai mare de actualizare. Evaluarea națională a riscurilor ține cont de progresele înregistrate în derularea investițiilor necesare pentru a îndeplini standardul privind infrastructură definit în Secțiunea 12 și de dificultățile specifice, întâmpinate la implementarea de soluții alternative noi. Actualizările se bazează, de asemenea, pe experiența acumulată prin simularea Planului de urgență, în conformitate cu Secțiunea 9.

119. Organul central de specialitate solicită analizele de risc de la întreprinderile de gaze naturale și de la participanții pieței gazelor naturale, precum și orice date suplimentare necesare pentru elaborarea Raportului cu privire la rezultatele monitorizării securității aprovizionării cu gaze naturale.

Secțiunea 15

Schimbul de informații

120. În cazul în care este constatată una din situațiile excepționale stabilite la punctul 75, întreprinderile de gaze naturale, electroenergetice și termoelectrice vizate, prin intermediul OST pun zilnic la dispoziția Comisiei, organului central de specialitate în special următoarele informații:

1) prognoza cererii zilnice și a furnizării zilnice de gaze naturale pentru următoarele trei zile, în milioane metri cubi pe zi (milioane m^3/zi);

2) fluxurile zilnice de gaze naturale la toate punctele de intrare și ieșire transfrontaliere, precum și la toate punctele care racordează o instalație de producere a gazelor naturale, o instalație de stocare sau un terminal GNL la rețeaua de gaze naturale, în milioane metri cubi pe zi (milioane m^3/zi);

3) perioada de timp, exprimată în zile, pentru care se estimează că este posibilă asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați.

121. După încetarea situației de urgență, organul central de specialitate prezintă Secretariatului Comunității Energetice, în cel mai scurt timp dar cel târziu în termen de șase săptămâni de la încetarea situației de urgență, o *evaluare detaliată a situației de urgență* și a eficacității măsurilor implementate, inclusiv evaluarea impactului economic al situației de urgență, a impactului asupra sectorului electroenergetic și evaluarea asistenței acordate sau primită de la țările părți ale Comunității Energetice și statele membre al Uniunii Europene. Această evaluare este pusă la dispoziția Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale din cadrul Comunității Energetice și se reflectă în actualizarea Planului de acțiuni preventive și a Planului de urgență.

122. În circumstanțe justificate în mod corespunzător, indiferent dacă se constată sau nu o situație de urgență, organul central de specialitate poate solicita întreprinderilor de gaze naturale să prezinte informațiile menționate la punctul 120 sau informații suplimentare necesare pentru a evalua situația în ansamblu a aprovizionării cu gaze naturale în țară sau alt stat membru al Uniunii

Europene și părți ale Comunității Energetice, inclusiv informațiile contractuale, altele decât informațiile referitoare la prețuri.

123. Pentru a permite autorităților competente din țările părți ale Comunității Energetice, statele membre ale Uniunii Europene și Secretariatului Comunității Energetice să evalueze situația securității aprovizionării cu gaze naturale la nivel național, fiecare întreprindere de gaze naturale notifică:

1) organului central de specialitate și ANRE detalii ale contractelor de furnizare a gazelor cu aplicabilitate transfrontalieră și o durată mai mare de un an pe care le-a încheiat în vederea aprovizionării cu gaze naturale:

- a) durata contractului;
- b) volumele anuale de gaze naturale contractate;
- c) volumele zilnice maxime de gaze naturale contractate în situație de alertă sau de urgență;
- d) punctele de livrare contractate;
- e) volumele minime zilnice și lunare de gaze naturale;
- f) condițiile de suspendare a livrărilor de gaze naturale;

g) o indicație dacă contractul, în mod individual sau cumulativ cu contractele sale încheiate cu același furnizor sau cu filialele acestuia, este echivalent cu sau depășește pragul de 28 % menționat la subpunctul 2), în cea mai afectată țară parte a Comunității Energetice.

2) autorității competente din cea mai afectată țară parte a Comunității Energetice, contractele sale de furnizare a gazelor naturale cu o durată mai mare de un an, încheiate sau modificate până la 30 noiembrie 2021 sau după această dată (imediat după încheierea sau modificarea lor) care, în mod individual sau cumulativ cu contractele sale încheiate cu același furnizor sau cu filialele acestuia, sunt echivalente cu cel puțin 28 % din consumul anual de gaze naturale care este calculat pe baza celor mai recente date disponibile. Obligația de notificare nu se referă la informațiile privind prețurile și nu se aplică modificărilor care vizează numai prețul gazelor naturale. Obligația de notificare se aplică, de asemenea, tuturor contractelor comerciale relevante pentru executarea contractului de furnizare a gazelor naturale, cu excepția informațiilor cu privire la prețuri.

Organul central de specialitate notifică datele enumerate la subpunctul 1), Secretariatului Comunității Energetice în formă anonimată. În cazul încheierii unor contracte noi sau al modificării contractelor existente, toate datele trebuie transmise până la sfârșitul lunii septembrie a anului în curs. În cazul în care organul central de specialitate are îndoieli că un anumit contract prezentat în conformitate cu subpunctul 2) pune în pericol securitatea aprovizionării cu gaze naturale a unei țări părți a Comunității Energetice sau stat membru al Uniunii Europene, acesta notifică contractul Secretariatului Comunității Energetice.

124. În circumstanțe justificate în mod corespunzător de necesitatea garantării transparenței contractelor de furnizare a gazelor naturale relevante pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale și în cazul în care se consideră că un contract de furnizare a gazelor naturale ar putea afecta securitatea aprovizionării cu gaze naturale a unei țări părți a Comunității Energetice sau stat membru al Uniunii Europene, organul central de specialitate, după caz ANRE sau Secretariatul Comunității Energetice poate solicita întreprinderii de gaze naturale să prezinte contractul privind furnizarea gazelor naturale, pentru evaluarea impactului acestuia asupra securității aprovizionării cu gaze naturale, excluzând informațiile referitoare la prețuri. Solicitarea trebuie să fie motivată și poate cuprinde, de asemenea, detaliile oricăror alte contracte comerciale relevante pentru executarea contractului de furnizare a gazelor, excluzând informațiile referitoare la prețuri. Justificarea include proporționalitatea sarcinii administrative implicate.

125. Autoritățile competente din țările vizate care primesc informații în temeiul punctului 123 subpunct 2) sau al punctului 124, evaluează informațiile primite în ceea ce privește securitatea aprovizionării cu gaze naturale în termen de trei luni și prezintă Secretariatului Comunității Energetice rezultatele evaluării.

126. Organul central de specialitate trebuie să ia în considerare informațiile primite în temeiul prezentei Secțiuni la pregătirea evaluării naționale a riscurilor, a Planului de acțiuni preventive și a Planului de urgență sau la actualizarea lor. Organul central de specialitate

revizuieste evaluarea națională a riscurilor și planurile vizate de solicitarea Secretariatului Comunității Energetice, în conformitate cu procedura prevăzută la punctul 37.

127. În sensul Regulamentului, „cea mai afectată țară parte a Comunității Energetice” reprezintă o țară parte a Comunității Energetice în care o parte contractuală la un anumit contract de furnizare a gazelor naturale înregistrează cea mai mare parte a furnizărilor de gaze naturale sau are cei mai mulți consumatori finali.

128. Toate contractele sau informațiile contractuale primite în temeiul punctelor 125 și 126, precum și evaluările respective ale autorităților competente din alte țări sau ale Secretariatului Comunității Energetice sunt confidențiale. Autoritățile implicate garantează confidențialitatea deplină a informațiilor primite în condițiile prezentului Regulament.

Secțiunea 16

Secretul profesional

129. Orice informație sensibilă din punct de vedere comercial primită, schimbată sau transmisă în temeiul Secțiunii 15, este confidențială și face obiectul condițiilor de păstrare a secretului profesional prevăzute la prezenta Secțiune.

130. Obligația de păstrare a secretului profesional se aplică următoarelor persoane care primesc informații confidențiale în conformitate cu prezentul Regulament:

- 1) persoanelor care lucrează sau au lucrat pentru Secretariatul Comunității Energetice;
- 2) auditorilor și experților mandatați de Secretariatul Comunității Energetice;
- 3) persoanelor care lucrează sau au lucrat pentru autoritățile competente și autoritățile naționale de reglementare sau pentru alte autorități relevante;
- 4) auditorilor și experților mandatați de organul central de specialitate, ANRE sau de alte autorități relevante.

131. Fără a aduce atingere cazurilor reglementate de Codul penal sau altor prevederi ale Regulamentului ori a legislației relevante a Comunității Energetice, informațiile confidențiale primite de persoanele menționate la punctul 130 în exercițiul funcției nu pot fi divulgate niciunei alte persoane sau autorități decât într-o formă prescurtată sau agregată care să nu permită identificarea niciunui participant la piață.

132. Fără a aduce atingere cazurilor care fac obiectul Codului penal, Secretariatul Comunității Energetice, autoritățile competente din cadrul țărilor părți ale Comunității energetice și autoritățile naționale de reglementare, instituțiile sau persoanele care primesc informații confidențiale în temeiul Regulamentului, pot utiliza informațiile confidențiale numai în executarea sarcinilor și funcțiilor sale. Alte autorități, instituții sau persoane pot utiliza aceste informații în scopul în care le-au fost furnizate sau în cadrul unor proceduri administrative sau judiciare specifice legate de exercitarea funcțiilor sale.

Secțiunea 17

Monitorizarea securității aprovizionării cu gaze naturale

133. Guvernul, prin intermediul organului central de specialitate, asigură monitorizarea securității aprovizionării cu gaze naturale, care vizează, în special:

- a) implementarea adecvată a standardelor privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale conform prevederilor art. 103 din Legea cu privire la gazele naturale;
- b) echilibrul dintre cerere și ofertă pe piața gazelor naturale;
- c) prognoza cererii de gaze naturale și sursele de acoperire disponibile;
- d) noile contracte de import pe termen lung al gazelor naturale din țările terțe;
- e) volumul util de gaze naturale și capacitatea de extracție din instalațiile de stocare a gazelor naturale;
- f) gradul de interconectare a sistemului de gaze naturale al Republicii Moldova cu sistemele de gaze naturale ale țărilor vecine, țările părți ale Comunității Energetice și state membre ale Uniunii Europene;
- g) capacitățile de transport suplimentare planificate sau aflate în construcție;

h) calitatea și nivelul de întreținere a rețelelor de gaze naturale, precum și respectarea standardelor de securitate la exploatarea rețelelor de gaze naturale;

i) realizarea măsurilor de acoperire a cererii de vîrf și a deficitului de gaze naturale furnizate în cazul indisponibilității unuia sau a mai multor furnizori, inclusiv în situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale.

134. Anual, până la data de 31 iulie, organul central de specialitate întocmește și publică pe pagina sa web oficială, un *raport* cu privire la rezultatele monitorizării securității aprovizionării cu gaze naturale. Raportul menționat se prezintă Guvernului și Secretariatului Comunității Energetice și trebuie să conțină informații cu privire la rezultatele monitorizării aspectelor indicate la punctul 133, măsurile luate sau planificate în legătură cu acestea, capacitatea sistemului de gaze naturale de a satisface cererea existentă și prognoza consumului de gaze naturale, precum și informații cu privire la:

a) impactul concurențial al măsurilor întreprinse în conformitate cu prevederile art. 105 al Legii cu privire la gazele naturale asupra tuturor participanților la piața gazelor naturale;

b) disponibilitatea capacităților de stocare a gazelor naturale;

c) durata contractelor de procurare a gazelor naturale pe termen lung, încheiate de către întreprinderile de gaze naturale înregistrate în Republica Moldova, în special durata rămasă, și gradul de lichiditate a pieței de gaze naturale;

d) cadrul de reglementare pentru oferirea de stimulente corespunzătoare noilor investiții.

135. În caz de necesitate, în scopul realizării funcțiilor de monitorizare atribuite, organul central de specialitate colaborează cu alte organe centrale de specialitate ale administrației publice, cu alte autorități publice competente, inclusiv cu ANRE, și solicită prezentarea informațiilor necesare de către întreprinderile de gaze naturale, asigurând confidențialitatea informațiilor care constituie secret.

Secțiunea 18

DISPOZIȚII FINALE

136. La intrarea în vigoare a prezentului Regulament, organul central de specialitate notifică Secretariatul Comunității Energetice cu privire la definiția consumatorilor protejați, la volumele de consum anual de gaze ale consumatorilor protejați, inclusiv pe categorii de consumatori protejați și procentul pe care îl reprezintă consumul de gaze naturale ale fiecărei dintre aceste categorii de consumatori protejați raportat la consumul final total anual de gaze naturale.

137. Organul central de specialitate publică Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe pagina sa web oficială și îl notifică Secretariatului Comunității Energetice până la **1 mai 2024**.

138. Planul de acțiuni pentru situații excepționale se actualizează la fiecare patru ani după 1 mai 2024 sau mai frecvent dacă situația o justifică, sau la solicitarea Secretariatului Comunității Energetice. Planul actualizat reflectă cea mai recentă versiune a evaluării naționale a riscurilor și rezultatele testelor efectuate în conformitate cu Secțiunea 14.

139. Până la **1 mai 2024**, organul central de specialitate prezintă Secretariatului Comunității Energetice evaluarea națională a riscurilor.

140. Până la data de 1 ianuarie 2025_, întreprinderile de gaze naturale notifică organului central de specialitate informații cu privire la toate contractele de furnizare a gazelor cu o durată mai mare de un an, încheiate sau modificate până la 30 noiembrie 2021 sau după această dată (imediat după încheierea sau modificarea lor), care îndeplinesc condițiile stabilite la punctul 123 subpunctul 1).

141. Propunerea argumentată privind alocarea transfrontalieră a costurilor de investiție trebuie să fie prezentată către ANRE cel târziu la **1 februarie 2025** pentru toate interconexiunile existente la 25 noiembrie 2021 și după efectuarea studiului de fezabilitate, însă înainte de începerea fazei de proiectare tehnică detaliată pentru interconexiunile noi.

Anexa nr. 1

la Regulamentul cu privire la situațiile excepționale
în sectorul gazelor naturale

Model evaluarea națională a riscurilor**1. Informații generale**

Denumirea autorității responsabile de elaborarea evaluării naționale a riscurilor

2. Descrierea rețelelor de gaze naturale:

- 1) Scurtă descriere a rețelelor de gaze naturale, cuprinzând:
 - a) date privind consumul final de gaze naturale: consumul anual (în miliarde de m³) și repartizarea pe tipuri de consumatori finali, cererea în perioadele de vârf (în milioane de m³/zi);
 - b) descrierea funcționării rețelei de gaze naturale la nivel național, incluzând infrastructura;
 - c) identificarea infrastructurilor-cheie, relevante pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale;
 - d) repartizarea surselor de import al gazelor naturale în funcție de țara de origine;
 - e) după caz, se prezintă o descriere a rolului instalațiilor de stocare a gazelor naturale, care include:
 - capacitatea de stocare (volumul total și volumul disponibil de gaze naturale) în comparație cu cererea în sezonul de încălzire;
 - capacitatea zilnică maximă de extracție la diferite niveluri de completare a instalațiilor de stocare (în mod ideal, la nivel de stocuri pline și nivelurile de la sfârșit de sezon).
- 2) Descrierea rolului producerii interne de gaze naturale, care include:
 - a) volumul de gaze naturale produse în ceea ce privește consumul anual final de gaze naturale;
 - b) capacitatea de producere zilnică maximă de gaze naturale.
- 3) Descriere a rolului gazelor naturale în producerea de energie electrică (de exemplu, importanța și rolul în calitate de combustibil de rezervă, complementar față de sursele regenerabile de energie), inclusiv capacitatea de generare pe bază de gaze naturale (totalul în MWe și ca procentaj din capacitatea totală de generare) și cogenerarea (totalul în MWe și ca procentaj din capacitatea totală de generare).

3. Standardul privind infrastructura

Descrierea modului de conformare cu standardul privind infrastructura, incluzând principalele valori utilizate pentru formula N – 1, opțiunile alternative de conformare cu acest standard (împreună cu țările părți ale Comunității Energetice direct conectate, prin măsuri axate pe cerere) și capacitățile bidirecționale la interconexiunile existente, după cum urmează:

- 1) Formula N – 1:
 - a) identificarea infrastructurii unice principale de gaze naturale;
 - b) calculele efectuate conform criteriului N – 1 la nivel național;
 - c) descrierea valorilor utilizate pentru toate elementele din formula N – 1, inclusiv valorile intermediare folosite pentru calculul acestora (de exemplu, pentru EPm, cu precizarea capacității tuturor punctelor de intrare luate în considerare în cadrul acestui parametru);
 - d) indicarea metodologiilor folosite, după caz, pentru calcularea parametrilor din formula N – 1 (de exemplu Dmax);
 - d) explicarea rezultatelor calculării formulei N – 1 luând în considerare un nivel al stocurilor de 30 % și de 100 % din volumul util maxim;
 - e) o explicare a principalelor rezultate ale simulării calculele efectuate conform criteriului N – 1 utilizând un model hidraulic;
 - f) după caz, un calcul efectuat conform criteriului N – 1 utilizând măsuri axate pe cerere:
 - efectuarea calculelor conform N – 1 în conformitate cu punctul 2 din anexa II;

- descrierea valorilor utilizate pentru toate elementele din formula N – 1, incluzând cifrele intermediare folosite pentru calculul acestora (dacă sunt diferite de cifrele descrise la punctul 2 subpunctul 1) litera c));

- indicarea metodologiilor folosite, după caz, pentru calcularea parametrilor din formula N – 1 (de exemplu Dmax) (a se utiliza anexele pentru explicații detaliate);

- explicarea măsurilor bazate pe mecanisme de piață axate pe cerere adoptate /care urmează a fi adoptate pentru a compensa o perturbare în aprovizionarea cu gaze naturale și impactul preconizat al acestora (Deff).

2) Capacitatea bidirecțională la interconexiuni:

- a) se indică punctele de interconexiune care dispun de capacitate bidirecțională la interconexiuni, capacitatea maximă a fluxurilor bidirecționale;

- b) se indică dispozițiile care reglementează utilizarea capacității de flux (revers) în direcția opusă fluxului fizic principal de gaze naturale (de exemplu capacitatea întreruptibilă);

- c) se indică punctele de interconexiune în cazul cărora s-a acordat o derogare, durata derogării și a motivelor pentru care a fost acordată.

4. Identificarea riscurilor

1) Se descriu factorii de risc care ar putea avea un impact negativ asupra securității aprovizionării cu gaze naturale, probabilitatea și consecințele acestora.

2) Lista neexhaustivă a tipurilor de factori de risc care trebuie să fie incluși în evaluare după caz, potrivit organului central de specialitate:

- a) surse politice;

- b) perturbări în aprovizionarea cu gaze naturale din țări terțe, din diferite motive;

- c) tulburări politice (fie în țara de origine, fie într-o țară de tranzit a gazelor naturale);

- d) război/război civil (fie în țara de origine, fie într-o țară de tranzit);

- e) terorism.

3) surse tehnologice:

- a) explozie /incendii;

- b) incendii în interiorul unei anumite instalații;

- c) scurgeri de gaze naturale;

- d) lipsa unei întrețineri adecvate;

- e) defectarea echipamentului (eșec la demarare, defecțiune în timpul funcționării etc.);

- f) lipsa energiei electrice (sau a unei alte surse de energie);

- g) defecțiune a TIC (eroare de hardware sau de software, probleme legate de internet sau de sistemul SCADA etc.);

- h) atac cibernetic;

- i) impactul cauzat de lucrări de excavare (săpături, lucrări de batere a pilonilor), lucrări de terasament etc.

4) surse comerciale /legate de piață /financiare:

- a) acorduri cu furnizori din țări terțe;

- b) litigii comerciale;

- c) controlul infrastructurii relevante pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale efectuat de entități din țări terțe, ceea ce poate presupune, între altele, riscul de investiții insuficiente, riscul subminării diversificării și cel al nerespectării aquis-ului Comunității energetice;

- d) volatilitatea prețurilor la gazele naturale;

- e) investiții insuficiente;

- f) creșterea cererii de vârf brusc și neașteptat;

- g) alte riscuri care ar putea duce la deficiențe structurale.

5) surse sociale

- a) greve (în diferite sectoare conexe, cum ar fi în sectorul gazelor naturale, porturi, transport etc.);

- b) sabotaj;
- c) vandalism;
- d) furt.
- 6) surse naturale:
 - a) cutremure;
 - b) alunecări de teren;
 - c) inundații (ploi abundente, revărsări ale râurilor);
 - d) furtuni (maritime);
 - e) avalanșe;
 - f) condiții meteorologice extreme;
 - g) incendii (în exteriorul instalației, cum ar fi în păduri sau pe pajiști aflate în apropiere etc.).

7) Analiza

- a) se identifică factorii de risc relevanți pentru stat, inclusiv probabilitatea și impactul acestora;
- b) se descriu criteriile utilizate pentru a determina dacă o rețea de gaze naturale este expusă unor riscuri ridicate /inacceptabile;
- c) se elaborează o listă a scenariilor de risc relevante în conformitate cu factorii de risc, probabilitatea acestora, se descrie modul în care a avut loc selecția.

5. Analiza și evaluarea riscurilor

Se analizează scenariile de risc relevante identificate la punctul 3. Se includ, în cadrul simulării scenariilor de risc, măsurile existente de securitate a aprovizionării cu gaze naturale, cum ar fi, între altele, standardul privind infrastructura calculat conform criteriului N – 1 astfel cum se prevede la punctul 2 din Anexa nr. 1 și standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale. Pentru fiecare scenariu de risc:

- 1) se descrie în detaliu scenariul de risc, inclusiv toate ipotezele, și, după caz, metodologiile care stau la baza calculării acestora;
- 2) se descriu în detaliu rezultatele simulărilor efectuate, incluzând o cuantificare a impactului (de exemplu, volumele de gaze naturale nelivrate, consecințele socio-economice, efectele asupra producerii de energie termică și cele asupra producerii de energie electrică).

Anexa nr. 2

la Regulamentul cu privire la situațiile excepționale
în sectorul gazelor naturale

Model plan de acțiuni preventive

Informații generale

Denumirea autorității responsabile de elaborarea planului.

1. Descrierea rețelei de gaze naturale

Scurtă descriere a sistemului de gaze naturale, cuprinzând:

- 1) date privind consumul de gaze: consumul anual de gaze naturale (în miliarde de m³) și repartizarea pe tip de consumatori, cererea în perioadele de vârf (în milioane de m³/zi);
- 2) descrierea funcționării sistemului de gaze naturale la nivel, incluzând infrastructura;
- 3) identificarea infrastructurii-cheie relevante pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale;
- 4) Repartizarea surselor de import a gazelor în funcție de țara de origine;
- 5) După caz, se prezintă o descriere a rolului instalațiilor de stocare, care include:
 - a) capacitatea de stocare (volumul total și volumul disponibil de gaze naturale) în comparație cu cererea în sezonul de încălzire;

b) capacitatea zilnică maximă de extracție la diferite niveluri de completare a instalațiilor de stocare (în mod ideal, la nivel de stocuri pline și nivelurile de la sfârșit de sezon).

6) Descrierea rolului producerii interne de gaze naturale care include:

a) volumul de gaze naturale produse în ceea ce privește consumul anual final de gaze naturale;

b) capacitatea de producere zilnică maximă;

c) se descrie rolul gazelor naturale în producerea de energie electrică (de exemplu, importanța și rolul în calitate de combustibil de rezervă, complementar față de sursele regenerabile de energie), inclusiv capacitatea de generare pe bază de gaze naturale (totalul în MWe și ca procentaj din capacitatea totală de generare) și cogenerare (totalul în MWe și ca procentaj din capacitatea totală de generare).

d) se descrie rolului măsurilor de eficiență energetică și efectul acestora asupra consumului final anual de gaze naturale.

2. Rezumatul evaluării riscurilor

Se descriu pe scurt rezultatele evaluării naționale a riscurilor, incluzând:

1) lista scenariilor evaluate și o scurtă descriere a ipotezelor aplicate pentru fiecare scenariu, precum și riscurile/deficiențele identificate;

2) principalele concluzii ale evaluării naționale a riscurilor.

3. Standardul privind infrastructura

Se descrie modul de conformare cu standardul privind infrastructura, incluzând principalele valori utilizate la efectuarea calculelor conform criteriului N – 1, opțiunile alternative de conformare cu acest standard (împreună cu statele vecine părți ale Comunității Energetice, prin măsuri bazate pe cerere) și capacitățile bidirecționale la interconexiunile existente, după cum urmează:

1) Formula N – 1:

a) identificarea infrastructurii unice principale de gaze naturale;

b) calcularea formulei N – 1 la nivel național;

c) descrierea valorilor utilizate pentru toate elementele din formula N – 1, incluzând valorile intermediare folosite pentru calcul (de exemplu, pentru EPm, se precizează capacitatea tuturor punctelor de intrare luate în considerare în cadrul acestui parametru);

d) indicarea metodologiilor folosite, după caz, pentru calcularea parametrilor din formula N – 1 (de exemplu Dmax);

e) calcularea formulei N – 1 utilizând măsuri axate pe cerere (în cazul organului central de specialitate decide) :

– calcularea formulei N – 1 la nivel național;

– descriere a valorilor utilizate pentru toate elementele din formula N – 1, incluzând cifrele intermediare folosite pentru calcul (dacă sunt diferite de cifrele descrise la subpunctul 1) litera c) din prezenta anexă);

– după caz, indicarea a metodologiilor folosite pentru calcularea parametrilor din formula N – 1 (de exemplu Dmax);

– explicație a măsurilor bazate pe mecanisme de piață legate pe cerere, adoptate/care urmează a fi adoptate pentru a compensa o perturbare în aprovizionarea cu gaze naturale și impactul preconizat al acestora (Deff);

– calcularea formulei N – 1;

– descriere a valorilor utilizate pentru toate elementele din formula N – 1, incluzând valorile intermediare folosite pentru calcul (dacă sunt diferite de cifrele descrise la subpunctul 1) litera c) din prezenta anexă);

– indicație a metodologiilor și ipotezelor folosite, după caz, pentru calcularea parametrilor din formula N – 1 (de exemplu Dmax) ;

– explicație a mecanismelor convenite pentru a asigura conformitatea cu formula N – 1.

2) capacitatea bidirecțională la interconexiuni:

a) se indica punctele de interconectare care dispun de capacitate bidirecțională la interconexiuni și capacitatea maximă a fluxurilor bidirecționale;

b) se indica dispozițiile care reglementează utilizarea capacității de flux inversat (de exemplu capacitatea întreruptibilă);

c) se indică punctele de interconexiune în cazul cărora s-a acordat o derogare, durata derogării și motivele pentru care a fost acordată.

4. Standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale

Se descriu măsurile adoptate în scopul conformării cu standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale, precum și cu orice standard privind aprovizionarea suplimentară cu gaze naturale sau cu orice obligație suplimentară impusă din motive de securitate a aprovizionării cu gaze naturale:

1) definiția consumatorilor protejați, inclusiv categoriile de consumatori vizate și consumul lor anual de gaze naturale (per categorie, valoare netă și procentul din consumul anual de gaze naturale);

2) volumele de gaze naturale necesare pentru conformarea cu standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale în conformitate cu scenariile descrise în Regulament.

3) capacitatea necesară pentru conformarea cu standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale în conformitate cu scenariile descrise în Regulament;

4) măsurile în vigoare pentru conformarea cu standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale;

a) descrierea măsurilor;

b) destinatarii;

c) se descrie sistemul de monitorizare ex-ante a conformității cu standardul de aprovizionare în cazul în care acesta există;

d) regimul de sancțiuni, dacă există;

e) se descrie, pentru fiecare măsură:

- impactul economic, eficacitatea și eficiența măsurii;
- impactul asupra mediului;
- impactul asupra consumatorului.

f) în cazul în care se aplică măsuri care nu se bazează pe piață (pentru fiecare măsură):

- se justifică necesitatea măsurii (și anume, de ce securitatea aprovizionării cu gaze naturale nu poate fi asigurată numai prin măsuri bazate pe mecanisme de piață);
- se justifică de ce măsura este proporționată (și anume, de ce măsura nebazată pe piață constituie mijlocul cel mai puțin restrictiv pentru obținerea efectului dorit);
- se prezintă o analiză a impactului unei astfel de măsuri:
asupra securității aprovizionării cu gaze naturale altor țări părți ale Comunității Energetice sau state membre ale Uniunii Europene;
asupra pieței naționale;
asupra pieței interne de energie a Uniunii Europene.

în cazul măsurilor introduse la data sau după data de 30 noiembrie 2021, se indică un scurt rezumat al evaluării impactului sau un link către evaluarea impactului măsurii (măsurilor), efectuată în conformitate cu punctul 49 din Regulament.

5) după caz, se descrie orice standard privind aprovizionarea suplimentară cu gaze naturale sau orice obligație suplimentară impusă din motive de securitate a aprovizionării cu gaze naturale:

a) descrierea măsurii (măsurilor);

b) mecanismul de reducere pentru a reveni la valorile obișnuite în spirit de solidaritate;

c) după caz, se descrie orice standard nou privind aprovizionarea suplimentară cu gaze naturale sau orice obligație suplimentară impusă din motive de securitate a aprovizionării cu gaze naturale, adoptate la data sau după data de 30 noiembrie 2021;

d) destinatarii;

- e) volumele de gaze naturale și capacitățile afectate;
- f) se indică modul în care măsura îndeplinește condițiile prevăzute la punctul 98 din Regulament.

5. Măsuri preventive

Măsurile preventive existente sau care urmează a fi adoptate:

- 1) se descriu fiecare dintre măsurile preventive adoptate pentru fiecare risc identificat în conformitate cu evaluarea națională a riscurilor, incluzând o descriere a:
 - a) dimensiunii lor naționale sau regionale;
 - b) impactului lor economic, a eficacității și a eficienței lor;
 - c) impactului lor asupra consumatorilor finali.
- 2) După caz, se indică:
 - măsuri pentru dezvoltarea interconexiunilor între țările vecine părți ale Comunității Energetice;
 - măsuri diversificarea rutelor și surselor de aprovizionare cu gaze naturale;
 - măsuri pentru protejarea infrastructurilor-cheie relevante pentru securitatea aprovizionării în ceea ce privește controlul exercitat de entități din țări terțe (incluzând, după caz, legi generale sau sectoriale, referitoare la verificarea prealabilă a investițiilor, drepturi speciale pentru anumiți acționari etc.).
- 2) în cazul în care se aplică măsuri care nu sunt bazate pe mecanisme de piață (pentru fiecare măsură):
 - a) se justifică de ce măsura este necesară (și anume, de ce securitatea aprovizionării cu gaze naturale nu poate fi asigurată numai prin măsuri de piață);
 - b) se justifică de ce măsura este proporționată (și anume, de ce măsura nebazată pe piață constituie mijlocul cel mai puțin restrictiv pentru obținerea efectului dorit);
 - c) se prezintă o analiză a impactului unei astfel de măsuri:
 - justificarea necesității măsurii (și anume, de ce securitatea aprovizionării cu gaze naturale nu poate fi asigurată numai prin măsuri bazate pe mecanisme de piață);
 - justificarea proporționalității măsurii (și anume, de ce măsura care nu se bazează pe mecanisme de piață constituie mijlocul cel mai puțin restrictiv pentru obținerea efectului scontat);
 - se prezintă o analiză a impactului unei astfel de măsuri asupra:
 - securității aprovizionării cu gaze naturale a altor țări părți ale Comunității Energetice;
 - pieței naționale;
 - pieței interne de energie a Uniunii Europene.
 - se explică în ce măsură au fost luate în considerare măsuri de eficiență, inclusiv măsuri de eficiență bazate pe cerere, pentru a spori securitatea aprovizionării cu gaze naturale;
 - se explică în ce măsură au fost luate în considerare surse regenerabile de energie pentru a spori securitatea aprovizionării.

6. Alte măsuri și obligații (de exemplu, funcționarea în condiții de siguranță a rețelei de gaze naturale).

Se descriu alte măsuri și obligații care au fost impuse întreprinderilor de gaze naturale și altor entități relevante și care sunt susceptibile de a avea un impact asupra securității aprovizionării cu gaze naturale, cum ar fi obligații privind funcționarea în condiții de siguranță a rețelei de gaze naturale, incluzând cine ar fi afectat de obligația respectivă, precum și volumele de gaze naturale vizate. Se explica cu precizie când și cum se aplică măsurile respective.

7. Proiecte de infrastructură

Se descriu proiectele viitoare de infrastructură, inclusiv proiectele de interes comun din grupurile de risc relevante, indicând un calendar estimativ pentru implementarea acestora,

capacitățile și impactul estimat asupra securității aprovizionării cu gaze naturale din grupul de risc.

8. Obligațiile de serviciu public cu privire la securitatea aprovizionării cu gaze naturale.

Indicați obligațiile de serviciu public existente legate de securitatea aprovizionării cu gaze naturale și descrieți-le pe scurt (a se utiliza anexele pentru informații mai detaliate). Se explica clar cine trebuie să respecte aceste obligații și în ce mod. După caz, se descrie modul și momentul în care obligațiile respective de serviciu public sunt declanșate.

9. Consultări cu părțile interesate

În conformitate cu punctul 30 din Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, se descrie mecanismul utilizat pentru consultările efectuate la elaborarea și promovarea Planului de acțiuni preventive, precum și rezultatele acestor consultări desfășurate cu:

- 1) întreprinderile de gaze naturale;
- 2) organizații relevante reprezentând interesele consumatorilor casnici;
- 3) organizații care reprezintă interesele consumatorilor industriali de gaze naturale, incluzând producătorii de energie electrică;
- 4) autoritatea națională de reglementare.

10. Mecanismele dezvoltate pentru cooperare

Se descriu mecanismele utilizate pentru cooperarea dintre țările părți ale Comunități Energetice, inclusiv pentru elaborarea măsurilor transfrontaliere.

Anexa nr. 3

la Regulamentul cu privire la situațiile excepționale
în sectorul gazelor naturale

Model Plan de urgență

Informații generale

Denumirea autorității responsabile pentru elaborarea planului.

1. Definirea nivelurilor de criză:

- a) se indic organul /entitatea responsabilă pentru constatarea fiecărui nivel de criză și procedurile de urmat în fiecare caz;
- b) dacă există, se includ indicatorii sau parametrii utilizați pentru a analiza dacă un eveniment poate duce la o deteriorare semnificativă a aprovizionării cu gaze naturale și pentru a decide cu privire la declararea unui anumit nivel de criză.

2. Măsurile adoptate pentru fiecare nivel de criză

1) Alerta timpurie

Se descriu măsurile de aplicat, indicând pentru fiecare măsură:

- a) o scurtă descriere a măsurii și a principalelor părți implicate;
- b) procedura de urmat, după caz;
- c) contribuția preconizată a măsurii la gestionarea impacturilor oricărui eveniment sau la pregătirea înaintea de producerea unui eveniment;
- d) fluxurile de informații între părțile implicate.

2) Nivelul de alertă

a) se descriu măsurile de aplicat, indicând pentru fiecare măsură:

- o scurtă descriere a măsurii și a principalelor părți implicate;
- procedura de urmat, după caz;
- fluxurile de informații între părțile implicate.

b) se descriu obligațiile de raportare impuse întreprinderilor de gaze naturale în cazul nivelului de alertă.

3) Nivelul de urgență

- a) se elaborează o listă de acțiuni predefinite bazate pe cerere și ofertă pentru punerea la dispoziție a gazelor naturale în cazul unei situații de urgență, incluzând acordurile comerciale dintre părțile implicate în aceste acțiuni și mecanismele de compensare pentru întreprinderile de gaze naturale, după caz;
- b) se descriu *măsurile bazate pe mecanisme de piață* care urmează a fi aplicate, pentru fiecare măsură:
 - o scurtă descriere a măsurii și a principalelor părți implicate;
 - se descrie procedura de urmat;
 - se indică contribuția preconizată a măsurii la atenuarea situației în cazul nivelului de urgență;
 - se descriu fluxurile de informații între părțile implicate.
- c) se descriu *măsurile care nu se bazează pe mecanisme piață planificate* sau care urmează a fi puse în aplicare în cazul nivelului de urgență, indicând, pentru fiecare măsură:
 - o scurtă descriere a măsurii și a principalelor părți implicate;
 - evaluarea necesității unei astfel de măsuri pentru a face față unei crize, incluzând gradul de utilizare a acesteia;
 - procedura de punere în aplicare a măsurii (de exemplu, ce anume ar declanșa introducerea acestei măsuri, cine ar lua decizia);
 - contribuția preconizată a măsurii la atenuarea situației în cazul nivelului de urgență, ca o completare a măsurilor bazate pe mecanisme de piață;
 - se evaluează alte efecte ale măsurii;
 - se justifică conformitatea măsurii cu condițiile prevăzute la punctul 49 din Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale;
 - se descriu fluxurile de informații între părțile implicate.
 - se descriu obligațiile de raportare impuse întreprinderilor de gaze naturale.

3. Măsuri specifice în ceea ce privește energia electrică și energia termică

1) sectorul termoelectric

- a) se indică pe scurt impactul probabil al unei perturbări a furnizării gazelor naturale asupra sectorului termoelectric;
- b) se indica măsurile și acțiunile care trebuie întreprinse pentru a atenua impactul potențial al unei perturbări în aprovizionarea cu gaze naturale în sectorul termoelectric. Alternativ, se indică de ce adoptarea unor măsuri specifice nu este adecvată.

2) furnizarea de energie electrică produsă pe bază de gaze naturale

- a) se indică pe scurt impactul probabil al unei perturbări a aprovizionării cu gaze naturale asupra sectorului electroenergetic;
- b) se indica măsurile și acțiunile care trebuie întreprinse pentru a atenua impactul potențial al unei perturbări în aprovizionarea cu gaze naturale în sectorul electroenergetic. Alternativ, se indică de ce adoptarea unor măsuri specifice nu este adecvată;
- c) se indica mecanismele /dispozițiile existente pentru asigurarea unei coordonări adecvate, inclusiv schimbul de informații, între participanții pieței gazelor naturale și energiei electrice, în special între operatorii sistem la diferite niveluri de criză.

4. Managerul sau echipa de criză

Se indică managerul de criză și rolul acestuia.

5. Rolurile și responsabilitățile părților:

- 1) pentru fiecare nivel de criză, se definesc rolurile și responsabilitățile, inclusiv interacțiunile cu organul central de specialitate și, după caz, ANRE, ale:
 - a) întreprinderilor de gaze naturale;
 - b) consumatorilor industriali;
 - c) producătorilor de energie electrică relevanți.

- 2) pentru fiecare nivel de criză, se definesc rolurile și responsabilitățile organului central de specialitate și organismelor cărora li s-au delegat sarcini.

3) Măsuri privind consumul nejustificat al consumatorilor întreruptibili

Se descriu măsurile existente pentru a preveni, în măsura posibilului și fără a pune în pericol funcționarea sigură și fiabilă a rețelei de gaze naturale sau a crea situații periculoase, consumul de către consumatorii întreruptibili, a gazelor naturale destinate consumatorilor protejați în timpul unei situații de urgență. Se indică natura măsurii (administrativă, tehnică etc.), părțile principale și procedurile de urmat.

4) Teste de pregătire pentru situații de urgență

- 1) se precizează calendarul pentru simulări în timp real ale reacției la situații de urgență;
- 2) se indică părțile implicate, procedurile și scenariile concrete de impact mare și mediu simulate.

Pentru actualizările Planului de urgență se descriu pe scurt testele efectuate de la prezentarea ultimului Plan de urgență și rezultatele principale, Ss indică măsurile care au fost adoptate ca urmare a testelor respective.

PLANUL DE ACȚIUNI PENTRU SITUAȚII EXCEPȚIONALE ÎN SECTORUL GAZELOR NATURALE

I. Planul de acțiuni preventive

II. Planul de urgență

Ministerul Energiei
al Republicii Moldova

Funded by the
European Union

CUPRINS:

PLANUL DE ACȚIUNI PENTRU SITUAȚII EXCEPȚIONALE ÎN SECTORUL GAZELOR NATURAL	3
PLANUL DE ACȚIUNI PREVENTIV	4
1. INFORMAȚII GENERALE	4
2. DESCRIEREA SISTEMULUI DE GAZE NATURALE DIN REPUBLICA MOLDOVA	5
3. REZUMATUL EVALUĂRII NAȚIONALE A RISCURILOR.....	21
4. STANDARDUL PRIVIND INFRASTRUCTURA	24
5. STANDARDUL PRIVIND APROVIZIONAREA CU GAZE NATURALE	26
6. MĂSURILE PREVENTIVE	29
7. PROIECTELE DE INFRASTRUCTURĂ.....	39
8. OBLIGAȚIILE DE SERVICIU PUBLIC PRIVIND SECURITATEA APROVIZIONĂRII CU GAZE NATURALE	45
9. CONSULTĂRI CU PĂRȚILE INTERESATE.....	47
10 MECANISMELE DE COOPERARE CU ALTE ȚĂRI	47
ANEXE	52
PARTEA II PLANUL DE URGENȚĂ	62
SECȚIUNEA 2 DEFINIREA NIVELURILOR DE CRIZĂ	63
SECȚIUNEA 3 PROCEDURA DE CONSTATARE A FIECĂRUI NIVEL DE CRIZĂ.....	63
SECȚIUNEA 4 INCIDENTELE CARE POT DECLANȘA O SITUAȚIE EXCEPȚIONALĂ ÎN SECTORUL GAZELOR NATURALE	66
SECȚIUNEA 5 OBLIGAȚIILE DE RAPORTARE ȘI SCHIMBUL DE INFORMAȚII.....	67
SECȚIUNEA 6 MĂSURI APLICATE PENTRU FIECARE NIVEL DE CRIZĂ	69
SECȚIUNEA 7 MĂSURI ALERTĂ TIMPURIE	69
SECȚIUNEA 8 MĂSURI NIVEL ALERTĂ.....	71
SECȚIUNEA 9 MĂSURI NIVEL URGENȚĂ	73
SECȚIUNEA 10 MĂSURI SPECIFICE PENTRU SECTOARELE ELECTROENERGETIC ȘI TERMOENERGETIC	77
SECȚIUNEA 11 CONSUMATORII ÎNTRERUPȚIBILI	79
SECȚIUNEA 12 PROCEDURA DE APLICARE A MĂSURILOR DE LIMITARE ȘI/SAU ÎNTRERUPERE A LIVRĂRII GAZELOR NATURALE	82
SECȚIUNEA 13 MĂSURI PRIVIND CONSUMUL NEAUTORIZAT /PESTE LIMITĂ DE GAZE NATURALE DE CĂTRE CONSUMATORII ÎNTRERUPȚIBILI	83
SECȚIUNEA 14 MANAGEMENTUL CRIZELOR	83
SECȚIUNEA 15 ROLURILE ȘI RESPONSABILITĂȚILE PĂRȚILOR IMPLICATE	83
SECȚIUNEA 16 TESTELE DE INTERVENȚIE ÎN SITUAȚII DE URGENȚĂ	84
SECȚIUNEA 17 MECANISMELE DE COOPERARE CU ALTE ȚĂRI PĂRȚI ALE COMUNITĂȚII ENERGETICE	85
ANEXE.....	87

PLANUL DE ACȚIUNI pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale

DISPOZIȚII GENERALE

1. Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale (în continuare – *Plan de acțiuni pentru situații excepționale / Plan de acțiuni*) are drept scop sporirea rezilienței energetice în cazul unor posibile limitări /întreruperi în aprovizionarea cu gaze naturale prin stabilirea unor măsurilor preventive care vizează securitatea aprovizionării cu gaze naturale și măsurilor de urgență care urmează să fie puse în aplicare în cazul în care piața gazelor naturale nu mai este în măsură să asigure furnizarea către consumatori a cantităților necesare de gaze naturale.
2. Planul de acțiuni pentru situații excepționale, a fost elaborat de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei (în continuare – organul central de specialitate). La elaborarea Planului de acțiuni pentru situații excepționale, organul central de specialitate a colaborat cu ANRE, întreprinderile de gaze naturale, electroenergetice și termoelectrice.
3. Prezentul Plan de acțiuni este constituit din două părți:
 - 1) Planul de acțiuni preventive (Anexa 1);
 - 2) Planul de urgență (Anexa 2).
4. Planul de acțiuni pentru situații excepționale conține măsuri clar definite, transparente, proporționale, nediscriminatorii care nu denaturează în mod nejustificat concurența sau funcționarea eficientă a pieței gazelor naturale și nu pune în pericol securitatea aprovizionării cu gaze naturale a altor țări părți ale Comunității Energetice și State Membre ale Uniunii Europene.
5. Pe parcursul situației excepționale în sectorul gazelor naturale, întreprinderile de gaze naturale sunt obligate să întreprindă măsurile stabilite în Planul de acțiuni pentru situații excepționale, cu respectarea următoarelor condiții:
 - 1) să nu fie introduse măsuri de restricționare nejustificată a fluxului de gaze naturale în cadrul pieței interne a Uniunii Europene;
 - 2) să nu fie introduse măsuri care pot pune în pericol în mod grav situația aprovizionării cu gaze naturale într-o altă țară parte a Comunității Energetice și/sau într-un Stat Membru al Uniunii Europene;
 - 3) să fie menținut accesul la infrastructura transfrontalieră, în măsura posibilităților tehnice și în condiții de siguranță, în conformitate cu Planul de acțiuni pentru situații excepționale.
6. Prezentul Plan de acțiuni se actualizează la fiecare 4 ani de la data aprobării, sau, după caz mai frecvent dacă situația o impune, sau la solicitarea Secretariatului Comunității Energetice.
7. Elaborarea, promovarea și aprobarea Planului de acțiuni pentru situații excepționale s-a realizat cu respectarea confidențialității datelor sensibile din punct de vedere comercial.

la Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. din

PLANUL DE ACȚIUNI PREVENTIVE

1. Informații generale

Planul de acțiuni preventive constituie parte componentă a Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale (în continuare Plan de acțiuni pentru situații excepționale), reflectă rezultatele evaluării naționale a riscurilor asociate securității aprovizionării cu gaze naturale și include măsurile preventive ce se impun a fi întreprinse în scopul prevenirii situațiilor excepționale, eliminarea sau reducerea riscurilor identificate.

Prezentul Plan de acțiuni preventive conține:

- 1) rezultatele evaluării naționale a riscurilor realizate în conformitate cu cerințele Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale;
- 2) descrierea sistemului de gaze naturale din Republica Moldova;
- 3) informațiile cu privire la interconexiunile existente și viitoare, inclusiv la cele care oferă acces la rețelele de gaze naturale ale Uniunii Europene, cu privire la fluxurile transfrontaliere, precum și cu privire la accesul transfrontalier la instalațiile de stocare și capacitatea fizică bidirecțională;
- 4) standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale, criteriile de identificare a consumatorilor protejați;
- 5) standardul privind infrastructura de gaze naturale, calculul formulei $N - 1$;
- 6) măsurile preventive care urmează să fie întreprinse pentru prevenirea riscurilor identificate;
- 7) obligațiile impuse întreprinderilor de gaze naturale, întreprinderilor electroenergetice, termoeenergetice și altor organe sau autorități care pot avea impact asupra securității aprovizionării cu gaze naturale;
- 8) informații privind impactul economic, eficacitatea și eficiența măsurilor prevăzute în Planul de acțiuni preventive;
- 9) obligațiile de serviciu public cu privire la securitatea aprovizionării cu gaze naturale;
- 10) mecanismele care urmează să fie utilizate în cadrul cooperării cu alte țări părți ale Comunității Energetice și/sau State Membre ale Uniunii Europene.

Planul de acțiuni preventive a fost elaborat după efectuarea analizei situației existente în sectorul gazelor naturale, identificarea problemelor și a riscurilor asociate securității aprovizionării cu gaze naturale, cu utilizarea datelor statistice furnizate de Biroul Național de Statistică, a datelor deținute de organul central de specialitate, precum și a informației și datelor prezentate de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (în continuare – ANRE), operatorul sistemului de transport al gazelor naturale (în continuare - OST), alți participanți din sectorul gazelor naturale, electroenergetic, termoeenergetic luând în considerare direcțiile prioritare ale politicii de stat, stabilite în strategiile și documentele de politici în domeniul energiei.

2. Descrierea sistemului de gaze naturale din Republica Moldova

Gazele naturale constituie circa 30% din cantitatea totală de energie primară, reprezentând a doua, cea mai mare sursă de energie după produsele petroliere. Gazele naturale joacă un rol important în producerea energiei electrice și energiei termice, precum și în utilizarea directă de către consumatorii finali. Republica Moldova depinde în totalitate de importurile de gaze naturale. Istoric, gazele naturale au fost importate doar din Federația Rusă, fiind transportate prin Ucraina și partea stângă a Nistrului.

Sistemul de gaze naturale din Republica Moldova este divizat între malurile drept și stâng al Nistrului care nu este controlat de autoritățile constituționale ale țării și unde este amplasată cea mai mare centrală termoelectrică consumatoare de gaze naturale – Cuciurgan (MGRES), care furnizează circa 80% din energia electrică utilizată pe malul drept al Nistrului.

Sistemul de transport al gazelor naturale

Sistemul de transport al gazelor naturale din Republica Moldova este interconectat cu sistemele de transport al gazelor naturale din țările vecine: **România și Ucraina**.

Operatorul sistemului de transport (OST) SRL „Vestmoldtransgaz” (certificat provizoriu de către ANRE¹ la data de 16.02.2024), operează întregul sistem de transport al gazelor naturale pe malul drept al Nistrului și administrează toate punctele de interconectare transfrontaliere indicate în Tabelul 1.

Puncte interconectare/direcție	Capacitatea tehnică intrare, m ³ /zi	Capacitatea tehnică ieșire, m ³ /zi
PI Alexeevca	7,900,000	12,000,000
PI Ananiev	7,900,000	14,000
PI Grebeniki	36,000,000	3,960,000
PI Căușeni	12,000,000	36,000,000
PI Limanskoe	0	0
PI Ungheni	5,250,725	2,040,159
Total:	69,050,725	54,014,159

Tabelul 1. Lista punctelor de interconectare, capacitatea tehnică maximă de intrare/ieșire, m³/zi.

Lista punctelor relevante² și Lista punctelor de intrare/ieșire din rețeaua de transport operată de SRL „Vestmoldtransgaz”³ au fost aprobate de către ANRE și sunt publicate pe pagina web a OST.

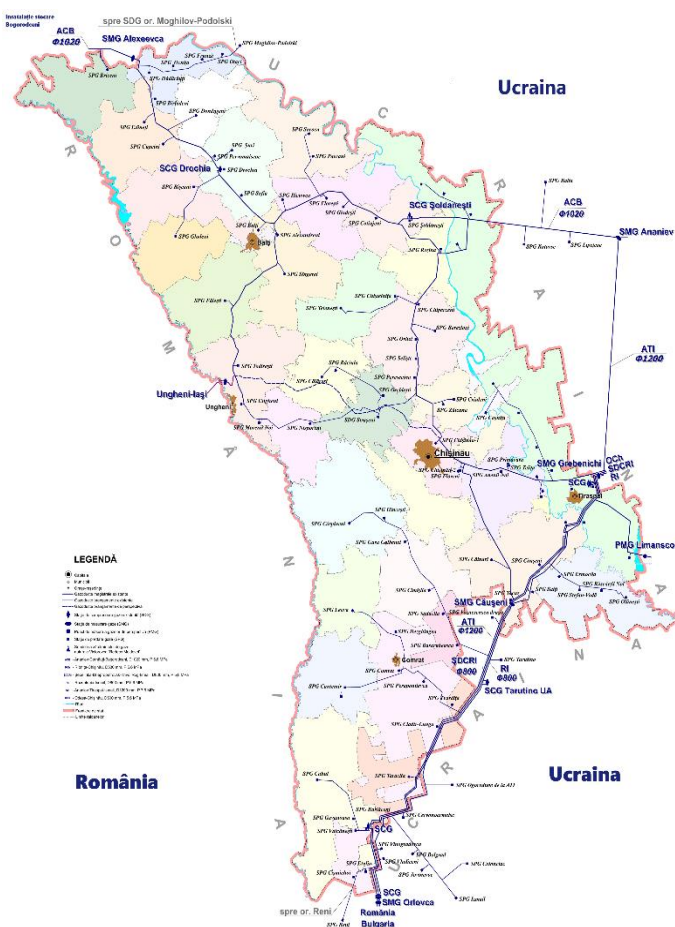

Figura 1. Schema rețelilor de transport al gazelor naturale din Republica Moldova

¹ https://anre.md/registrul-hotararilor-consiliului-de-administrare-al-anre-3-358?decision_number=&month=2&year=&title=&type=1

² https://www.vmtg.md/images/Puncte_de_intrareiesire_si_relevante/Puncte_relevante_VMTG.pdf

³ https://www.vmtg.md/images/Puncte_de_intrareiesire_si_relevante/Puncte_de_intrare-iesire_VMTG.pdf

PI Alexeevka și PI Ananiev conectează sistemul de transport al gazelor naturale din Republica Moldova cu cel din Ucraina la Nord. PI Alexeevka este amplasat pe malul drept al Nistrului.

PI Grebeniki și PI Căușeni conectează sistemul de gaze naturale din Republica Moldova cu cel din Ucraina la Est. Acestea sunt utilizate în principal pentru tranzit, cu intrare în sistemul național de transport al gazelor naturale.

La PI Grebeniki, gazele naturale intră în sistemul de transport al Republicii Moldova prin conducta Odesa Chișinău (OCh).

La PI Căușeni, conducta Răzdelnaia - Ismail și Șebelinka - Dnepropetrovsk - Krivoi Rog - Ismail (RI/SDKRI) intră în sistemul de transport al Republicii Moldova prin conducta Tocuz-Căinari-Mereni (TCM), livrând gaze naturale până în mun. Chișinău.

În partea de Sud a Republicii Moldova, conductele Ananiev-Tiraspol-Ismail (ATI) și RI/SDKRI traversează de mai multe ori teritoriul Republicii Moldova și Ucrainei și se ramifică pentru a livra gazele naturale la stațiile de predare (SP) către rețelele de distribuție a gazelor naturale din Republica Moldova.

Republica Moldova are un potențial semnificativ de tranzit. Conducta transbalcanică, cu o capacitate de 36 mil m^3/zi , travează teritoriul României, Bulgariei și Turciei și este interconectată cu Grecia și Macedonia de Nord. Lungimea totală a celor 3 rețele de transport este de 343 km. Începând cu anul 2020, la PI Căușeni este asigurată o capacitate de circa 12 mil. m^3/zi în regim de revers și de circa 3,9 mil. m^3/zi în regim revers la PI Grebeniki. În ianuarie 2023, odată cu introducerea regimului de backhaul (revers virtual) s-a asigurat disponibilitatea unei capacități suplimentare de transport a gazelor naturale prin compensarea volumelor, permițând accesul la rute și surse suplimentare de alimentare cu gaze natuale.

Figura 2. Schema conductei transbalcanice, SEEGAS ⁴

O altă interconexiune cu Ucraina se află în Nordul țării și conectează rețelele de transport ale OST din Republica Moldova de două părți ale rețelei OST al Ucrainei. Această conductă, are un rol important în asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale deoarece conectează sistemul de gaze naturale al Republicii Moldova la instalații de stocare a gazelor naturale din Bogorodceni, Ucraina.

PI Ungheni conectează sistemul de transport al gazelor naturale din Republica Moldova cu cel din România și, prin urmare cu piețele Uniunii Europene (UE). Conducta de gaze naturale Iași-Ungheni-Chișinău a fost dată în exploatare în anul 2020. După ce interconexiunea de gaze naturale Iași - Ungheni, cu o capacitate de 1,91 mlrd. m^3/an , a fost pusă în funcțiune în 2020, a fost posibilă demararea livrărilor de gaze naturale din România.

⁴ <https://www.energy-community.org/regionalinitiatives/SEEGAS.html>

Tabelul 2. Indicatorii infrastructurii sistemului de transport al gazelor naturale

Rețelelor de transport (lungimea totală).	1682,521 km (776,315 km magistrale, 906 km bransamente)			
Rețele de distribuție (lungimea totală).	25799,612 km			
Presiunea de lucru	până la 7,5 MPa			
Diametrul conductelor	530-1220 mm			
Stații de măsurare (SMG)	2 (SMG Căușeni; SMG Ungheni).			
Puncte de măsurare (PMG)	2 (PMG Todirești; PMG Tohatin).			
Stații de comprimare (SCG)	3 - SCG Vulcănești (20 MW); SCG Drochia (31,5 MW); SCG Șoldănești (24 MW) ⁵ .			
Capacitatea de transport al gazelor naturale a principalelor 5 rețele de transport:	Capacitatea totală: 49,15 mil. m ³ /zi Ananiev-Tiraspol-Ismail (ATI) - 30 mil. m ³ /zi; Șebelinka-Dnepropetrovsk – Krivoi Rog - Ismail (ȘDKRI), Razdelnaya – Ismail (RI) – 6 mil. m ³ /zi Ananiev-Cernăuți-Bogorodceni (ACB) – 7,9 mil. m ³ /zi; Iași-Ungheni-Chișinău - 5,25 mil. m ³ /zi			
Capacitatea bidirecțională totală	30,14 mil. m³/zi (28,1 mil. m ³ /zi cu Ucraina și 2,04 mil. m ³ /zi cu România).			
	PI	Tip	Directia	mil. m ³ /zi
	PI Alexeevka	intrare	MD - UA	12,00
	PI Căușeni	intrare	UA- MD	12,00
	PI Grebeniki	ieșire	MD - UA	3,96
	PI Ananiev	intrare	MD - UA	0,14
	PI Ungheni	ieșire	MD -RO	2,04
			Total	30,14
Lungimea totală (ATI, RI, ȘDKRI, ACB, IUC)	663,01 km (108,93 km aparțin SRL „Tiraspoltransgaz”).			
Numărul punctelor de interconectare transfrontaliere	6			
Capacitatea maximă de intrare	69,05 mil. m ³ /zi.			
Capacitatea maximă de ieșire	54,01 mil. m ³ /zi.			
Cererea de vârf de gaze naturale	17,7 mil. m ³ /zi (PI Grebeniki, anul 2021).			
Numărul punctelor de ieșire spre rețelele de distribuție a gazelor naturale	96			
Numărul de punctelor de ieșire spre consumatorii finali instalațiile de utilizare ale cărora sunt racordate la rețeaua de transport al gazelor naturale	11			

SRL „Vestmoldtransgaz” este OST liceențiat⁶ care operează rețelele de transport, zona de activitate - întreg teritoriul Republicii Moldova⁷ și este responsabil de echilibrarea zonei de echilibrare.

⁵ Conservată din lipsa volumelor proiectate.

⁶ Conform Registrului de licențiere al ANRE⁶, la data de 01.01.2024 <https://anre.md/registrul-de-licentiere-3-261>

⁷ În baza contractului de locațiune a rețelelor de transport al gazelor naturale încheiat între SRL „Moldovatransgaz” și SRL „Vestmoldtransgaz” și contractelor de predare - primire la deservire tehnică rețelelor încheiate cu Consiliile raionale, contractului privind asigurarea operării tehnice a rețelelor de transport al gazelor naturale gestionate de SRL „Moldovatransgaz” și a rețelei de transport gestionate de SRL „Moldovatransgaz” în baza contractului încheiat cu SRL

Toate raioanele din Republica Moldova au acces la rețelele de transport al gazelor naturale.

Dinamica volumelor de gaze naturale transportate pe teritoriul Republicii Moldova, este indicată în Figura 3.

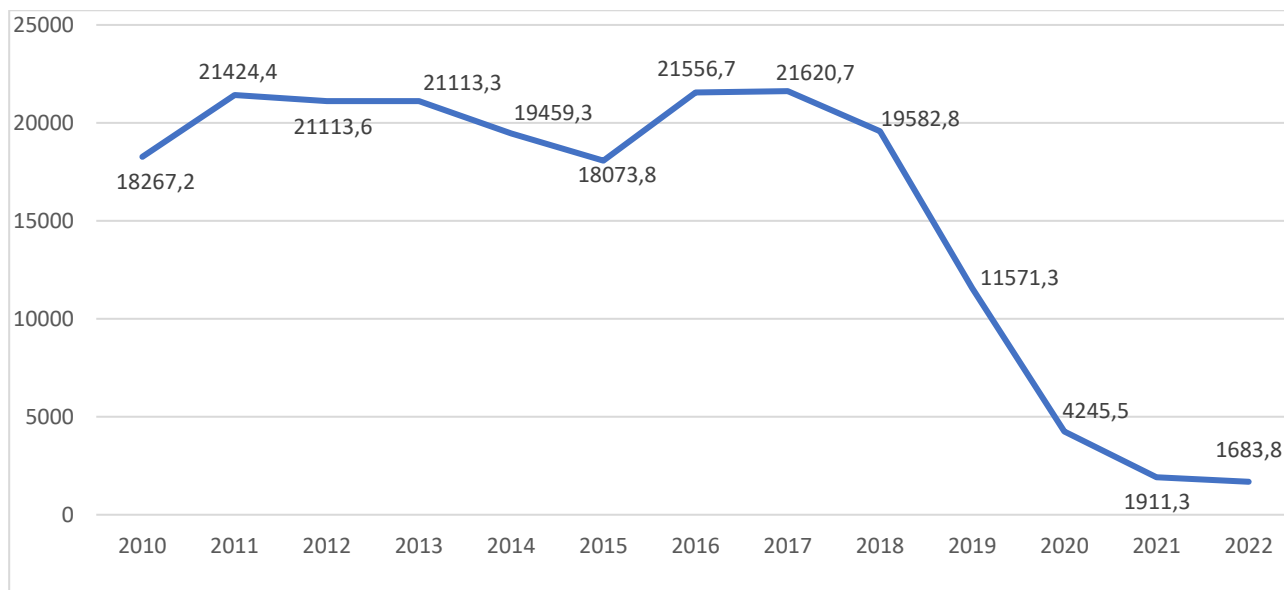

Figura 3. Dinamica volumelor de gaze naturale transportate, mil. m³ ANRE

Principalul motiv de reducere a volumelor de gaze naturale care sunt transportate prin sistemul de transport al gazelor naturale din Republica Moldova, este modificarea rutelor de transport al gazelor naturale din Federația Rusă spre țările Balcanice, punerea în funcțiune a rețelei de transport TurkStream în ianuarie 2020. Anterior, o parte a gazelor naturale provenite din Federația Rusă erau livrate către Uniunea Europeană prin coridorul Transbalcanic, prin Ucraina și Republica Moldova. Alt factor care au dus la diminuarea volumelor de gaze naturale transportate în anul 2022 a constituit reducerea consumului intern de gaze naturale cu circa 47%.

Infrastructura-cheie relevantă pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale

Conducta	Capacitate mlrd m ³ /an	DN, mm	Lungime, km	Descriere
Ananiev – Tiraspol - Ismail (ATI) ⁸	20,0	1200	62,91	Asigură transportul de gaze naturale pentru fluxurile transfrontaliere spre statele Balcanice
Șebelinka - Dnepropetrovsk - Krivoi - Rog - Ismail (ȘDKRI)	14,6	800	91,817	Asigură transportul fluxurilor transfrontaliere de gaze naturale, spre statele Balcanice și transportul de gaze naturale către consumatorii finali din regiunea de Sud a Republicii Moldova.
Razdelnaia - Ismail (RI)		800	92,24	
Ananiev - Cernăuți - Bogorodceni (ACB)	9,1	1000	184,8	Asigură transportul de gaze naturale către instalația subterană de stocare a

⁸ „Tiraspoltransgaz”.

⁸ Conductele ATI, RI, ȘDKRI, constituie împreună coridorul transbalcanic pe teritoriul Republicii Moldova și al Ucrainei⁸;

				gazelor naturale din Bogorodceni (Ucraina), precum și transportul de gaze naturale către consumatorii finali din Republica Moldova
Chișinău - Rîbnița (CR)	1,5	500	71	Asigură legătura dintre rețelele de transport ACB și TCM, precum și transportul de gaze naturale către consumatorii finali din Republica Moldova
Tocuz – Căinari - Mereni (TCM)	1,8	500	62,74	Asigură conexiunea între rețeaua de transport CR și coridorul transbalcanic. Prin rețeaua de transport TCM fluxul de gaze naturale este direcționat spre centrul Republicii Moldova cu cel mai mare consum, care cuprinde municipiul Chișinău și raioanele Căușeni, Anenii Noi și Ialoveni
Iași – Ungheni - Chișinău	1,91	600	120,008	Asigură conexiunea cu rețeaua de transport CR și rețeaua operatorului sistemului de transport al gazelor naturale SNTGN Transgaz SA (Romania). Aceasta este construită pentru transportul gazelor naturale consumatorilor finali din Republica Moldova

Tabelul 3. Infrastructura-cheie relevantă pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale.

Sistemul de distribuție al gazelor naturale

Conform Registrului de licențiere al ANRE, la data de 01.01.2024 sunt înregistrați 20 de titulari de licențe pentru activitatea de distribuție a gazelor naturale.

12 operatori ai sistemului de distribuție a gazelor naturale (OSD) sunt întreprinderi afiliate SA „Moldovagaz”, separate din punct de vedere funcțional, decizional și al formei juridice de organizare de întreprinderea de gaze naturale integrată pe verticală.

Alți 8 OSD, sunt întreprinderi de gaze naturale titulari de licențe pentru distribuția gazelor naturale neafiliați SA „Moldovagaz”. În anul 2022, acești OSD au distribuit în total circa 5% din gazele naturale utilizate în Republica Moldova.

În unitățile administrativ-teritoriale din stânga râului Nistru operează SRL „Tiraspoltransgaz”, altă companie afiliată a SA „Moldovagaz” care este operatorul rețelei de transport al gazelor naturale și furnizor de gaze naturale. Distribuția gazelor naturale pe malul stâng al râului Nistru este realizată prin intermediul a 5 OSD⁹. Furnizorul SA „Moldovagaz” acumulează datorii în raport cu SAP „Gazprom” pentru gazele naturale furnizate către SRL „Tiraspoltransgaz”.

⁹ Nu dispun de licență eliberată de ANRE.

Accesul la rețelele de gaze naturale este asigurat pentru 11 municipii din Republica Moldova (100%). În orașe, nivelul accesului la rețelele de gaze naturale este de 97,7%, satele și comunele înregistrează 61,4 %. Singurul oraș care nu are acces la rețelele de gaze naturale este orașul Cornești din raionul Ungheni. În 2022, rata accesului la rețelele de distribuție a gazelor naturale de pe malul drept al Nistrului a depășit 62,7 %.

La situația din 01.01.2022, OSD afiliați SA „Moldovagaz” operau circa 94% din rețelele de distribuție a gazelor naturale din Republica Moldova.

Dinamica livrărilor de gaze naturale consumatorilor finali deserviți de către OSD în anul 2022 a fost în diminuare. Volumele gazelor naturale distribuite în anul 2022 constituie 803,3 mil. m³, cu 343,6 mil. m³ sau cu 30% mai puțin, comparativ cu anul 2021. Cea mai mare diminuare a volumelor distribuite în anul 2022, de 48,4%, a fost înregistrată la SRL „Edineț-gaz”, urmat de către SRL „Bălți-gaz” cu o diminuare a volumelor distribuite cu 43,7% și SRL „Florești-gaz” cu 36,6%.

Dinamica neuniformă a consumului de gaze naturale în teritoriile autorizate ale OSD, în anul 2022 a generat modificări ale ponderii acestora în livrările de gaze naturale consumatorilor finali. În mediu, OSD au înregistrat o diminuare de 30 % a volumelor de gaze naturale distribuite.

Volumul maxim de gaze naturale distribuit în 2022 prin rețelele de distribuție a gazelor naturale de cele mai mare 3 OSD a constituit: SRL „Chișinău-gaz” (481,6 mil. m³ sau 60,7%), SRL „Bălți-gaz” (52,7 mil. m³ sau 6,67%), SRL „Ialoveni-gaz” (68,1 mil. m³ sau 8,1%).

Dezvoltarea rețelilor de distribuție a gazelor naturale reprezintă o prioritate a OSD pentru asigurarea capacității rețelilor de distribuție pe termen lung. Cea mai mare extindere a rețelilor de distribuție a gazelor naturale în 2022 a fost înregistrată la SRL „Chișinău-gaz” (+76,1 km), SRL „Orhei-gaz” (+66 km), SRL „Ștefan Vodă-gaz” (+55 km), SRL „Florești-gaz” (+43,8 km), SRL „Bălți-gaz” (+42,1 km).

Accesul reglementat și nediscriminatoriu la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale, este garantat prin aprobarea de către ANRE a tarifelor și prețurilor reglementate determinate în baza unor metodologii prestabilite. Regulile de racordare la rețeaua de gaze naturale sunt stabilite în Regulamentul privind racordarea la rețelele de gaze naturale și prestarea serviciilor de transport și distribuție a gazelor naturale aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 112/2019¹⁰ și Codul rețelilor de gaze naturale aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 420/2019¹¹.

Activitatea de furnizare a gazelor naturale

Gazele naturale sunt furnizate de către furnizori, la prețuri negociate și la prețuri reglementate în baza licențelor eliberate de ANRE. Potrivit Registrului de licențiere al ANRE, la data de 01.01.2024, sunt înregistrați 24 de titulari de licențe pentru furnizarea gazelor naturale care activează pe piața angro și cu amănuntul a gazelor naturale.

Conform Hotărârii ANRE nr. 487/2019, cu modificările ulterioare, în temeiul art. 89 din Legea cu privire la gazele naturale, ANRE a impus furnizorilor SA „Moldovagaz”, SRL „Rotalin Gaz Trading”, SRL “Nord Gaz Sîngerei”, SRL “Lăcătuș”, SRL “Sălcioara- Vascan” obligația de serviciu public de furnizare a gazelor naturale consumatorilor finali la parametrii de calitate stabiliți, la prețuri reglementate, transparente, nediscriminatorii și ușor comparabile, pentru o perioadă de 7 ani.

¹⁰ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=114525&lang=ro

¹¹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120009&lang=ro

Prin Hotărârea ANRE nr. 444/2021, în temeiul art. 90 din Legea cu privire la gazele naturale, ANRE a impus furnizorului SA „Moldovagaz” pentru o perioadă de 3 ani obligația de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune a gazelor naturale consumatorilor finali care și-au pierdut furnizorul în condiții reglementate și la prețuri reglementate aprobate de ANRE, pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

Cotele de piață ale principalilor furnizori de gaze naturale în anul 2023 au constituit:

Nr.	Furnizorii de gaze naturale	Cota de piață, %
1.	SA „Moldovagaz”	92.85
2.	SRL „Rotalin Gaz Trading”	1.11
3.	ÎCS „Nord Gaz Sîngerei”	0.28
4.	SRL „Lăcătuș”	0.04
5.	SRL „Sălcioara – Vascan”	0.06
6.	SRL „Transautogaz”	2.75
7.	SRL „Imas Company”	0.04
8.	SRL „East Gaz Energy Trading”	0.04
9.	SRL „Natural Gaz D.C”	1.97
10.	SRL „SD Energy Engineering Group”	0.47
11.	SRL „National Power Corp”	0.39
Total:		100%

Tabelul 4. Cotele de piață ale principalilor furnizori de gaze naturale în anul 2023, ANRE.

În anul 2022, volumul de gaze naturale procurat de către SA „Moldovagaz” de la SAP „Gazprom” a constituit 863,1 mil. m³, în timp ce volumul procurat de la SA „Energocom” - 96 mil. m³. Volumul de gaze naturale procurat de SA „Energocom” de la SA „Moldovagaz” în anul 2022, în baza Dispozițiilor Comisiei, a fost de 89,9 mil. m³.

Tip consumatori	Număr consumatori, ani		
	2021	2022	2023
casnici	762,789	784,273	798,595
noncasnici	15,789	15,382	15,768
Total:	778,578	799,655	814,363

Tabelul 5. Informația privind numărul de consumatori finali de gaze naturale, 2021-2023.

Activitatea de trading al gazelor naturale

Trading de gaze naturale reprezintă achiziționare și vânzare a gazelor naturale pe piața angro a gazelor naturale, inclusiv în legătură cu importul / exportul de gaze naturale.

Potrivit Registrului ANRE, la data de 01.01.2024 nu au fost eliberate licențe pentru activitatea de trading al gazelor naturale.

Prin modificările operate la Legea cu privire la gazele naturale¹², s-a introdus condiția de dispunere de către solicitanții/titularii licențelor de furnizare și trading de gaze naturale a sumei de 1 000 000 de lei, cu prezentarea documentelor confirmative ce demonstrează proveniența banilor. Altă condiție pentru obținerea licențelor pentru furnizarea și tradingul de gaze naturale este ca persoanele care solicită licențe să fie avizate pozitiv de către Serviciul de Informații și Securitate și Serviciul

¹² Legea nr. 429/2023 privind modificarea unor acte normative

Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor sub aspectul riscurilor aferente securității statului, spălării banilor și finanțării terorismului.

Piața gazelor naturale

Piața gazelor naturale a Republicii Moldova este formată din piața angro și piața cu amănuntul.

Cadrul legal pentru efectuarea tranzacțiilor de vânzare-cumpărare a gazelor naturale este stabilit prin Regulile pieței gazelor naturale din Republica Moldova aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 534/2019. La adoptarea Legii cu privire la gazele naturale nr. 108/2016 (în continuare - Legea cu privire la gazele naturale), piața gazelor naturale a fost declarată deschisă, iar fiecare consumator final din Republica Moldova are dreptul de a alege furnizorul, precum și de a schimba furnizorul.

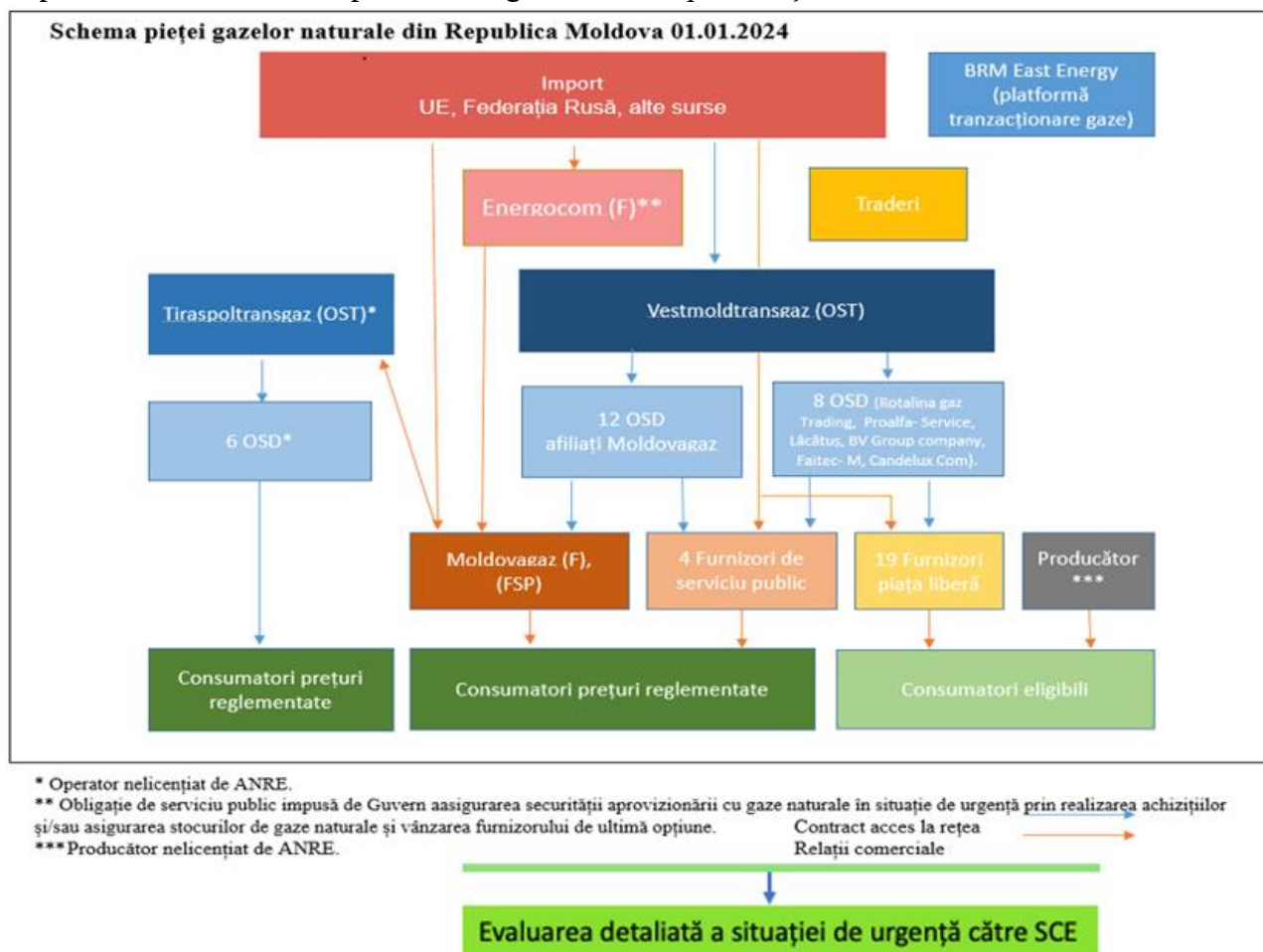

Figura 4. Schema pieței gazelor naturale din Republica Moldova, 2024.

Sectorul gazelor naturale din Republica Moldova este în mare parte monopolizat. Funcționarea sistemului de gaze naturale din Republica Moldova este direct legată de activitatea întreprinderilor SRL „Vestmoldtransgaz”, SA „Moldovagaz” și SA „Energocom”.

SRL „Vestmoldtransgaz” - operator al sistemului de transport al gazelor naturale (OST)¹³ care operează toate punctele de interconectare din Republica Moldova;

SA „Energocom” - întreprindere cu capital integral de stat, care desfășoară activitatea de furnizare a gazelor naturale, inclusiv în condițiile obligației de serviciu public și entitate responsabilă de crearea stocurilor de securitate de gaze naturale. În condițiile Acordului de finanțare dintre Banca Europeană

¹³ SRL „Vestmoldtransgaz” a fost desemnat în calitate de OST conform Hotărârii ANRE nr. 434/2023, începând cu data de 19.09.2023, în proces de certificare, conform modelului de separare - operator de sistem independent.

pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) și Republica Moldova, „Energocom” SA este beneficiarul mijloacelor financiare fiind responsabil de achiziționarea gazelor naturale.

SA „Moldovagaz” întreprindere integrată pe verticală, care desfășoară activitatea de furnizare a gazelor naturale cu obligația de serviciu public de furnizare de ultimă opțiune și pentru anumite categorii de consumatori. Acționarii săi sunt SAP „Gazprom” (50%), Agenția Proprietății Publice a Republicii Moldova (35,33%), autoritățile din regiunea transnistreană (13,44%) și alți acționari (1,23%);

Până în anul 2021 majoritatea activităților (import, furnizare angro și cu amănuntul, distribuția gazelor naturale) au fost îndeplinite de SA „Moldovagaz”¹⁴ și companiile sale afiliate. SA „Moldovagaz” deține calitatea de asociat unic în capitalul social al întreprinderilor afiliate de distribuție a gazelor naturale și proprietar asupra rețelelor de transport al gazelor naturale gestionate de SRL „Moldovatransgaz”, care până la data de 19.09.2023 a deținut licența pentru transportul gazelor naturale¹⁵.

În anul 2021, ANRE a autorizat Platforma de tranzacționare a gazelor naturale operată de „BRM East Energy” subsidiară a Bursei Romane de Mărfuri. În anul 2024 au fost realizate tranzacții test.

În pofida crizei energetice din anii 2021-2023 cauzată de limitarea livrărilor de gaze naturale de către SAP Gazprom și războiul din Ucraina inițiat de Federația Rusă, Republica Moldova a înregistrat progrese în crearea unei piețe libere a gazelor naturale.

Date privind consumul de gaze naturale

Rolul gazelor naturale în economia Republicii Moldova este mai mare decât proporția acestora în consumul final, întrucât cea mai mare parte din energia electrică și energia termică consumată în țară sunt produse cu utilizarea gazelor naturale ceea ce creează o fluctuație sezonieră a cererii.

Proporția gazelor naturale în cantitatea totală de energie consumată în Republica Moldova a fost de 28% în anii 2020-2021, mai mică decât o treime, pe când în anul 2010 a constituit 34%. Circa 90% din energia electrică produsă în țară este generată utilizând gazele naturale.

În anul 2021, volumul total de gaze naturale procurate pentru Republica Moldova a constituit 3,247 mld. m³, ceea ce este cu 8,3% mai mult comparativ cu volumul din anul 2020.

În 2021, consumul de gaze naturale de pe malul stâng al Nistrului a fost de 62%, comparativ cu 38% pe malul drept al Nistrului, și respectiv, 64% vs. 36% în 2020. În 2022, volumul total de gaze naturale utilizat pe malul drept al Nistrului a fost de 869,2 mil. m³ și a scăzut cu 27,9% comparativ cu indicatorul din anul precedent.

Consumul total de gaze naturale a scăzut cu circa 10% într-un deceniu (-10,8% din 2010). Reducerea producției de energie electrică în bază de gaze naturale este și mai mare (-20%), însă a fost compensată de creșterea cererii de gaze naturale în sectorul rezidențial și industrial.

Conform datelor SA „Moldovagaz”, volumul de gaze naturale consumat în decembrie 2022 a fost de 101,8 mil. m³, ceea ce este cu circa 42,2% mai puțin, comparativ cu același indicator din luna decembrie 2021.

¹⁴ Acțiunile SA „Moldovagaz” aparțin „Gazprom” SAP (50%), Agenției Proprietății Publice din Republica Moldova (35,33%), administrația regiunii transnistrene (13,44%) și altor acționari (1,23%).

¹⁵ La data de 19.09.2023, având în vedere nerespectarea obligațiilor privind separarea și certificarea prevăzut de Legea nr. 108/2016, ANRE a retras licența pentru transportul a gazelor naturale deținută de „Moldovatransgaz” SRL.

Consumul final de gaze naturale pe malul drept al Nistrului a ajuns la 0,847 mlrd. m³ în 2022, în comparație cu 1,225 mlrd. m³ în 2021, demonstrând o descreștere cu 30,8%.

Principalii 3 consumatori de gaze naturale de pe malul drept al Nistrului sunt SA „Termoelectrica”, SA „CET-Nord” și ICS „Moldova Zahar” SRL. În anul 2021, consumul acestora a constituit 381,9 mil.m³ sau 32% din cererea totală. Alți consumatori mari de gaze naturale sunt: SRL „Zernoff IM”, SA „Glass Container Prim IM”, SA „Glass Container Company IM”, SRL „Sudzucker – Moldova”, ÎS „Fabrica de Sticla din Chișinău”, SRL „KNAUF-GIPS ICS, SA „Apa-Canal Chișinău”.

Ponderea consumului de gaze naturale a celor mai mari 10 consumatori finali în cererea totală de gaze naturale de pe malul drept al Nistrului în anul 2021 a fost de 34%, iar cea a celor mai mari 20 consumatori finali – 35,9%.

Pe lângă consumul propriu de gaze naturale, teritoriul de pe malul drept al Nistrului depinde și de aprovizionarea cu gaze naturale a malului stâng al Nistrului, care consumă circa 2 mlrd. m³/an și folosește cea mai mare parte din acest volum de gaze naturale pentru a produce energie electrică la Centrala termoelectrică Cuciurgan (CERS Moldovenească sau MGRES). MGRES furnizează circa 80% din energia electrică utilizată pe malul drept al Nistrului din Republica Moldova, care este, prin urmare, dependentă în mod vital de securitatea aprovizionării cu gaze naturale în partea stângă a Nistrului.

Nivelul consumului de gaze naturale al consumatorilor finali poate fi influențat de evoluția diferitor factori: temperatura aerului atmosferic, prețurile de achiziție a gazelor naturale, funcționarea sau nu pe bază de combustibil de rezervă (păcură, cărbune) a marilor consumatori de gaze naturale, nivelul prețurilor reglementate și capacitatea de plată a consumatorilor finali etc.

Repartizarea consumului de gaze naturale pe tipuri de consumatori

Consumul total de gaze naturale de către consumatorii casnici de pe malul drept al Nistrului a scăzut până la 0,343 mlrd. m³ în 2022 comparativ cu 0,4616 mlrd. m³ în 2021, în timp ce cererea totală a consumatorilor industriali și comerciali a ajuns la 0,2139 mlrd. m³ de gaze naturale consumate comparativ cu 0,3206 mlrd. m³ în 2021.

Comparativ cu anii precedenți, atât volumele de gaze naturale procurate cât și cele furnizate consumatorilor finali s-au diminuat considerabil. Diminuarea semnificativă a consumului de gaze naturale în anul 2022 comparativ cu anul precedent, cu 138,1 mil. m³ sau cu 35,3 %, a fost înregistrată la sectorul energetic, urmată de diminuarea consumului de gaze naturale la consumatorii casnici, cu 117,8 mil. m³ sau cu 25,5 %.

La categoria alți agenți economici, în anul 2022 consumul de gaze naturale a scăzut cu 106,7 mil. m³ sau cu 33,3 %. Consumul de gaze naturale în instituțiile publice de asemenea a fost în scădere, cu 14,8 mil. m³ sau cu 28,7%, comparativ cu anul 2021.

Cel mai semnificativ factor care a dus la diminuarea consumului de gaze naturale în sectorul energetic în anul de gestiune 2022 a constituit faptul că SA „Termoelectrica” a utilizat la sursa 1 (CET 2) pentru producerea energiei electrice și termice, atât gaze naturale cât și combustibil alternativ (păcură).

În Tabelul 6 este descrisă structura furnizării gazelor naturale pentru diferite categorii de consumatori finali, 2020-2022.

Categoriile de consumatori	2020		2021		2022		2021 / 2020		2022 / 2021	
	mil. m ³	%	mil. m ³	%	mil. m ³	%	mil. m ³	%	mil. m ³	%
Consumul de gaze naturale, total	1046.3	100.0	1224.7	100.0	847.3	100.0	+178.4	+17.0	-377.4	-30.8
incl.: consumatori casnici	372.7	35.6	461.6	37.7	343.8	40.6	+88.9	+23.8	-117.8	-25.5
instituții publice	41.5	4.0	51.5	4.2	36.8	4.3	+10.0	+24.1	-14.8	-28.7
sectorul energetic	371.4	35.5	390.9	31.9	252.8	29.8	+19.4	+5.2	-138.1	-35.3
alți agenți economici	260.6	24.9	320.6	26.2	213.9	25.2	+60.0	+23.0	-106.7	-33.3

Tabelul 6. Structura furnizării gazelor naturale pentru diferite categorii de consumatori finali, 2020 - 2022, ANRE.

În structura consumului de gaze naturale în anul 2022, cea mai mare pondere, de 40,6%, le-a revenit consumatorilor casnici cu o creștere de 2,9 p.p. față de anul 2021, urmată de consumul întreprinderilor din sectorul energetic cu ponderea de 29,8%, cu o diminuare cu 2,1 p.p. comparativ cu anul precedent.

Totodată, ponderea consumului de gaze naturale atribuită altor agenți economici constituie 25,3 %. Cota-parte a consumului de gaze naturale atribuită instituțiilor publice este cea mai mică în perioada de referință și a constituit 4,3%.

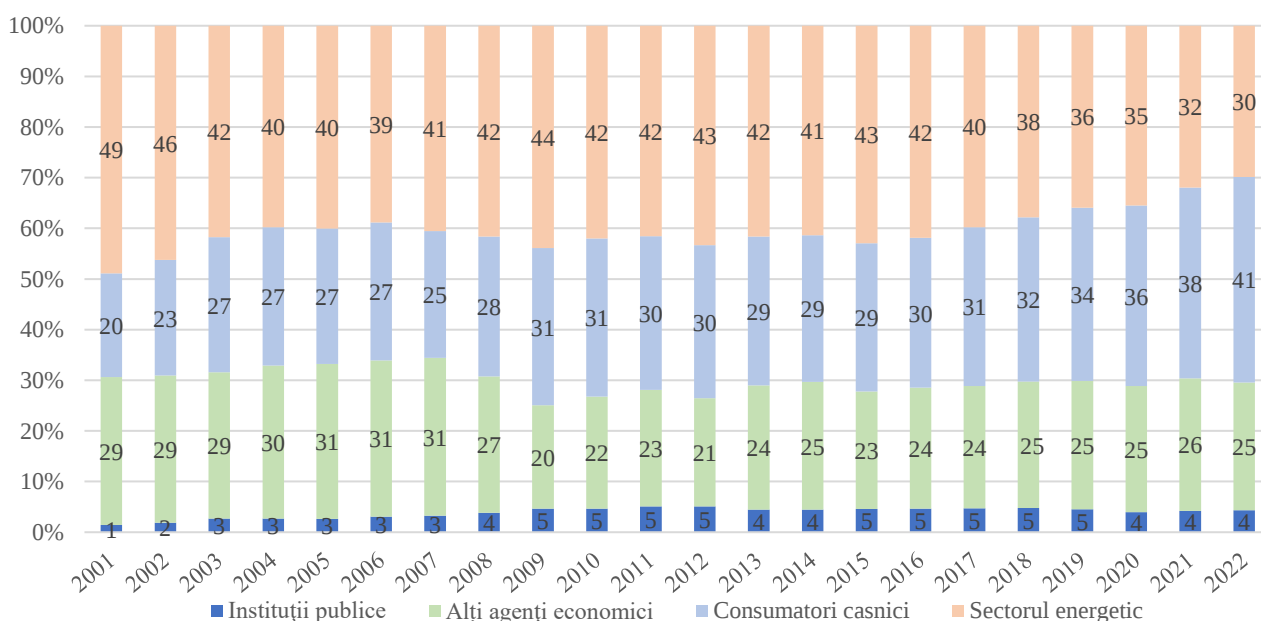

Figura. 5 Structura consumului de gaze naturale pe categorii de consumatori, 2001-2022, %, ANRE.

Nivelul cererii în perioadele de vârf

În anul 2021, nivelul cererii în perioadele de vârf a fost înregistrat în luna ianuarie și a ajuns la 191,7 mil. m³ sau 16% din consumul total anual de gaze naturale. Luna februarie a fost a doua lună cu cel mai mare consum de gaze naturale în 2021 (186,6 mil. m³).

Conform datelor SA „Moldovagaz”, cea mai mare **cerere zilnică de gaze naturale** pe malul drept al Nistrului **în ultimii 20 de ani** a fost înregistrată pe **23 ianuarie 2006 și s-a ridicat la 9,8 mil. m³/zi.**

Repartizarea surselor de import a gazelor în funcție de țara de origine

Circa 78% din sursele de energie primară sunt importate în Republica Moldova, iar aprovizionarea cu gaze naturale a țării până în anul 2022 a depins în mod tradițional de importurile din sursa

principală – SAP „Gazprom”. Gazele naturale importate din Federația Rusă se efectuează prin Ucraina și se livrează în Republica Moldova

Din cauza datoriilor acumulate și politizarea condițiilor de aprovizionare cu gaze naturale de către Federația Rusă există probabilitatea de reziliere unilaterală a contractului privind condițiile de furnizare a gazelor naturale în Republica Moldova încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”, iar livrările de gaze naturale să fie limitate sau sistate complet.

În perioada octombrie 2022-2023 livrările de gaze naturale de la SAP „Gazprom” către SA „Moldovagaz” au constituit doar 5,7 mil. m³/zi, ceea ce reprezintă o reducere cu aproximativ 50% comparativ cu volumele de gaze naturale contractate pentru perioada sezonului de încălzire. În perioada caldă, volumul de 5,7 mil. m³/zi este suficient pentru a acoperi consumul de gaze naturale pentru ambele maluri. Începând cu luna decembrie 2022, întreg volumul de gaze naturale de 5,7 mil. m³/zi livrat către Republica Moldova de SAP „Gazprom” a fost alocat de către SA „Moldovagaz” pentru acoperirea necesarului consumului de gaze naturale al consumatorilor de pe malul stâng al Nistrului și pentru producerea energiei electrice de către Centrala termoelectrică de la Cuciurgan pentru consumatorii ambelor maluri ale Nistrului.

Furnizorii de gaze naturale din Republica Moldova, din decembrie 2022, nu mai procură gaze naturale pentru necesitățile malului drept al Nistrului de la SAP „Gazprom”.

Într-o perioadă foarte scurtă furnizorii din Republica Moldova au reușit să asigure diversificarea surselor de aprovizionare cu gaze naturale și rutelor de aprovizionare cu gaze naturale. Potrivit rapoartelor prezentate de furnizorii de gaze naturale la ANRE, în anul 2023, s-au procurat gaze naturale pe piețele internaționale de gaze de la traderi/furnizori înregistrați în: Grecia, Bulgaria, Austria, România, Elveția.

Descrierea rolului instalațiilor de stocare, după caz

Republica Moldova nu dispune de propriile instalații de stocare a gazelor naturale și instalații GNL. Pentru a spori flexibilitatea și reziliența sistemului de aprovizionare cu gaze naturale, în anii 2020-2023, Republica Moldova a început stocarea gazelor naturale în instalațiile de stocare din țările vecine Ucraina și România.

Stocarea gazelor naturale are un rol important în asigurarea disponibilității gazelor naturale pe parcursul perioadelor de consum maxim, eficientizarea utilizării infrastructurii de transport al gazelor naturale și în echilibrarea sistemului. Crearea stocurilor de gaze naturale reprezintă o măsură eficientă care permite echilibrarea cererii și ofertei în vederea creșterii siguranței aprovizionării cu gaze naturale, atenuării majorărilor bruște ale prețurilor pentru gazele naturale și asigurării funcționării sigure și fiabile a pieței gazelor naturale.

Descrierea rolului gazelor naturale în producerea de energie electrică

Sursele autohtone de producere a energiei electrice în Republica Moldova sunt centralele electrice de termoficare care funcționează pe gaze naturale, amplasate în mun. Bălți și mun. Chișinău care reprezintă principalele surse de producere a energiei electrice. Producția de energie electrică la aceste centrale este determinată de cererea energiei termice și apei calde menajere. De asemenea, există o mulțime de centralele electrice care produc energie electrică din surse regenerabile.

Echilibrul dintre cerere și producere de energie electrică din Republica Moldova este asigurat de Ucraina și malul stâng al Nistrului (de la centrala termoelectrică MGRES aflată în proprietatea companiei ruse „Inter RAO”), care împreună acoperă circa 80% din cererea de energie electrică.

Dependența de energia electrică procurată de la centrala termoelectrică MGRES constituie o vulnerabilitate din cauza riscului de întrerupere a furnizării gazelor naturale de către SAP „Gazprom” sau a tranzitului gazelor naturale de proveniență rusă prin Ucraina. În ambele situații, pot apărea dificultăți în producerea energiei electrice de către Centrala termoelectrică MGRES. În aceste condiții, energia electrică va fi procurată de pe piețele europene cu riscuri cu privire la disponibilitatea și prețul acesteia.

Republica Moldova depinde de Ucraina atât în materie de capacitate de rezervă, cât și echilibrarea sistemului electroenergetic. Această dependență limitează puternic capacitatea sa de a integra în rețea surse variate de energie regenerabilă. Drept rezultat, cea mai mare parte a flexibilității sistemului electroenergetic se bazează pe sistemul electroenergetic ucrainean și românesc. Capacitatea de producere a centralelor electrice pe bază de gaze naturale din Republica Moldova comparativ cu capacitatea totală de producere din sectorul electroenergetic este esențială pentru echilibrarea sistemului electroenergetic național. Energia electrică este produsă în primul rând de centralele electrice pe bază de gaze naturale (ponderea medie pentru 10 ani în materie de producere a fost de circa 90%).

Necesarul de energie electrică pentru consumul intern nu este acoperit integral în baza contractului semnat cu Centrala termoelectrică de la Cuciurgan. Pentru a asigura diferența, lunar, se semnează contracte bilaterale cu producătorii din Ucraina și România, după disponibilitatea acestora și/sau se achiziționează de pe piața de energie electrică din România – din piața pentru ziua următoare organizată de Operatorul pieței de energie electrică și de gaze naturale din România.

Există mai multe întreprinderi publice și private în sectorul electroenergetic din Republica Moldova. Acestea includ companii naționale specializate în producerea de energie electrică SA „Termoelectrica” și SA „CET-Nord”, care generează energie electrică la centralele electrice de termoficare (CET), Î.S. „Nodul Hidroenergetic” Costești, câteva companii private din industria zahărului care produc energie în CET și mici centrale electrice care produc energie electrică din surse regenerabile.

Cantitatea de energie electrică produsă local a crescut cu circa 16% în 2021, ajungând la nivelul de 984,7 mil. kWh, care reprezintă cu 133,3 mil. kWh mai mult decât în 2020.

Această creștere se datorează capacității sporite a instalațiilor de producere a energiei electrice din surse regenerabile (cu circa 30 MW), precum și creșterii cu mai mult de 75 mil. kWh a cantității de energie electrică produsă de „Termoelectrica” SA.

În 2021, principalele surse de energie electrică la nivel național au fost:

- CET-urile din proprietatea SA „Termoelectrica” și SA „CET-Nord” – 797,9 mil. kWh sau 81% din cantitatea totală de energie electrică produsă;
- centralele electrice eoliene – 76,3 mil. kWh sau 7,8% din energia electrică produsă;
- centralele electrice fotovoltaice – 7,8 mil. kWh sau 0,8% din energia electrică produsă;
- centralele electrice pe bază de biogaz – 32,2 mil. kWh sau 3,3% din energia electrică produsă;
- centralele electrice de termoficare din cadrul fabricilor de zahăr – 2,9 mil. kWh sau 0,3 % din energia electrică produsă.

Consumul total de energie electrică în Republica Moldova s-a majorat cu circa 7,5% în anul 2021 comparativ cu anul 2020 și a ajuns la 4591,7 mil. kWh. Cantitatea de energie electrică livrată consumatorilor finali în anul 2021 a constituit 4155,8 mil. kWh comparativ cu 3866,1 mil. kWh în anul 2020. În anul 2021, a fost înregistrată o creștere de 5,7% a consumului de energie electrică de

consumatorii casnici comparativ cu anul precedent, în timp ce creșterea consumului de energie electrică la consumatorii noncasnici a fost de 9%, comparativ cu anul 2020.

Consumatorii casnici urbani au înregistrat o creștere a consumului de energie electrică de circa 6,2%, în timp ce consumatorii casnici din zonele rurale au avut o creștere a consumului de 5,1%. În același timp, rata consumatorilor casnici în cadrul consumului final de energie electrică a scăzut cu 0,7%, în timp ce rata consumatorilor noncasnici a crescut cu 0,7% în 2021, comparativ cu 2021.

În anul 2022, datorită utilizării combustibilului alternativ, consumul de păcură de către SA „Termoelectrică” s-a majorat de la 15833.3 tone în anul 2021, la 94288.6 tone în anul 2022. Astfel, consumul de gaze naturale al SA „Termoelectrică” s-a diminuat de la 340.6 mil. m³ în anul 2021 până la circa 211,4 mil. m³ în anul 2022.

Cantitatea de energie electrică produsă la nivel local a scăzut cu circa 13,6 % în 2022, comparativ cu același indicator din 2021, ajungând la nivelul de 851,5 mil. kWh, care este cu 133,9 mil. kWh mai puțin decât în 2021, dintre care:

- CET-urile din cadrul „Termoelectrică” SA și „CET Nord” SA – 614 mil. kWh sau 72,10 % din cantitatea totală de energie electrică produsă;
- producția de energie electrică din surse regenerabile s-a majorat cu circa 68,4 %, ceea ce reprezintă 196,3 mil. kWh, sau 23,06 % din energia electrică produsă;
- energia electrică produsă la centrala hidroelectrică Costești constituind 41,2 mil. kWh sau 4,84 % din energia electrică produsă;
- centralele electrice de termoficare ale producătorilor de zahăr au livrat în rețeaua electrică 1,4 mil. kWh sau 0,16 % din energia electrică produsă.

În anul 2022 consumul de energie electrică în Republica Moldova s-a redus cu circa 1,69% comparativ cu 2021 și a ajuns la 4514 mil. kWh. Cantitatea de energie electrică livrată consumatorilor finali în 2022 a fost de 4051,6 mil. kWh comparativ cu 4155,8 mil. kWh în anul 2021. Consumatorii casnici au consumat circa 1727,53 mil. kWh sau, altfel spus, s-a înregistrat o descreștere de 5% a consumului de energie electrică în rândul consumatorilor casnici în anul 2022, comparativ cu anul precedent. Consumatorii noncasnici au consumat circa 2324,04 mil. kWh sau, altfel spus, s-a înregistrat o scădere de 0,56% a consumului de energie electrică de această categorie de consumatori finali în anul 2022, comparativ cu anul 2021.

În sezonul rece, sarcina electrică a sistemului electroenergetic (malul drept al Nistrului) se situează între o sarcină de bază minimă de 330-370 MW și o sarcină maximă de vârf de 700-760 MW, în timp ce vara aceasta variază de la un minim de 260 MW la un maxim de 610 MW. Sarcina electrică maximă pentru ambele maluri ale Nistrului poate ajunge până la 1100 MW.

Având în vedere capacitatea insuficientă de producere și structura surselor de producere a energiei electrice (cererea de energie termică determinată de centralele CET și centralele hidroelectrice mici cu un regim hidrologic vulnerabil), Republica Moldova nu are centrale electrice care pot asigura în totalitate rezervele de capacitate pentru reglajul primar, secundar și terțiar. Prin urmare, trebuie să se bazeze pe sistemul electroenergetic al Ucrainei pentru controlul frecvenței. Centrala termoelectrică MGRES ar putea furniza unele rezerve suplimentare, însă un astfel de acord nu a fost încheiat în anul 2022.

Descrierea rolului gazelor naturale în producerea de energie termică

Sistemele centralizate de alimentare cu energie termică asigură cu energie termică consumatorii casnici și noncasnici în doar nouă orașe din Republica Moldova. Mai mult de 99% din consumul de

energie termică este înregistrat în municipiile Bălți și Chișinău. Ceilalți consumatori utilizează alte surse pentru încălzire, în principal sobe individuale, care acoperă mai mult de 56% din totalul locuințelor. Doar un pic mai mult de 1% din locuințele din Republica Moldova nu dispun de sisteme de încălzire.

Combustibilul utilizat la producerea energiei termice s-a schimbat nesemnificativ în ultimul deceniu: gazele naturale rămân combustibilul principal (constituind circa 95%). Cărbunele, practic nu a fost utilizat pentru producerea energiei termice din anul 2019. Cantitatea de păcură utilizată la producerea energiei termice a scăzut de la 5% în 2010 la mai puțin de 1% în 2020-2021.

Soluțiile bazate pe biocarburanți (biocombustibil solid, biogaz) constituie circa 4% din producția de energie termică și ar putea să permită înlocuirea unui volum mai mare de combustibili fosili pentru producerea energiei termice.

SACET	2021	2022	2023
SA „CET – Nord”	0,35	0,36	0,37
SA „Termoelectrica”	0,003	0,003	0,003

Tabloul 7. Ponderea biomasei la producerea energiei termice de către SACET-uri, %

Servicii de furnizare a energiei termice prin sisteme centralizate de alimentare cu energie termică au fost furnizate de 11 titulari de licențe în anul 2022. Principalii operatori ai sistemelor centralizate de alimentare cu energie termică în Republica Moldova sunt S.A. „Termoelectrica” în mun. Chișinău și SA „CET-Nord” în mun. Bălți. Ambele întreprinderi sunt în proprietatea statului, produc energie electrică și termică în centrale electrice de termoficare utilizând gaze naturale și, de asemenea, furnizează energie termică. Pe lângă aceasta, există mai multe întreprinderi mici care produc și furnizează energie termică prin intermediul sistemelor centralizate de alimentare cu energie termică.

SA „Termoelectrica” are în proprietatea sa patru surse de energie termică distribuită prin sistemul centralizat de alimentare cu energie termică în mun. Chișinău. CET 2 este principala sursă de încălzire centralizată și se află în zona estică a rețelei. Centrala electrică de termoficare funcționează îndeosebi pe durata sezonului de încălzire. CET 1 este o centrală electrică de termoficare mai veche situată la vest de CET 2 și funcționează în special în perioada de vară, asigurând cu apă caldă consumatorii locali. Centrala termică (CT) Vest și CT Sud funcționează independent în lunile de iarnă. Necesitățile de apă caldă în timpul verii sunt asigurate de CET 1 sau CET 2 pentru zonele CT Vest și CT Sud.

SA „CET-Nord” gestionează trei centrale cu o capacitate totală electrică instalată de 37,4 MW și o capacitate termică de 155,35 Gcal/h. De asemenea, întreprinderea exploatează 205,7 km de rețea termică pentru livrarea centralizată a energiei termice în mun. Bălți. Centralele funcționează în bază de gaze naturale.. SA „CET-Nord” deține și o centrală termică pe bază de biomasă care este situată în partea de vest a orașului. Centrala furnizează energie termică unui sector mic de clădiri rezidențiale.

În anul 2022, energia termică produsă în regim de cogenerare de centralele electrice de termoficare ale întreprinderilor reglementate din sectorul termoelectric a ajuns la 1539,18 mii Gcal, dintre care 1290,94 mii Gcal sau 78,75% au fost produse în regim de cogenerare.

Cel mai important furnizor de energie termică „Termoelectrica” SA a livrat 1131,8 mii Gcal de energie termică în anul 2022, sau cu 289,1 mii Gcal (- 17,16%) mai puțin decât în anul 2021. Al doilea cel mai important furnizor de energie termică „CET-Nord” SA a livrat 131,7 mii Gcal în anul 2022, având o creștere de 24,3 mii Gcal (+12,56 %) comparativ cu anul 2021.

Titularii de licențe din sectorul termoelectric oferă servicii publice de furnizare a energiei termice prin intermediul sistemelor centralizate de alimentare cu energie termică pentru mai mult de 40392 edificii, inclusiv la 238 instituții bugetare și la 1674 agenți economici.

În anul 2022, a fost înregistrată o descreștere a consumului de energie termică de către consumatorii casnici cu 220,1 mii Gcal (18,0 %). Cantitatea utilă de energie termică furnizată agenților economici

a scăzut cu 20,3 %, iar descreșterea cererii de energie termică în rândul instituțiilor bugetare a fost de 18,1%.

Perturbarea aprovizionării cu gaze naturale a producătorilor de energie electrică poate să influențeze semnificativ piața internă de energie electrică din cauza ponderii mari a capacității de producere a energiei electrice pe bază de gaze naturale în capacitatea totală de producere.

Cu toate acestea, o perturbare în aprovizionarea cu energie termică prin intermediul sistemelor centralizate de alimentare cu energie termică ar putea determina populația să treacă la încălzire pe bază de energie electrică, ceea ce ar duce la supraîncărcarea rețelelor electrice.

Rolul măsurilor de eficiență energetică și efectul acestora asupra consumului final anual de gaze naturale

Eficiența energetică este prima prioritate pentru creșterea securității și rezilienței energetice a Republicii Moldova. Prin modificările operate în anul 2022 la Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică s-a creat cadrul legal favorabil pentru implementarea mai ambițioasă a proiectelor în domeniul eficienței energetice, care contribuie la reducerea consumului de energie și a emisiilor de gaze cu efect de seră.

Noua țintă în materie de eficiență energetică va fi stabilită în Planul Național Integrat privind Energia și Clima pentru perioada 2025-2030 (PNIEC). Republica Moldova s-a angajat să majoreze eficiența energetică cu 3% pe an în clădirile autorităților administrației publice centrale și să economisească anual cel puțin 0,8% din valoarea medie a consumului de energie înregistrat în perioada 1 ianuarie 2019 – 1 ianuarie 2022 începând din 2024.

Implementarea măsurilor de eficiență energetică pot aduce o contribuție semnificativă la reducerea consumului de gaze naturale în Republica Moldova.

Principalele acțiuni pentru îmbunătățirea eficienței energetice în Republica Moldova sunt:

- modernizarea centralelor termoelectrice, a CET-urilor și a centralelor termice;
- utilizarea surselor de energie regenerabilă;
- reconectarea clădirilor publice la sistemele centralizate de alimentare cu energie termică;
- implementarea măsurilor de eficiență energetică în sectorul rezidențial și al clădirilor publice;
- promovarea măsurilor de îmbunătățire a eficienței energetice în infrastructura de gaze naturale;
- implementarea programelor de eficiență energetică;
- lansarea campaniilor publice de informare și sensibilizare.

O altă inițiativă îndreptată spre sporirea eficienței energetice este implementarea schemei de obligații de eficiență energetică, care este un mecanism legislativ care impune cerințe părților obligate (inclusiv OSD de gaze naturale și furnizorilor de energie termică) pentru a îndeplini obiectivele cantitative de economisire a energiei în portofoliul său de consumatori. Părțile obligate vor alege măsurile și căile de livrare cele mai rentabile pentru a realiza economii de energie, cum ar fi furnizarea de stimulente, informații sau servicii clienților lor sau implementarea proiectelor de eficiență energetică.

Creșterea eficienței energetice prin promovarea cogenerării de înaltă eficiență (reabilitarea centralelor termice), luarea de măsuri pentru reducerea pierderilor de energie și îmbunătățirea eficienței energetice în clădiri și promovarea tehnologiilor eficiente și a celor care beneficiază de SRE va contribui la reducerea dependenței de importurile de gaze naturale și la sporirea securității energetice.

3. Rezumatul evaluării naționale a riscurilor

Evaluarea națională a riscurilor la securitatea aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova identifică cinci grupuri majore de riscuri, în funcție de sursa lor:

- riscuri politice;
- riscuri tehnologice;
- riscuri sociale;
- riscuri comerciale /de piață /financiare;
- calamități naturale.

În total au fost identificate 39 de tipuri de riscuri specifice, la 5 niveluri de grupuri care pot afecta securitatea aprovizionării cu gaze naturale. Unele prezintă o amenințare pentru funcționarea tuturor elementelor din infrastructura gazelor naturale, în timp ce impactul altora se manifestă la nivel local sau se limitează la componente individuale ale sistemului de gaze naturale.

Metodologia aplicată la evaluarea națională a riscurilor include identificarea riscurilor conform probabilității apariției acestora (frecvent, probabil, ocazional, distanțat, improbabil, eliminat) și gravitatea riscurilor (catastrofal, critic, neesențial, neglijabil). O astfel de abordare permite definirea diferitor niveluri de probabilitate a riscurilor și evaluarea impactului acestora asupra fiabilității funcționării infrastructurii gazelor naturale a Republicii Moldova.

Evaluarea națională a riscurilor identifică 30 de factori de risc care prezintă o amenințare redusă sau foarte redusă pentru aprovizionarea fiabilă cu gaze naturale în Republica Moldova. Impactul acestui grup de riscuri este înainte de toate local și nu prezintă o amenințare de lungă durată pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale. Operatorii de sistem pot, în mod normal, să depășească consecințele unor astfel de riscuri.

Deși este puțin probabil ca majoritatea riscurilor să se materializeze, acestea au potențialul de a afecta diverse elemente ale infrastructurii sistemului de gaze naturale. Deși un singur risc cu o probabilitate redusă nu prezintă o amenințare considerabilă, mai multe tipuri de riscuri care se materializează simultan pot duce la deteriorarea rapidă a situației în materie de aprovizionare cu gaze naturale.

Cele mai grave riscuri care pot afecta sistemul de gaze naturale din Republica Moldova sunt factorii externi legați de livrarea gazelor naturale din Federația Rusă pe teritoriul Ucrainei.

Contextul geopolitic actual, care implică războiul din Ucraina și utilizarea resurselor energetice în calitate de instrument politic de către Federația Rusă, a crescut riscurile de aprovizionare cu energie, Uniunea Europeană confruntându-se cu o creștere a prețurilor la energie electrică și gaze naturale, iar nivelul de expunere a Republicii Moldova la șocuri externe este și mai mare decât media și va persista pe termen lung. Prelungirea războiului din Ucraina și incertitudinea evenimentelor ce vor urma perpetuează criza în domeniul energetic din Republica Moldova.

Războiul din Ucraina, probabilitatea sporită a atacurilor teroriste asupra infrastructurii gazelor naturale din regiune și potențialele întreruperi ale fluxului de gaze naturale din Ucraina indică un nivel înalt de amenințare pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova.

Litigiile comerciale cu Federația Rusă și volatilitatea prețului la gazele naturale pe piețele regionale creează, riscuri mari pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale în Republica Moldova.

Probabilitatea sporită a unei instabilități politice în regiune, contractele de furnizare cu furnizorii din țările terțe, volatilitatea ratei de schimb a valutei naționale și inflația majorată pot de asemenea, constitui riscuri considerabile pentru aprovizionarea fiabilă cu gaze naturale a Republicii Moldova.

În conformitate cu factorii de risc luați în considerare, scenariile bazate pe riscuri au fost elaborate în funcție de probabilitatea lor și de impactul preconizat al acestora asupra aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova.

Opt scenarii bazate pe riscuri au luat în considerare următoarele ipoteze:

- întreruperea furnizării gazelor naturale în Republica Moldova din cauza deteriorării infrastructurii sistemului de gaze naturale ca rezultat al războiului din Ucraina început de Federația Rusă, sau al unui atac terorist;
- limitarea sau întreruperea furnizării gazelor naturale în Republica Moldova din cauza litigiilor comerciale /datoriilor SA „Moldovagaz” către SAP „Gazprom”, sau din cauza tensiunilor politice dintre Federația Rusă și Republica Moldova;
- limitarea livrării gazelor naturale în Republica Moldova, cu posibilitatea de a importa doar printr-un singur punct de interconectare;
- întreruperea livrării gazelor naturale pe malul stâng al Nistrului;
- condiții climaterice nefavorabile în perioada de iarnă.

Lista scenariilor de risc relevante și deficitul estimat de gaze naturale este descrisă în Anexa 5 la Plan.

În funcție de scenariu, impactul diferitor evenimente care influențează securitatea aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova variază de la 72 ore la 180 de zile în funcție de timpul necesar pentru eliminarea consecințelor negative ale întreruperilor în aprovizionarea cu gaze naturale.

Analiza acestor opt scenarii arată că în cazul întreruperii aprovizionării gazelor naturale către Republica Moldova din diferite motive, deficitul potențial de gaze naturale poate varia între **165 și 195 mil. m³ în decurs de 30 de zile în perioada de iarnă și 30 mil. m³ în alte perioade ale anului.**

Deficitul de gaze naturale pentru consumatorii protejați poate varia între 71 și 100 mil. m³ în decurs de 30 de zile în perioada de iarnă și de la 13 la 38 mil. m³ în alte perioade ale anului.

În cazul unei întreruperi pe termen lung a aprovizionării cu gaze naturale (180 de zile), deficitul poate ajunge la 711 mil. m³, inclusiv pentru consumatorii protejați – aproximativ 362 mil. m³.

Riscurile identificate au fost evaluate calitativ luând în considerare probabilitatea apariției riscurilor, precum și eventualele consecințe asupra aprovizionării cu gaze naturale în cazul apariției acestora, după cum urmează:

- 1) probabilitatea apariției riscurilor identificate:
 - a) *foarte mică* – este foarte puțin probabil că incidentul va avea loc pe parcursul următorilor 10 ani;
 - b) *mică* – este puțin probabil ca riscul să apară pe parcursul următorilor 5 ani;
 - c) *medie* – este probabil ca riscul să apară pe parcursul următorilor 5 ani;
 - d) *ridică* – este probabil ca riscul să apară pe parcursul următorilor 3 ani;
 - e) *foarte ridicată* – există certitudinea apariției riscului în viitorul apropiat.
- 2) consecința asupra aprovizionării cu gaze naturale în cazul apariției riscurilor identificate:
 - a) *nesemnificativă* – atunci când riscul survenit duce la o mică perturbare care poate fi gestionată ușor de întreprinderile de gaze naturale, prin aplicarea de măsuri operative, iar aprovizionarea consumatorilor cu gaze naturale nu este afectată;
 - b) *moderată* – atunci când riscul survenit afectează aprovizionarea cu gaze naturale, dar situația poate fi rezolvată prin aplicarea măsurilor bazate pe mecanisme de piață, consumatorii nefiind afectați semnificativ;
 - c) *semnificativă* – atunci când riscul survenit afectează semnificativ aprovizionarea cu gaze naturale, iar măsurile bazate pe mecanisme de piață nu mai sînt suficiente și este necesară aplicarea măsurilor de urgență pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor afectați;
 - d) *gravă* – atunci când riscul survenit provoacă întreruperi grave în aprovizionarea cu gaze naturale și este necesară introducerea măsurilor de urgență pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale cel puțin a consumatorilor protejați;
 - e) *foarte gravă* – atunci când, ca rezultat al apariției riscului, aprovizionarea cu gaze naturale este afectată în mare parte sau totalmente și este necesară aplicarea măsurilor de urgență pentru restabilirea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor în termen cît mai restrîns.

Rezultatele evaluării calitative a riscurilor identificate sînt reprezentate în matricea riscurilor din Figura 6.

Probabilitatea (axa Y)					
<i>Ridicată</i>				Scenariul 3 (a,b).	Scenariul 4 (a,b) Scenariul 6 (a,b) Scenariul 8
<i>Medie</i>		Scenariul 2 (a); Scenariul 7 (c).	Scenariul 5	Scenariul 7 (b).	Scenariul 1 Scenariul 6 (c). Scenariul 7 (a).
<i>Mică</i>	Scenariul 7 (d)			Scenariul 2 (b).	
<i>Foarte mică</i>					
Consecința (axa X)	Nesemnifi- cativă	Mederată	Semnificativă	Gravă	Foarte gravă

Figura 6. Rezultatele evaluării calitative a riscurilor identificate.

În matricea riscurilor prezentată în Figura 6, fiecare combinație probabilitate – consecință (severitatea) este indicată în cod de culoare verde – galben – roșu, după cum urmează:

Culoarea	Severitatea
	Joasă
	Medie
	Ridicată

Notă: Pe axa **X** a matricei sînt prezentate consecințele (cu creșterea daunelor de la stînga la dreapta), care pot avea loc în cazul apariției riscurilor privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale, iar pe axa **Y** este prezentată probabilitatea de apariție a riscurilor (cu o creștere a probabilităților de jos în sus). Produsul cartezian al ambelor axe oferă toate combinațiile posibile de probabilități și consecințe, adică severitatea combinației probabilitate-consecință.

4. Standardul privind infrastructura

În conformitate cu Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, respectarea standardului privind infrastructura este una dintre condițiile de bază pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale. Potrivit standardului privind infrastructura, în cazul afectării infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale, infrastructura rămasă disponibilă trebuie să dispună de capacitatea de a asigura volumul total de gaze naturale pentru zona luată în calcul, necesar pentru o zi de cerere de gaze naturale este excepțional de mare, constatată statistic o dată la 20 de ani.

Formula N-1 la nivel național

Formula „N – 1” descrie capacitatea tehnică a infrastructurii sistemului de gaze naturale, necesară pentru a satisface cererea totală de gaze naturale, în conformitate cu standardul privind infrastructura.

În cazul afectării infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale, infrastructura rămasă disponibilă după ieșirea din funcțiune a oricărui element principal de infrastructură, trebuie să dispună de capacitatea de a asigura volumul total de gaze naturale pentru zona luată în calcul, necesar pentru o zi în care cererea de gaze naturale este excepțional de mare, constatată statistic o dată la 20 de ani, adică $N-1 > 100\%$, și aceasta arată în felul următor:

$$N - 1 [\%] = \frac{EPm + Pm + Sm + LNGm - Im}{D_{max}} \times 100, N-1 \geq 100\%$$

În același timp, dacă este demonstrat că o întrerupere a aprovizionării cu gaze naturale poate fi compensată în mod suficient și în timp util prin măsuri adecvate, bazate pe cererea de pe piața gazelor naturale, criteriul „N-1” se va calcula în conformitate cu următoarea formulă:

$$N - 1 [\%] = \frac{EPm + Pm + Sm + LNGm - Im}{D_{max} - D_{eff}} \times 100, N-1 \geq 100\%$$

Unde:

EPm – capacitatea tehnică a tuturor punctelor de intrare (mil. m³/zi), cu excepția capacității tehnice a instalațiilor de producere P(m) și a instalațiilor de stocare S(m), și **GNLm**, adică suma capacităților tehnice ale tuturor punctelor de intrare de la frontieră, prin care e posibilă aprovizionarea cu gaze naturale în zona luată în calcul, adică Republica Moldova;

Pm – capacitatea tehnică maximă de producere (mil. m³/zi), ce reprezintă suma capacităților zilnice maxime de producere ale tuturor instalațiilor de producere capabile să aprovizioneze cu gaze naturale Republica Moldova;

Sm – capacitatea tehnică maximă de extracție din instalațiile de stocare (mil. m³/zi), ce reprezintă suma capacităților tehnice zilnice maxime de extracție din toate instalațiile de stocare care pot fi livrate la toate punctele de intrare ale Republicii Moldova, ținând cont de caracteristicile fizice ale fiecărei instalații de stocare;

GNL – capacitatea tehnică maximă a instalațiilor GNL (mil. m³/zi) ce constituie suma capacităților tehnice zilnice maxime de extracție din toate instalațiile GNL din Republica Moldova, luând în considerare elemente critice precum descărcarea, serviciile auxiliare, stocarea temporară și regazificarea GNL, precum și capacitatea tehnică de extracție;

Im – capacitatea tehnică a infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale (mil. m³/zi), cu cea mai mare capacitate de aprovizionare a Republicii Moldova. În cazul în care mai multe conducte de gaze naturale sunt racordate la aceeași infrastructură, în amonte sau în aval, și nu pot fi exploatate separat, acestea sunt considerate o singură infrastructură;

Dmax – cererea zilnică totală de gaze naturale (mil. m³/zi) pe parcursul unei zile în care consumul de gaze naturale este excesiv de mare, constatată statistic o dată la 20 de ani;

Def – partea (mil. m³/zi) din D_{max} (mil. m³/zi) care, în cazul unei întreruperi în aprovizionarea cu gaze naturale, poate fi acoperită în mod eficient și în timp util cu măsuri ce se referă la cerere, bazate pe mecanisme de piață (de exemplu, prin aplicarea de contracte de furnizare întreruptibilă cu gaze naturale).

Indicatorii infrastructurii gazelor naturale din Republica Moldova utilizați la efectuarea calculelor conform criteriului „N-1” sunt indicați în Anexa 1.

Aplicând valorile indicatorilor privind infrastructura sistemului de gaze naturale, s-a obținut următorul rezultat atunci când s-au efectuat calculele conform criteriului „N-1”:

$$N - 1 = \frac{EPm + Pm + Sm + LNGm - Im}{D_{max} - Def} \times 100 = \frac{69,05 + 0 + 0 + 0 - 30}{9,8} \times 100 = 398,46 \%$$

Rezultatul obținut la efectuarea calculului conform criteriului „N-1” (398,46%) indică că sistemul gazelor naturale din Republica Moldova îndeplinește cerințele standardului privind infrastructura și poate asigura livrarea volumului de gaze naturale necesar pentru a satisface necesitățile de gaze naturale pe parcursul unei zile în care cererea de gaze naturale este excepțional de mare, chiar și în cazul afectării infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale (gazoductul Ananiev – Tiraspol – Ismail), care are cea mai mare capacitate tehnică.

Conducta de gaze naturale Ananiev-Tiraspol-Ismail este utilizată pentru a asigura tranzitul gazelor naturale spre țările balcanice, însă din mai 2021 nu a avut loc tranzitul de gaze naturale.

Din aceste considerente, **valoarea D_{max}** (capacitatea proprie de consum maximă înregistrată împreună cu capacitatea maximă zilnică de tranzit) este estimată la 39,05 mil. m³/zi (29,25+9,8), pentru care criteriul „N-1” va fi egal cu 100% în conformitate cu formula de mai jos:

$$N - 1 = \frac{EPm + Pm + Sm + LNGm - Im}{D_{max} - Def} \times 100 = \frac{69,05 + 0 + 0 + 0 - 30}{39,8} \times 100 = 100\%$$

Un flux de gaze naturale în sens revers în Republica Moldova este disponibil prin 5 puncte de interconectare cu capacități după cum urmează:

PI	Tip	Direcția	Capacitate mil. m ³ /zi
PI Alexeevka	intrare	MD - UA	12,00
PI Caușeni	intrare	UA- MD	12,00
PI Grebeniki	ieșire	MD - UA	3,96
PI Ananiev	intrare	MD - UA	0,14
PI Ungheni	ieșire	MD -RO	2,04
		Total	30,14

Capacitatea bidirecțională totală cu țările vecine este de 30,14 mil. m³/zi, inclusiv 28,1 mil. m³/zi cu Ucraina și 2,04 mil. m³/zi cu România.

Putem concluda că în cazul afectării infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale, conducta de gaze naturale Ananiev -Tiraspol-Ismail, infrastructura rămasă disponibilă dispune de capacitatea de a aproviziona consumatorii finale din țară cu gaze naturale. Totuși, în acest caz, criteriul N-1 este aproape de valoarea minimă necesară, ceea ce duce la riscuri considerabile pentru securitatea energetică a țării.

5. Standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale

Conform Regulamentului privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, furnizorii de gaze naturale cărora li s-a impus obligația de serviciu public și operatorii de sistem sunt obligați să întreprindă măsuri necesare pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați în următoarele cazuri:

- temperaturi extreme pentru o perioadă de vârf de 7 zile calendaristice, constatate statistic o dată la 20 de ani;
- orice perioadă de cel puțin 30 de zile calendaristice în care cererea de gaze naturale este excepțional de mare, constatată statistic o dată la 20 de ani;
- o perioadă de cel puțin 30 de zile calendaristice, în cazul afectării infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale în condiții de iarnă normale.

Categorii de consumatori protejați

În Republica Moldova, sunt considerați consumatori protejați, următoarele categorii de consumatori:

1) consumatorii casnici instalațiile de utilizare ale cărora sunt racordate la rețeaua de distribuție a gazelor naturale;

2) întreprinderile și instituțiile care prestează servicii sociale esențiale, instalațiile de utilizare ale cărora sunt racordate la rețeaua de distribuție sau de transport al gazelor naturale;

3) întreprinderile mici în sensul Legii nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii, instalațiile de utilizare ale cărora sunt racordate la rețeaua de distribuție a gazelor naturale, cu excepția titularilor de licență pentru vânzarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare;

4) centralele electrice de termoficare și/sau centralele termice racordate la rețeaua de distribuție sau de transport al gazelor naturale, care livrează energie termică în sistemul centralizat de alimentare cu energie termică sau care livrează energie termică pentru consumatorii indicați la subpunctele 1), 2) și 3), cu condiția că acestea nu pot funcționa cu alți combustibili decât gazele naturale.

Consumul de gaze naturale de întreprinderile și instituțiile menționate la subpunctele 2) și 3) nu depășesc 20 % din consumul final total anual de gaze naturale.

Pentru locurile de consum la care întreprinderile și instituțiile menționate la subpunctul 2) nu prestează servicii sociale esențiale, se consideră consumatori întreruptibili și pentru aceste locuri de consum pot fi aplicate măsuri de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale.

Fiecare operator de sistem întocmește lista consumatorilor protejați ale căror instalații de utilizare sunt racordate la rețelele sale de gaze naturale. Listele consumatorilor protejați trebuie să conțină, inclusiv informații cu privire la genul de activitate (în cazul consumatorilor noncasnici) și volumele lunare de gaze naturale pe fiecare loc de consum pentru anul calendaristic anterior. Furnizorii sunt obligați să prezinte operatorilor de sistem toate informațiile necesare pentru întocmirea listelor respective. Listele consumatorilor protejați se păstrează la operatorii de sistem respectivi, se actualizează o dată la două luni și se prezintă, la solicitare, organului central de specialitate și/sau OST. La apariția situației excepționale, operatorii de sistem sunt obligați să prezinte imediat listele consumatorilor protejați OST.

Anual, până la data de 1 august, OST în baza informației prezentate de OSD și furnizori, prezintă organului central de specialitate, lista nominală a consumatorilor protejați grupați pe categorii, ce

include informația în formatul de raportare coordonat preventiv de OST cu organul central de specialitate.

Consumul de gaze naturale al consumatorilor protejați

Conform datelor prezentate în Anexa 2, în anul 2021 sectorul rezidențial și sectorul energetic au fost cele mai mari două categorii de consumatori de gaze naturale, cu o proporție de 39% și 37% din consumul total de gaze naturale pentru teritoriul de pe malul drept al Nistrului. În anul 2022, cea mai mare pondere în structura furnizării de gaze naturale de 40,6%, le-a revenit consumatorilor casnici cu o creștere de 2,9 p.p. față de anul 2021, urmată de consumul întreprinderilor din sectorul energetic cu ponderea de 29,8%, cu o diminuare cu 2,1 p.p. comparativ cu anul precedent.

Conform datelor pentru sezonul de încălzire 2022-2023 pentru teritoriul de pe malul drept al Nistrului, consumul minim lunar de gaze naturale al *consumatorilor casnici* a fost de 12,4 mil. m³/lună, consumul maxim lunar de gaze naturale a fost de 47,4 mil. m³/lună, iar consumul mediu a fost de 36,2 mil. m³/lună.

S.A. „Termoelectrica” și SA „CET-Nord” constituie cea de-a doua categorie majoră de consumatori finali de gaze naturale de pe malul drept al Nistrului, care utilizează gazele naturale pentru producerea energiei electrice și energiei termice la centralele electrice de termoficare.

Consumul minim lunar de gaze naturale al acestora în sezonul de încălzire 2021-2022 a constituit 41,15 mil. m³/lună (35,7+5,45), valoarea lunară maximă a fost de 59,88 mil. m³/lună (51,69 +8,19).

Alte categorii cheie de consumatori de gaze naturale în Republica Moldova (de pe malul drept al Nistrului) sunt *industria*, consumul lunar mediu în perioada sezonului de încălzire în 2022-2023 a fost de 8,3 mil. m³/lună, și *instituțiile bugetare* 3,4 mil. m³/lună. Încălzirea centralizată a constituit 0,5 mil. m³ din consumul mediu de gaze naturale și alte sectoare – 15,2 mil. m³.

Consumul mediu lunar de gaze naturale al consumatorilor protejați de pe malul drept al Nistrului pentru sezonul de încălzire 2022-2023 a fost estimat la 72 mil. m³ (sau aproximativ 54,5% din consumul total), în timp ce consumul lunar al gazelor naturale de consumatorii întreruptibili a fost estimat la 60 mil. m³ (sau aproximativ 45,5% din consumul total).

Volumele de gaze naturale necesare pentru a corespunde standardului privind aprovizionarea cu gaze naturale

Cel mai mare consum de gaze naturale în Republica Moldova este înregistrat în sezonul de încălzire (70-76% din consumul total anual). În lunile ianuarie-februarie, consumul de gaze naturale constituie până la 32-36% din consumul total anual de gaze naturale, urmată de consumul de gaze naturale din lunile noiembrie, decembrie și martie. În anul 2022, consumul de gaze naturale în lunile ianuarie – februarie a constituit aproximativ 22-25 % din consumul anual.

Consumul maxim de gaze naturale a fost înregistrat la 23 ianuarie 2006, fiind în valoare de 9.8 mil. m³/zi.

Pentru a asigura aprovizionarea fiabilă cu gaze naturale a consumatorilor protejați, trebuie să fie respectate următoarele condiții:

- 1) în cazul unor temperaturi extreme pentru o perioadă de vârf de 7 zile calendaristice, constatate statistic o dată la 20 de ani – consumul gazelor naturale de consumatorii protejați ar atinge volumul de 5,88 mil. m³/zi (comparativ cu 3.85 mil. m³/zi în condiții climaterice normale). Volumul total de gaze naturale care trebuie să fie livrat consumatorilor protejați în decursul a 7 zile conform respectivului scenariu ajunge la 41,16 mil. m³.

- 2) în cazul unei cereri de gaze naturale excepțional de mare pentru cel puțin 30 de zile calendaristice - volumul minim de gaze naturale necesar pentru aprovizionarea consumatorilor protejați este de 5,88 mil. m³ /zi sau 176,4 mil. m³ pentru o perioadă de 30 de zile;
- 3) în cazul afectării infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale în condiții normale de iarnă - volumul minim necesar pentru aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați este de 3.85 mil. m³/zi sau 115 mil.m³ pentru o perioadă de 30 de zile.

Luând în calcul aprovizionarea cu gaze naturale și necesarul de gaze naturale, se vor respecta următoarele cerințe din standardul privind aprovizionarea cu gaze naturale:

- 1) în cazul unor temperaturi extreme pentru o perioadă de vârf de 7 zile calendaristice, constatate statistic o dată la 20 de ani, este necesar un volum adițional de 14,21 mil. m³ (41,16-26.95(3.85*7)) de gaze naturale este necesar pentru a acoperi cererea crescută a consumatorilor protejați pe o perioada de 7 zile (sau aproximativ 7,5% din cererea lunară de gaze naturale în condiții climaterice normale de iarnă);
- 2) în cazul afectării infrastructurii principale a sistemului de gaze naturale, infrastructura rămasă disponibilă satisface criteriul de fiabilitate derivat din formula „N-1” nu doar pentru consumatorii protejați, dar și pentru alte categorii de consumatori de gaze naturale;
- 3) în cazul unei cereri de gaze naturale excepțional de mari pe o perioadă de cel puțin 30 de zile calendaristice, volumul estimat de gaze naturale necesar consumatorilor protejați este de 5,88 mil. m³ /zi sau 176,4 mil. m³ în 30 de zile. În acest scenariu, un volum adițional estimat de 60,9 mil. m³ de gaze naturale este necesar pentru a acoperi cererea crescută (sau aproximativ 32,1% din cererea de gaze naturale lunară în condiții climaterice normale).

Dacă există o cerere excepțional de mare de gaze naturale pe piața gazelor naturale sau dacă aprovizionarea cu gaze naturale este limitată, iar volumele de gaze naturale disponibile sunt încă insuficiente pentru a satisface necesitățile consumatorilor protejați care au rămas neacoperite, deși au fost aplicate mecanisme de piață, urmează a fi aplicate măsurile stabilite în Planul de urgență pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați.

6. Măsurile preventive

Matricea sectorială a măsurilor incluse în Planul de acțiuni preventive este prevăzută în Anexa 4.

Măsurile preventive elaborate sunt divizate în următoarele categorii:

- Măsurile ce se referă la cererea de gaze naturale;
- Măsurile ce se referă la oferta de gaze naturale;
- Alte măsuri.

A. Măsurile preventive bazate pe mecanisme de piață

Entitățile responsabile, anual, până la data de 1 octombrie, vor prezenta către organul central de specialitate informația privind progresul înregistrat în realizarea măsurilor preventive bazate pe mecanisme de piață care se referă la oferta de gaze naturale (9 măsuri – 5 obligatorii și 4 cu recomandare), care se referă la cererea de gaze naturale (13 măsuri – 8 obligatorii și 5 cu recomandare), precum și alte măsuri preventive enumerate la acest compartiment,.

Măsurile care se referă la oferta de gaze naturale

Măsura 1 Ofertă	<i>Crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale aferente obligației de stocare, conform art. 108²-108³ din Legea cu privire la gazele naturale</i>
Tip măsură	Obligatorie
Scop	Asigurarea disponibilității gazelor naturale și evitarea șocurilor de prețuri pentru consumatorii finali), îndeplinirea obligațiilor de stocare, în calitate de țară parte a Comunității Energetice.
Descriere	Furnizorul desemnat de Guvern are obligația privind stocarea unei anumite cantități de gaze naturale în instalațiile de stocare din țările părți ale Comunității Energetice și/sau din statele membre ale Uniunii Europene. Cantitatea de gaze naturale stocată trebuie să corespundă la data de 1 noiembrie a fiecărui an, unui nivel de cel puțin 15% din consumul mediu anual de gaze naturale al consumatorilor finali din Republica Moldova racordați la rețelele de gaze naturale ale operatorilor de sistem licențiați, determinat pentru ultimii 5 ani calendaristici. Titularul obligației de stocare prezintă ANRE, până la data de 1 octombrie a fiecărui an, cererea privind aprobarea prețului reglementat al stocurilor de gaze naturale și calculul motivat și documentat al costurilor aferente. Până la 20 octombrie, ANRE aprobă prețul reglementat al stocurilor de gaze naturale și cota de piață care revine fiecărui furnizor de pe piața cu amănuntul.
Entități responsabile	Titularul obligației de stocare, ANRE.
Monitorizarea	Ministerul Energiei, ANRE.
Termen	Anual.

Măsura 2 Ofertă	<i>Crearea și menținerea stocurilor de securitate conform art. 108¹ din Legea cu privire la gazele naturale.</i>
Tip măsură	Obligatorie
Scop	Asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale (asigurarea disponibilității gazelor naturale și evitarea șocurilor de prețuri pentru consumatorii finali).

Descriere	Entitatea desemnată de Guvern creează și menține stocuri de gaze naturale și le pune la dispoziția furnizorilor în baza deciziei Comisiei. Cantitatea exactă de gaze naturale care urmează a fi constituită în calitate de stocuri de securitate se aprobă anual, până la 30 aprilie de Guvern, în baza propunerii organului central de specialitate, conform calculelor efectuate de ANRE. ANRE aprobă anual mărimea contribuțiilor financiare achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale pentru acoperirea costurilor stocurilor de securitate de gaze naturale.
Entități responsabile	Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate (SA „Energocom”).
Monitorizare	ANRE, Ministerul Energiei
Termen	Anual.

Măsura 3 Ofertă	<i>Implementarea mecanismului de partajare a eforturilor pentru îndeplinirea obiectivului de creare a stocurilor</i>
Tip măsură	Obligatorie, la decizia Guvernului.
Scop	Sporirea flexibilității funcționării sistemului de gaze naturale, reducerea riscurilor legate de aprovizionarea cu gaze naturale.
Descriere	La decizia Guvernului, obligația de stocare poate fi înlocuită, integral sau parțial, prin intermediul unui mecanism de partajare a eforturilor cu una sau mai multe țări părți ale Comunității Energetice, state membre ale UE care dispun de instalații de stocare a gazelor naturale stabilit printr-un tratat interstatual sau interinstituțional încheiat în acest sens.
Entități responsabile	Guvernul, Ministerul Energiei, titularul obligației de stocare.
Monitorizarea	Ministerul Energiei
Termen	Conform Hotărârii Guvernului.

Măsura 4 Ofertă	<i>Achiziționarea gazelor naturale la bursele internaționale din mai multe surse și asigurarea transportării acestora prin diferite rute de aprovizionare.</i>
Tip măsură	Recomandare
Scop	Reducerea probabilității apariției și/sau impactul unei crize în aprovizionarea cu gaze naturale. Diversificarea surselor și rutelor de aprovizionare cu gaze naturale. evitarea dependenței de o singură sursă, procurarea gazelor naturale în baza unor mixuri de prețuri, evitarea congestiilor la punctele de interconectare.
Descriere	Achiziționarea gazelor naturale din mai multe surse, de la bursele internaționale și transportarea acestora prin diferite puncte de interconectare. Înregistrarea și examinarea oportunității participării la achizițiile comune de gaze naturale organizate în cadrul Platformei Energetice a UE în conformitate cu Regulamentul Consiliului UE 2022/2576.
Entități responsabile	Furnizorii de gaze naturale.
Monitorizare	ANRE
Termen	-

Măsura 5 Ofertă	<i>Utilizarea contractelor de furnizare a gazelor naturale pe termen lung și pe termen scurt pentru a acoperi variația cererii de gaze naturale</i>
Tip măsură	Recomandare
Scop	Asigurarea continuității furnizării cu gaze naturale, acoperirea cererii de gaze naturale

Descriere	Furnizorii de gaze naturale încheie diferite contracte de procurare a gazelor naturale pentru a acoperi fluctuația cererii, la prețuri accesibile și previzibile.
Entități responsabile	Furnizorii de gaze naturale
Monitorizarea	ANRE
Termen	-

Măsura 6 Ofertă	<i>Efectuarea lucrărilor de prospecțiune pe teritoriul țării pentru identificarea zăcămintelor de gaze naturale</i>
Tip măsură	Recomandare
Scop	Exploatarea în perspectivă a zăcămintelor de gaze naturale, identificarea surselor de aprovizionare cu gaze naturale.
Descriere	Prospectarea teritoriului din zona de Sud a țării pentru identificarea zăcămintelor de gaze naturale.
Entități responsabile	Întreprinderea de Stat Expediția Hidro-Geologică din Moldova „EHGeoM”, Ministerul Mediului, Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale
Monitorizare	Ministerul Mediului
Termen	-

Măsura 7 Ofertă	<i>Realizarea investițiilor în infrastructura de gaze naturale prin majorarea capacității rețelelor de transport și a punctelor de interconectare cu țările vecine, dezvoltarea capacităților bidirectionale la interconexiuni.</i>
Tip măsură	Obligatorie
Scop	Dezvoltarea infrastructurii de gaze naturale; creșterea numărului de rute de intrare în sistemul de transport și asigurarea fluxului revers de gaze naturale în Republica Moldova.
Descriere	Pentru a răspunde necesităților în asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale OST realizează investițiile în infrastructura de gaze naturale în conformitate cu Planul de dezvoltare rețelelor de transport al gazelor naturale/ planul anual de investiții aprobate de ANRE.
Entități responsabile	SRL „Vestmoldtransgaz” ANRE
Monitorizare	ANRE
Termen	2024-2034

Măsura 8 Ofertă	<i>Promovarea investițiilor în infrastructură și tehnologie necesară pentru producerea biogazului</i>
Tip măsură	Recomandare
Scop	Promovarea producerii și utilizării gazelor produse din surse regenerabile de energie
Descriere	Republica Moldova are potențial în ceea ce privește producerea biogazului, datorită resurselor sale agricole dezvoltate și industriei alimentare, care produc o cantitate semnificativă de deșeuri vegetale și de la animale. Pentru a valorifica pe deplin potențialul în producerea de biogaz, sunt necesare investiții în infrastructură și tehnologie.
Entități responsabile	Ministerul Energiei, Centrul Național pentru Energie Durabilă Ministerul Finanțelor
Monitorizare	Ministerul Energiei
Termen implementare	Permanent

Măsura 9 Ofertă	<i>Dezvoltarea și lansarea de campanii de informare cu privire la importanța utilizării resurselor energetice alternative pentru producerea de energie termică (spre ex. biomasă, energie electrică), acolo unde este posibil din punct de vedere tehnic, pentru a reduce consumul de gaze naturale.</i>
Tip măsură	Obligatorie
Scop	Reducerea consumului de gaze naturale
Descriere	Furnizorii de gaze naturale au încheiate contracte pentru tot necesarul de gaze naturale al consumatorilor săi la prețuri accesibile și stabile
Entități responsabile	Centrul Național pentru Energie Durabilă
Monitorizare	Centrul Național pentru Energie Durabilă
Termen	-

Măsurile preventive ce se referă la diminuarea cererii de gaze naturale

Măsura 1 Cerere	<i>Crearea și menținerea stocurilor de combustibili alternativi de către consumatorii finali care dețin centrale electrice de termoficare necesare pentru producerea energiei electrice și termice.</i>
Tip măsură	Recomandare
Scop	Reducerea consumului de gaze naturale, asigurarea continuității producerii energiei electrice și furnizării energiei termice consumatorilor finali.
Descriere	Fabricile de zahăr procură combustibili alternativi necesare pentru producerea energiei electrice și termice.
Entități responsabile	ICS „Moldova-Zahar” SRL SRL „Südzucker Moldova”
Monitorizare	Ministerul Energiei
Termen	Anual

Măsura 2 Cerere	<i>Crearea și menținerea stocurilor de combustibili alternativi pentru producerea energiei termice, acolo unde este posibil din punct de vedere tehnic.</i>
Tip măsură	Recomandare
Scop	Reducerea consumului de gaze naturale,
Descriere	Constituirea stocurilor de combustibili alternativi pentru producerea energiei termice acolo unde este posibil din punct de vedere tehnic.
Entități responsabile	SA „Termoelectrica” SA CET- Nord Alți furnizori de energie termică, titulari de licențe eliberate de ANRE
Monitorizare	Ministerul Energiei; ANRE
Termen	

Măsura 3 Cerere	<i>Crearea și menținerea stocurilor de rezervă de către producătorii care exploatează centralele electrice pe bază de combustibili fosili, acolo unde este posibil din punct de vedere tehnic.</i>
Tip măsură	Recomandare
Scop	Reducerea consumului de gaze naturale;
Descriere	Constituirea stocurilor de combustibili alternativi pentru producerea energiei termice acolo unde este posibil din punct de vedere tehnic, pentru a asigura securitatea aprovizionării cu energie electrică în condițiile stabilite de Guvern.
Entități responsabile	Producătorii care exploatează centralele electrice pe bază de combustibili fosili
Monitorizare	Ministerul Energiei; ANRE

Termen	-
Măsura 4 Cerere	<i>Crearea și menținerea stocurilor de combustibili alternativi/de rezervă de către consumatorii întreruptibili de gaze naturale pentru a fi asigurată activitatea acestora;</i>
Tip măsură	Recomandare
Scop	Reducerea consumului de gaze naturale, asigurarea activității continue
Descriere	Întreprinderile mari și mijlocii au opțiunea trecerii la alte tipuri de combustibil sau achiziționarea combustibilului de rezervă, dacă consideră oportun să desfășoare activități pe parcursul situațiilor de urgență, când există riscul limitării sau întreruperii furnizării gazelor naturale.
Entități responsabile	Consumatori întreruptibili
Monitorizare	Ministerul Energiei
Termen	Permanent

Măsura 5 Cerere	<i>Promovarea încheierii contractelor pentru serviciul de transport al gazelor naturale pentru capacitate întreruptibilă, astfel încât, OST să fie în drept să limiteze/întrerupă prestarea serviciului de transport</i>
Tip măsură	Recomandare
Scop	Asigurarea echilibrării rețelelor de gaze naturale, asigurarea funcționării sistemului național de transport în condiții de siguranță.
Descriere	Încheierea contractelor de transport al gazelor naturale pentru produse de capacitate întreruptibilă cu un coeficient de reducere aplicat la tariful de transport
Entități responsabile	SRL „Vestmoldtransgaz” Utilizatorii de sistem
Monitorizare:	ANRE
Termen	-

Măsuri bazate pe cerere - îmbunătățirea eficienței energetice

Măsura 6 Cerere	<i>Promovarea realizării măsurilor de eficiență energetică menite să diminueze consumul de gaze naturale, de energie termică și de energie electrică</i>
Tip măsură	Obligatorie
Scop	Reducerea cereri de gaze naturale și dependenței de importuri.
Descriere	Măsurile de eficiență energetică menite să diminueze consumul de gaze naturale, de energie termică și de energie electrică de către consumatorii finali urmează a fi efectuate în rezultatul auditurilor energetice realizate și respectiv utilizarea tehnologiilor și echipamentelor moderne eficiente energetic ce va duce la reducerea consumului de gaze naturale, a energiei termice și energiei electrice generate pe bază de gaze naturale. Aceste măsuri de eficiență energetică urmează a fi realizate în concordanță cu acțiunile prevăzute în Planul național integrat privind energia și clima.
Entități responsabile	Centrul Național pentru Energie Durabilă
Monitorizare:	Centrul Național pentru Energie Durabilă
Termen	-

Măsura 7 Cerere	<i>Reconectarea clădirilor publice la sistemele centralizate de alimentare cu energie termică acolo unde este posibil din punct de vedere tehnic; luarea măsurilor</i>
------------------------	--

	<i>necesare pentru a crește numărul de clădiri publice care ar putea fi conectate la sistemele centralizate de alimentare cu energie termică;</i>
Tip măsură	Obligatorie
Scop	Reducerea cereri de gaze naturale.
Descriere	Conectarea/Reconectarea clădirilor publice la sistemele centralizate de alimentare cu energie termică conform Hotărârii Guvernului nr. 489/2023.
Entități responsabile	SA „Termoelectrica” SA „CET-Nord”
Monitorizare:	Ministerul Energiei
Termen	Permanent

Măsura 8 Cerere	<i>Desemnarea unei persoane responsabile, pentru fiecare instituție subordonată, care să monitorizeze, verifice și să asigure consumul rațional de resurse energetice, și să asigure menținerea temperaturii interioare recomandate în cadrul clădirii specifice tipului de activitate</i>
Tip măsură	Obligatorie
Scop	Reducerea cereri de gaze naturale.
Descriere	Monitorizarea de către persoanele responsabile a consumului rațional și eficient de resurse energetice
Entități responsabile	Cancelaria de Stat; Agenția Proprietății Publice; Autoritățile administrației publice centrale; Autoritățile administrației publice locale
Monitorizare:	Cancelaria de Stat, CALM (Congresul Autorităților Locale din Moldova), Ministerul Energiei
Termen	Permanent

Măsura 9 Cerere	<i>Accelerarea implementării programelor de eficiență energetică, cu accent pe consumatorii vulnerabili și pe sectorul rezidențial, dezvoltarea de noi programe și implementarea acestora</i>
Tip măsură	Obligatorie
Scop	Reducerea cereri de gaze naturale.
Descriere	Implementarea programelor de eficiență energetică, cu accent pe consumatorii vulnerabili și pe sectorul rezidențial, dezvoltarea de noi programe și implementarea acestora urmează a fi realizată prin utilizarea surselor colectate în baza schemei de obligații în domeniul eficienței energetice, în conformitate cu prevederile Legii nr. 139 din 19.07.2018 cu privire la eficiența energetică.
Entități responsabile	Centrul Național pentru Energie Durabilă
Monitorizare:	Ministerul Energiei
Termen	-

Măsura 10 Cerere	<i>Monitorizarea consumului de resurse energetice în clădirile din domeniul public al statului și înaintarea, după caz, a unor propuneri de elaborare/ajustare a programelor naționale de finanțare a eficienței energetice și/sau valorificării surselor de energie regenerabilă.</i>
Tip măsură	Obligatorie
Scop	Reducerea cererii de gaze naturale.
Descriere	Desemnarea unor persoane din cadrul fiecărei autorități/instituție publică care vor asigura transmiterea, în adresa instituției Publice Centrul Național pentru Energie Durabilă, a informații necesare în vederea monitorizării consumului de resurse energetice în clădirile din domeniul public al statului în baza informațiilor din

	sistemul informațional național în domeniul eficienței energetice, cu înaintarea, după caz, către organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei a propunerilor de elaborare/ajustare a programelor naționale de finanțare a eficienței energetice și/sau valorificării surselor de energie regenerabilă.
Entități responsabile	Centrul Național pentru Energie Durabilă
Monitorizare:	Ministerul Energiei
Termen	Permanent

Măsura 11 Cerere	<i>Implementarea măsurilor de eficientizare a consumului de energie în clădirile publice, în conformitate cu recomandările autorității responsabile pentru implementarea politicilor în domeniul eficienței energetice</i>
Tip măsură	Obligatorie
Scop	Reducerea cererii de gaze naturale.
Descriere	Reducerea consumului de resurse energetice în clădirile publice, conform obiectivelor stabilite prin Lege și Planul de acțiuni privind Energia și Clima (proiect).
Entități responsabile	Agenția Proprietății Publice; Cancelaria de Stat Autoritățile administrației publice centrale
Monitorizare:	Cancelaria de Stat, Ministerul Energiei
Termen	Permanent

Măsura 12 Cerere	<i>Lansarea unor campanii publice de sensibilizare privind măsurile pe care trebuie să le ia cetățenii pentru a reduce consumul de energie în gospodării (izolarea termică a clădirilor, utilizarea termostatelor pentru calorifere, reducerea temperaturii interioare etc.)</i>
Tip măsură	Obligatorie
Scop	Reducerea cererii de gaze naturale.
Descriere	Informarea consumatorilor finali cu privire la măsurile ce pot fi întreprinse pentru reducerea consumului de energie de echipamentele utilizate pentru satisfacerea cererii de energie, inclusiv necesitatea de a procura aparate casnice care corespund cerințelor de etichetare energetică și modalitatea comparării diferitor aparate și echipamente în funcție de eficiența consumului de energie.
Entități responsabile	Centrul Național pentru Energie Durabilă; Autoritățile administrației publice centrale Autoritățile administrației publice locale.
Monitorizare	Cancelaria de Stat, Ministerul Energiei, CALM
Termen	Permanent

Măsura 13 Cerere	<i>Organizarea seminarelor tematice, a întâlnirilor de lucru cu managerii energetici raionali, operatorii centralelor termice, administratorii instituțiilor publice, producătorii de biomasă etc. cu privire la necesitatea utilizării biomasei pentru producerea energiei termice, precum și la necesitatea reducerii consumului de energie în clădirile publice.</i>
Tip măsură	Obligatorie
Scop	Reducerea cererii de gaze naturale.
Descriere	Organizarea de către Centrul Național pentru Energie Durabilă seminarelor tematice, a întâlnirilor de lucru cu managerii energetici raionali, operatorii centralelor termice, administratorii instituțiilor publice, producătorii de biomasă

Entități responsabile	Centrul Național pentru Energie Durabilă; Autoritățile administrației publice centrale, Autoritățile administrației publice locale. Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică
Monitorizare:	Centrul Național pentru Energie Durabilă;
Termen	-

Măsuri pentru dezvoltarea interconexiunilor între țările vecine

Pe parcursul ultimilor ani, Republica Moldova a făcut progrese remarcabile în diversificarea rutelor de aprovizionare cu gaze naturale și adoptarea legislației UE pentru liberalizarea pieței gazelor naturale¹⁶. Având în vedere infrastructură de transport transfrontalieră și internă, lichiditatea în creștere a pieței din țările vecine și reconfigurarea fluxurilor energetice regionale, Republica Moldova a obținut acces la mai multe oportunități noi pentru îmbunătățirea securității energetice.

- 1) Interconectarea la rețeaua de transport al gazelor naturale din România prin interconexiunea Iași-Ungheni-Chișinău. Finalizarea conductei Iași-Ungheni-Chișinău și consolidarea rețelei interne de transport de pe teritoriul României a creat o cale alternativă importantă de aprovizionare cu gaze naturale și a îmbunătățit considerabil securitatea aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova. Către sfârșitul anului 2022, importurile de gaze naturale din România au permis un grad mai mare de diversificare în aprovizionarea cu gaze naturale.
- 2) Aprobarea de ANRE a Planului de dezvoltare pentru 10 ani al operatorului sistemului de transport al gazelor naturale SRL „Vestmoldtransgaz” pentru anii 2023-2032;
- 3) Promovarea investițiilor în capacități bidirecționale la interconexiuni;
- 4) Realizarea transportului de gaze naturale în regim bidirecțional (revers) prin SMG Isaccea prin conductele transbalcanice au creat posibilități suplimentare pentru diversificarea surselor și căilor de aprovizionare cu gaze naturale, inclusiv accesul potențial la rezervele de GNL din Grecia.
- 5) Promovarea utilizării capacităților existente ale rețelelor de transport a gazelor naturale în regim revers, în special a fluxurilor de gaze naturale spre instalațiile de stocare din Ucraina pe coridorul Transbalcanic;
- 6) Adoptarea unui pachet de acte legislative primare și secundare, prin care s-a progresat în reformarea sectorului gazelor naturale în direcția unei piețe competitive și a integrării în piață internă a Uniunii Europene;
- 7) Transpunerea și implementarea codurilor de rețea de gaze naturale din Uniunea Europeană;
- 8) Alocarea de către OST a capacităților rețelelor de transport al gazelor naturale prin intermediul Platformei Regionale de Rezervare a capacități (RBP);
- 9) Adoptarea de către ANRE a listei punctelor relevante de intrare /ieșire și tarifelor reglementate de intrare- ieșire pentru serviciile de transport al gazelor naturale;
- 10) OST are încheiate acorduri de interconectare cu OST din Ucraina și SNTGN Transgaz SA (Romania), în conformitate cu prevederile privind interoperabilitatea și schimbul de date din Codul rețelelor de gaze naturale;
- 11) Alăturarea inițiativei regionale de cooperare CESEC;
- 12) Semnarea Memorandumului privind cooperarea pentru realizarea Coridorului Vertical.

¹⁶ Potrivit Agenției Moody’s ratingul Republicii Moldova a fost modificat la B3 stabil, având în vedere îmbunătățirea securității energetice (utilizarea interconexiunii Iași-Ungheni-Chișinău, reducerea semnificativă consumului de gaze naturale datorită utilizării combustibilului alternativ (păcura), crearea stocurilor de gaze naturale).

Alte măsuri preventive:

Măsura 1	Aplicarea unei politici tarifare adecvate, care să asigure că tarifele și prețurile reglementate din sectorul gazelor naturale să acopere pe deplin costurile minime, reale și necesare ale întreprinderilor de gaze naturale în legătură cu desfășurarea activităților lor pe piața gazelor naturale, precum și evitarea și chiar neadmiterea situației de acumulare a datoriilor față de furnizorii externi;
Tip măsură	Obligativ
Scop	Asigurarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați
Descriere	Prețurile reglementate și tarifele trebuie să fie actualizate constant conform prevederilor Metodologiilor relevante.
Entități responsabile	ANRE
Monitorizare	ANRE
Termen	Permanent

Măsura 2	<i>Actualizarea continuă de către operatorii de sistem a listelor consumatorilor protejați și întreruptibili</i>
Tip măsură	Obligativ
Scop	Asigurarea standardului privind aprovizionarea cu gaze naturale
Descriere	Furnizorii de gaze naturale cărora li s-a impus obligația de serviciu public și operatorii de sistem sunt obligați să întreprindă măsuri necesare pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați, în următoarele cazuri:
Entități responsabile	SRL „Vestmoldtransgaz” OSD
Monitorizare	Ministerul Energiei
Termen	-

Analiza comparativă a măsurilor incluse în Planul de acțiuni preventive a riscurilor din Republica Moldova și Statele Membre ale Uniunii Europene și Marea Britanie este stabilită în Anexa 6.

B. Măsuri care nu sunt bazate pe mecanisme de piață

În cadrul Planului de acțiuni preventive, asigurarea aprovizionării cu gaze naturale este realizată printr-o abordare care vizează adoptarea doar de măsuri bazate pe piață. În cazul în care măsurile bazate pe mecanisme de piață nu sunt suficiente pentru a preveni o situație de criză și aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați, urmează a fi aplicate măsurile stabilite în Planul de urgență.

Impactul economic, eficacitatea și eficiența măsurilor cuprinse în Planul de acțiuni preventive.

Impactul și efectele economice ale implementării măsurilor propuse în Planul de acțiuni preventive iau în considerare următorii factori:

- structura sectorială a consumului de gaze naturale în Republica Moldova;
- numărul de întreprinderi care utilizează gaze naturale, ocuparea forței de muncă, valoarea producției și cifra de afaceri a acestora;
- numărul de gospodării care folosesc gaze naturale pentru gătit, alimentarea cu apă caldă și încălzire;
- costurile de achiziționare a gazelor naturale pentru diferite categorii de consumatori.

Având în vedere că, conform situației din anul 2021, volumul mediu de producere al tuturor sectoarelor consumatoare de gaze naturale din Republica Moldova este de aproximativ 848 mil. USD pe lună, cu aproximativ 585 de mii de angajați, asigurarea unei aprovizionări fiabile cu gaze naturale este esențială pentru funcționarea durabilă a economiei țării.

Aproape 814363 de gospodării din Republica Moldova depind de aprovizionarea fiabilă cu gaze naturale folosite pentru gătit, încălzire și apă caldă. Prin urmare, măsurile preventive propuse în sectorul rezidențial vizează majoritatea populației din țară.

Efectele măsurilor preventive asupra funcționării pieței interne a energiei a Uniunii Europene și Comunității Energetice, precum și asupra pieței naționale

Măsurile preventive propuse vor avea următorul impact pozitiv asupra funcționării pieței naționale de energie și a piețelor energetice din țările vecine:

- dezvoltarea unei piețe interne competitive a energiei;
- asigurarea securității în aprovizionare cu gaze naturale;
- integrarea în continuare a pieței de gaze naturale a Republicii Moldova în piețele energetice regionale;
- creșterea flexibilității și a adaptabilității sistemului energetic național la riscurile legate de aprovizionarea cu energie;
- stimularea investițiilor în infrastructura energetică;
- consolidarea cooperării cu instituțiile financiare ale UE pe probleme de securitate energetică;
- continuarea liberalizării pieței angro și cu amănuntul a gazelor naturale.

Impactul măsurilor preventive asupra mediului

Măsurile preventive propuse vor avea un impact atât pozitiv, cât și negativ asupra mediului.

Efectele pozitive generale asupra mediului ca urmare a implementării măsurilor preventive propuse sunt:

- reducerea emisiilor de poluanți atmosferici ca urmare a scăderii consumului de gaze naturale (în volum absolut);
- reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră ca urmare a scăderii consumului de gaze naturale (în volum absolut);
- reducerea scurgerilor de gaze naturale ca urmare a implementării unei întrețineri adecvate a infrastructurii de aprovizionare cu gaze naturale.
- Posibilele efecte negative asupra mediului legate de implementarea măsurilor preventive propuse sunt:
 - creșterea emisiilor de poluanți atmosferici și deteriorarea calității aerului ca urmare a trecerii de la gazele naturale la cărbune sau păcură;
 - creșterea emisiilor de gaze cu efect de seră ca urmare a trecerii de la gazele naturale la cărbune sau păcură (combustibili cu factori de emisie GES mai mari).

Efectele măsurilor preventive asupra consumatorilor finali

Efectele asupra consumatorilor finali ca urmare a implementării măsurilor preventive propuse sunt:

- creșterea fiabilității infrastructurii energetice pentru diferite categorii de consumatori finali;
- exploatarea fiabilă a centralelor electrice și a instalațiilor de cogenerare de mare capacitate;
- reducerea la minimum a impactului negativ asupra producției manufacturiere și a ocupării forței de muncă;

- reducerea costurilor de energie pe termen mediu și lung, ca urmare a investițiilor în trecerea de la gazele naturale la sursele de energie regenerabilă și implementarea măsurilor de eficiență energetică;
- creșterea gradului de conștientizare a publicului și a personalului în domeniul eficienței energetice (inclusiv schimbări comportamentale privind utilizarea energiei).
- Posibilele efecte negative pentru consumatorii finali de gaze naturale legate de implementarea măsurilor preventive propuse sunt:
 - creșterea potențială a tarifelor și prețurilor reglementate la gazele naturale;
 - creșterea potențială a tarifelor și prețurilor reglementate la energia electrică și termică;
 - creșterea potențială pe termen scurt a poverii costurilor energetice pentru economia Republicii Moldova (ca urmare a cererii mai mari de împrumuturi de la instituțiile financiare internaționale pentru implementarea proiectelor în domeniul securității energetice).

Monitorizarea implementării măsurilor provizorii

Asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale este o responsabilitate partajată a întreprinderilor de gaze naturale, a Guvernului (prin intermediul Comisiei pentru situații excepționale, organului central de specialitate) și ANRE conform competențelor instituționale și funcționale și implică stabilirea și monitorizarea realizării măsurilor preventive necesare pentru prevenirea situațiilor excepționale.

7. Proiectele de infrastructură

Infrastructura principală de aprovizionare cu gaze naturale:

Conducta de gaze naturale Ananiev-Tiraspol-Ismail (ATI) are cea mai mare capacitate tehnică în cadrul infrastructurii naționale de gaze naturale din Republica Moldova.	Lungime: 62,91 km; Diametru: 1220 mm; Capacitate: 20 mlrd. m ³ /an.
--	--

Mai jos, este prezentată Republica Moldova pe Harta Capacității ENTSO-G¹⁷, care permite vizualizarea principalelor gazoducte europene existente în punctele transfrontaliere, Figura 7.

¹⁷ https://www.entsog.eu/sites/default/files/2023-01/ENTSOG_GIE_SYSDEV_2021_2022_1600x1200_FULL_240_clean.pdf

Figura 7. Harta Capacității ENTSO-G, 01.01.2014

Principalele proiecte de infrastructură de gaze naturale

Republica Moldova a luat măsuri concrete pentru diversificarea aprovizionării cu gaze naturale și energie electrică, inclusiv prin crearea de interconexiuni cu România, ceea ce a contribuit la îmbunătățirea securității energetice.

Principalele proiecte de investiții propuse pentru creșterea securității aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova potrivit *Planului de dezvoltare al sistemului național de transport al gazelor naturale pentru perioada 2023 – 2034* al SRL „Vestmoldtransgaz”¹⁸ sunt descrise în Tabelul 8.

Proiect	Descriere
1) <i>Extinderea interconexiunii Iași – Ungheni – Chișinău, Faza II (finalizat).</i>	Extinderea interconexiunii transfrontaliere Iași – Ungheni (România – Republica Moldova) spre direcția Ungheni – Chișinău.
2) <i>Construcția rețelei de transport al gazelor naturale pe direcția Ungheni - Bălți - Drochia, cu conectarea în conducta de aspirație a SC Drochia amplasată pe rețeaua de transport al gazelor naturale Ananiev-Cernăuți - Bogorodicieni.</i> Punerea în funcțiune estimate anul 2027.	Obiectivele proiectului constituie: (1) consolidarea infrastructurii de transport gaze naturale pe direcția Nord - Sud și evitarea congestiilor fizice, având în vedere schimbarea majoră a direcției fluxurilor de gaze naturale și cerințele privind crearea stocurilor de gaze naturale; (2) asigurarea unei soluții alternative de aprovizionare cu gaze naturale a municipiului Bălți, precum și a regiunilor de Nord a Republicii Moldova; (3) dezvoltarea pieței regionale a gazelor naturale și consolidarea rolului Republicii Moldova în calitate de culoar de tranzit al gazelor naturale; (4) Interconectarea rețelelor de transport gaze naturale pe direcția România-Moldova-Ucraina, îmbunătățind securitatea aprovizionării cu gaze naturale

¹⁸ Planului de dezvoltare al sistemului național de transport al gazelor naturale pentru perioada 2023 – 2034 al SRL „Vestmoldtransgaz aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 820/2023. <https://anre.md/planuri-de-dezvoltare-3-333>

	prin majorarea capacităților de transport și atragerea unor noi potențiali utilizatori de sistem.
3) <i>Proiectarea și construcția rețelei de transport al gazelor naturale pe direcția râul Prut – SMG Ungheni – PMG Todirești, 11 Km.</i>	Scopul proiectului este consolidarea infrastructurii de transport al gazelor naturale dinspre direcția vestică a Europei și evitarea posibilelor congestii fizice datorită schimbării fluxurilor de aprovizionare cu gaze naturale a Republicii Moldova.
4) <i>Proiectarea și construirea rețelei de transport al gazelor pe direcția NE-SE a mun. Chișinău (Centura mun. Chișinău) 60,00 Km</i>	Consolidarea și întregirea infrastructurii de transport gaze pe direcția NE-SE a mun. Chișinău și evitarea congestiilor fizice constatate în aprovizionarea cu gaze a consumatorilor din Republica Moldova.
5) <i>Reconstrucția și modernizarea punctului de măsurare a consumului de gaze Tocuz.</i>	Una din direcțiile de alimentare cu gaze a municipiului Chișinău este realizată prin conducta Tocuz-Căinari-Mereni (TCM). Conducta TCM poate fi alimentată din 3 conducte magistrale: ATI, RI, ȘDKRI.
6) <i>Reconstrucția SMG Căușeni pentru a asigura funcționarea în regim revers.</i>	Scopul proiectului este asigurarea alimentării cu gaze naturale în regim revers a sistemului de transport al gazelor prin conducte magistrale din Sud, și anume CM, RI și ȘDKRI prin SMG Orlovka din țările balcanice sau din fluxul turcesc.
7) <i>Reconstrucția stației de comprimare gaze Drochia în scopul asigurării capacității bidirecționale.</i>	SCG Drochia comprimă gazele în conducta magistrală în două direcții: Ananiev-Bogorodicieni, respectiv Bogorodicieni-Chișinău. Conectarea conductei magistrale Ungheni-Bălți-Drochia se preconizează a fi realizată prin SCG Drochia, astfel investiția va permite funcționarea stației de comprimare la presiuni de intrare mai mici, ceea ce va duce la o reducere a costurilor de operare datorită funcționării fără pierderi de eficiență.
8) <i>Construcția conexiunii CM RI- CM ȘDKRI în regiunea SC Vulcănești, km. 292-293</i>	Scop: asigurarea posibilității de interschimbare a fluxului de gaze între linii pe coridorul transbalcanic și a flexibilității sistemului de transport gaze naturale.
9) <i>Construcția conexiunii CM RI- CM ȘDKRI în regiunea SMG Căușeni, km. 173-174</i>	

Tabel 8. Principalele proiecte de investiții propuse pentru creșterea securității aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova

Potrivit **Planului de dezvoltare al sistemului național de transport al gazelor naturale pentru perioada 2021 – 2030 al SNTGN Transgaz SA (Romania)**¹⁹, principalele proiecte de investiții relevante pentru securitate aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova sunt descrise în Tabelul 9:

1) <i>Proiectul „Dezvoltarea SNT în Nord-Estul României în vederea îmbunătățirii aprovizionării cu gaze naturale a zonei și asigurării capacităților de transport către /dinspre Republica Moldova”</i>	Proiectul prevede construirea de noi conducte de transport a gazelor naturale în direcția Onești – Gherăești și pe direcția Gherăești – Lețcani (165 km) și a două stații de comprimare la Onești și Gherăești care să asigure fluxul bidirecțional de gaze naturale în Republica Moldova. Noul gazoduct poate
---	---

¹⁹ <https://www.transgaz.ro/sites/default/files/PDSNT%202021-2030.pdf>

Pus în funcțiune în anul 2021.	transporta până la 6,5 mil m3/ zi către Republica Moldova
2) Dezvoltarea pe teritoriul României a Sistemului Național de Transport gaze naturale pe Coridorul Bulgaria–România–Ungaria–Austria (BRUA) – (Faza I, II, III).	Proiect destinat securității aprovizionării cu gaze naturale, dezvoltării capacităților de transport gaze naturale între interconexiunile sistemului românesc de transport gaze naturale și sistemele similare ale Bulgariei și Ungariei. Faza I - finalizată.
3) Dezvoltarea pe teritoriul României a Coridorului Sudic de transport pentru preluarea gazelor naturale de la țărmul Mării Negre	Conducta de transport gaze naturale va face legătura între resursele de gaze naturale disponibile la țărmul Mării Negre și coridorul Bulgaria–România–Ungaria–Austria (BRUA) asigurându-se posibilitatea transportului gazelor naturale spre Bulgaria și Ungaria prin interconectările existente Giurgiu– Ruse (cu Bulgaria) și Nădlac–Szeged (cu Ungaria). Această conductă se va interconecta cu conductă de transport gaze naturale T1. Termen estimat - anul 2025.
4) Interconectarea sistemului național de transport gaze naturale cu conducta de transport internațional gaze naturale T1 și reverse flow Isaccea;	
5) Dezvoltări ale SNT în scopul preluării gazelor de la țărmul Mării Negre (pus în funcțiune 2021).	
6) Proiectul „Modernizarea MGS Isaccea 2 și MGS Negru Vodă 2 în vederea realizării debitului bidirecțional pe conducta T2”. Estimată de finalizare: 2024	
7) Proiectul „Modernizarea MGS Isaccea 3 și MGS Negru Vodă 3 în vederea realizării debitului bidirecțional pe conducta T3”. Estimată de finalizare: 2028	
8) Proiectul „Unitate de depozitare – Depomureș”. Proiect finalizat.	Proiectul constă în dezvoltarea instalației subterane de stocare a gazelor naturale la Târgu Mureș
9) Creșterea capacității de stocare subterană gaze naturale la depozitul Sărmășel (Transilvania). Termen estimativ, anul 2026	Creșterea capacității în înmagazinare gaze naturale pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale.
10) Depozit nou de stocare subterană a gazelor naturale Fălticeni (Moldova). Termen estimativ, anul 2030.	Proiectul are drept scop dezvoltarea unui nou depozit de înmagazinare subterană în nord-estul României. Capacitate - aproximativ 200 mil. m3 /ciclu; ▪ capacitate de injecție de aproximativ 1,4 mil. m3 /zi; ▪ capacitate de extracție de aproximativ 2 mil. m3 /zi.

Tabel 9. Proiecte de investiții Planului de dezvoltare al sistemului național de transport al gazelor naturale pentru perioada 2021 – 2030 al SNTGN Transgaz SA.

Un proiect de infrastructură important pentru asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova este și *terminalul GNL din Alexandroupolis, Grecia*. Odată finalizat în decembrie 2023, acesta oferă posibilități noi de diversificare a surselor și rutelor de aprovizionare către Grecia, Bulgaria, România, Republica Moldova, Ucraina și Balcanii de Vest.

În acest context, construcția *interconexiunii Grecia-Bulgaria* are o importanță strategică pentru implementarea *Coridorului Vertical de Gaze, Grecia-Bulgaria-România-Ungaria*, oferind acces la gaze naturale din Coridorul de Sud de Gaze și GNL către Europa de Sud-Est și Centrală, cât și Ucraina.

Punerea în funcțiune a conductei de gaze naturale *Iași-Ungheni-Chișinău*, împreună cu posibilitatea de a utiliza coridorul transbalcanic în flux revers, oferă capacitățile tehnice necesare pentru diversificarea surselor de aprovizionare cu gaze naturale.

Recentele schimbări în infrastructura regională și internă de aprovizionare cu gaze naturale și reformele pieței naționale pot duce la o nouă realitate în care securitatea aprovizionării cu gaze naturale poate fi îmbunătățită în mod semnificativ.

Astfel, Republica Moldova, care până de curând era alimentată exclusiv prin Ucraina va avea potențial acces la un număr de opțiuni de aprovizionare în cooperare cu Statele Membre ale Uniunii Europene și Ucraina. Acestea includ:

- achiziția de gaze naturale de pe piețele Uniunii Europene pentru a fi livrate prin Ucraina sau România;
- achiziția de gaze naturale din Federația Rusă cu livrare prin Ucraina²⁰;
- achiziția de gaze naturale din Federația Rusă livrate prin TurkStream și prin coridorul transbalcanic în flux revers la frontiera dintre România și Ucraina (SMG Isaccea/SMG Orlovca);
- accesul la piețele de GNL, în special după finalizarea terminalului de GNL de la Alexandroupolis și a interconexiunii Bulgaria-Grecia.
- utilizarea instalațiilor de stocare a gazelor naturale din Ucraina și România pentru a acoperi cererea în situații excepționale sau consum de vârf așa cum s-a întâmplat în anul 2022.

Îmbunătățirea securității aprovizionării cu gaze naturale poate fi realizat prin includerea hidrogenului în mixul energetic. Potrivit proiectului Strategiei energetice a Republicii Moldova până în anul 2050 se preconizează ca infrastructura de gaze naturale să fie planificată și dezvoltată în conformitate cu cadrul tehnic, juridic și de investiții pe care UE îl va implementa pentru a sprijini integrarea hidrogenului. Hidrogenul poate fi transportat prin conducte, dar și prin opțiuni de transport care nu se bazează pe rețea.

România poate contribui la acoperirea unei părți a consumului intern al Republicii Moldova în timpul unei întreruperi a aprovizionării cu gaze prin Ucraina având în vedere producția indigenă semnificativă de gaze naturale care poate crește atunci când zăcămintele de gaze offshore din Marea Neagră sunt exploatate. România de asemenea, este o rută alternativă pentru gazul rusesc și, în viitor, pentru alte surse de gaze precum zăcămintele caspice și mediteraneene. *În cazul unei întreruperi totale a aprovizionării cu Ucraina, celelalte coridoare de aprovizionare pentru România (și deci și pentru Moldova) trec prin Ungaria și Bulgaria.* În 2021, România a început să importe gaze din Federația Rusă prin Bulgaria, iar fostul coridor, deocamdată, nu mai este folosit.

Din motive de securitate a aprovizionării, Republica Moldova se bazează pe accesul la instalațiile de stocare din România și Ucraina. În nordul țării, o conductă cu o capacitate de 9,1 mlrd. m³/an care trece prin Republica Moldova pentru a conecta două părți ale rețelei ucrainene conectează instalațiile de stocare a gazelor naturale de la Bogorodceni Ucraina prin punctul de conectare Oleksiivka.

În sectorul gazelor naturale, punerea în funcțiune a TurkStream în 2020 a dus la pierderea rolului de tranzit al conductei Trans-Balcani și a veniturilor din tranzit. Riscurile de aprovizionare asociate au crescut. Pe de altă parte, a dus la schimbări în utilizarea tradițională a traseului conductei transbalcanice și spre sfârșitul anului 2020, pentru prima dată, gazele au fost exportate din Moldova în Ucraina.

Fluxul revers virtual (backhaul) permite schimburile între utilizatorii de sistem și reduce nevoia de transport fizic real al gazelor. În contextul Republicii Moldova, backhaul ar permite tranzitul a cca. 3 mlrd. m³ /an prin conductele transbalcanice în sens revers, permițând Republicii Moldova să achiziționeze gaze pe piețele central-europene prin Ucraina și compensându-le cu volumele importate din Balcani sau Turcia. Prima nominalizare a volumelor în regim revers virtual pentru a compensa volumele cu Ucraina a fost înregistrat în septembrie 2022.²¹ Acesta a constituit un pas

²⁰ Contractul de tranzit dintre Federația Rusă prin Ucraina expiră la sfârșitul anului 2024.

²¹ Sabadas Aura, Independent Commodity Intelligence Service, *Moldova-Ucraina va debloca coridorul transbalcanic*

major înainte spre îmbunătățirea securității energetice a Republicii Moldova pe termen lung. Majoritatea consumului de gaze naturale al Republicii Moldova poate fi asigurat prin backhaul. Gazele naturale achiziționate și importate prin terminalele de gaze naturale din Turcia sau Grecia pot fi stocate în instalațiile de stocare din Ucraina, iar gaze naturale suplimentare pot fi achiziționate la granița dintre Slovacia și Ungaria.

În 2019, au fost efectuate lucrările de reconstrucție a stației de măsurare a gazelor naturale de la Căușeni, pentru a asigura condițiile pentru fluxul în sens revers prin intermediul gazoductului transbalcanic, care a fost considerată una dintre principalele opțiuni alternative pentru aprovizionarea cu gaze naturale a Republicii Moldova în cazul în care nu s-ar fi încheiat un acord de tranzit de gaze între Federația Rusă și Ucraina. Capacitatea tehnică în regim revers pe conducta principală de tranzit este de 12 mil. m³/ zi.

Republica Moldova colaborează cu Ucraina pentru creșterea capacității fizice și atractivității economice a rutei transbalcanice de transport a gazelor naturale în regim revers dinspre sudul Europei, prin Republica Moldova, către instalațiile de stocare subterane din Ucraina. Mecanismul se aplică doar în cazul transportării gazelor naturale prin Moldova către instalațiile de stocare subterane din Ucraina pe ruta Trans-Balcanică, urmând punctele de interconectare Orlovka - Căușeni- Grebeniki - Ananiev - Alexeevka, iar volumele la intrare trebuie să fie egale cu volumele la ieșire.

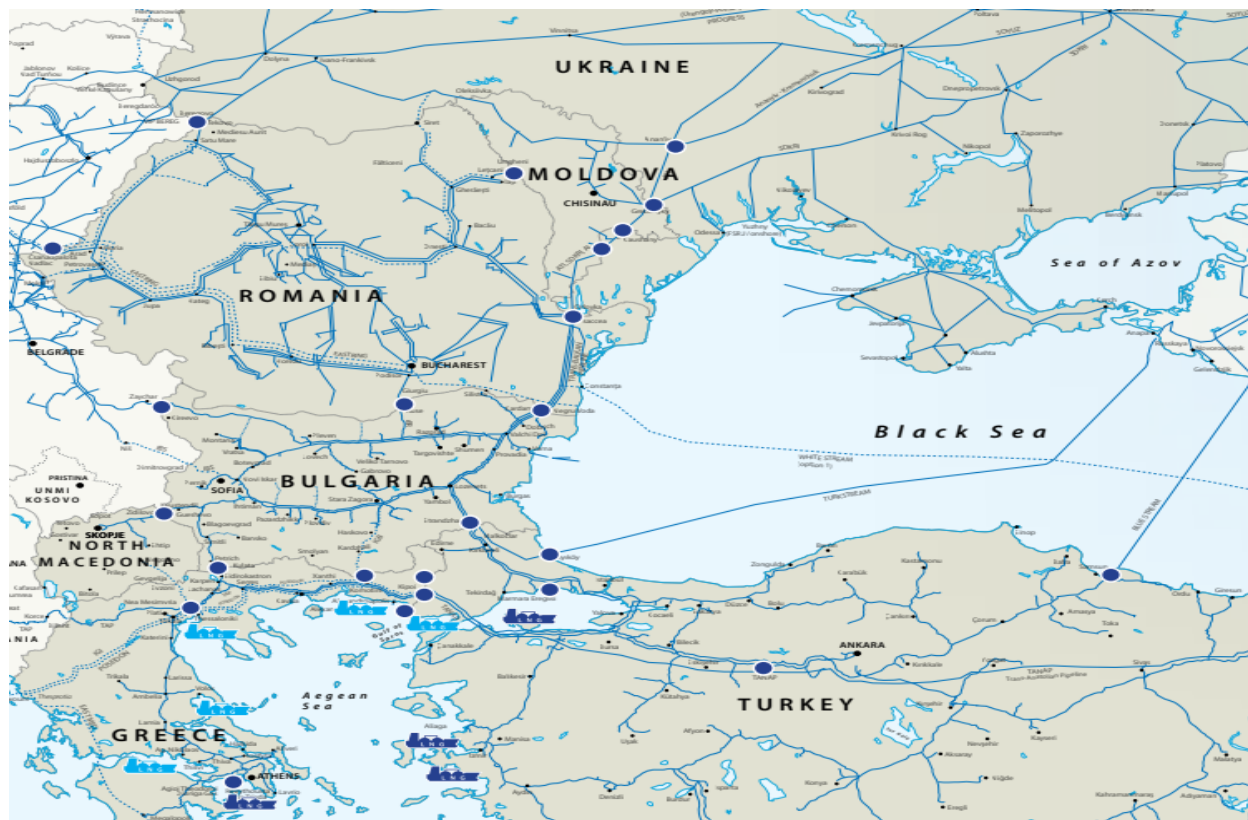

Figura 8. Harta infrastructurii regionale de gaze naturale²², SEEGAS.

de gaz, <https://www.icis.com/explore/resources/news/2022/09/30/10811127/moldova-ukraine-backhaul-a-debloca-coridorul-trans-balcanic-gaz/>.

²² <https://www.energy-community.org/regionalinitiatives/SEEGAS.html>

Posibile rute de aprovizionare cu gaze naturale care provin de la terminalele GNL din regiune.

1. Terminale GNL din Grecia (Terminal Revithoussa, Alexandroupolis);
2. Terminale GNL din Polonia (Terminal Swinoujscie, Gdansk);
3. Terminale GNL Klaipeda în Lituania;
4. Terminale GNL Krk în Croația;
5. Terminalul GNL Marmara din Turcia.

8. Obligațiile de serviciu public privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale

În conformitate cu art. 2, art. 11 din Legea cu privire la gazele naturale, obligația de serviciu public reprezintă o obligație impusă întreprinderii de gaze naturale în interesul economic general, pentru o perioadă limitată de timp, nu este discriminatorie și nu denaturează concurența în afară de ceea ce este strict necesar pentru a realiza obligația de serviciu public în cauză.

Obligațiile de serviciu public sunt impuse de Guvern sau de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică. Obligațiile se impun în calitate de măsură limitată în timp, în mod nediscriminatoriu și se revizuiesc cu regularitate, din oficiu, în scopul determinării necesității menținerii obligațiilor respective.

Impunerea obligațiilor de serviciu public trebuie să garanteze accesul egal și reciproc al întreprinderilor de gaze naturale din țările Părți ale Comunității Energetice și/sau statele membre UE la consumatorii finali din Republica Moldova.

Obligațiile de serviciu public pot fi impuse în special întreprinderilor de gaze naturale care desfășoară următoarele activități reglementate:

- transportul de gaze naturale;
- distribuția de gaze naturale;
- furnizarea gazelor naturale;
- tradingul de gaze naturale.

Pentru a asigura securitatea aprovizionării cu gaze naturale, întreprinderilor de gaze naturale li se pot impune obligațiile de serviciu public ce țin de:

- securitatea aprovizionării cu gaze naturale;
- parametrii de calitate și indicatorii de calitate;
- aplicarea prețurilor și a tarifelor reglementate;
- protecția mediului și creșterea eficienței energetice;
- protecția sănătății, a vieții și a proprietății;
- măsurile de protecție pentru consumatorii finali.
- accelerarea deschiderii pieței gazelor naturale.

Lista obligațiilor de serviciu public impuse de Guvern /ANRE este descrisă mai jos.

Temei legal	Întreprinderi	Obligația de serviciu public
art. 11	SA „Energocom” Hotărârea Guvernului nr. 589 /2023 Termen: 3 ani	<i>Asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale în situație de urgență prin realizarea achizițiilor și/sau asigurarea stocurilor de gaze naturale, în limitele teritoriului autorizat prin licențele operatorilor de sistem, în următoarele cazuri:</i> 1) este sistată și/sau limitată livrarea pe piața gazelor naturale aferentă contractelor în derulare ale furnizorilor care au impusă obligația de serviciu public în conformitate cu prevederile art.89 din Legea cu privire la gazele naturale;

		2) este necesară aprovizionarea consumatorilor cu cantități de gaze naturale suplimentare celor stabilite în contractele în derulare încheiate de furnizorii de ultimă opțiune; 3) prețul gazelor naturale livrate de SA „Energocom” este mai mic decât prețul gazelor naturale contractate de către furnizorii de ultimă opțiune.
art. 89	„Moldovagaz” SA „Nord Gaz Sîngerei” SRL „Lăcătuș” SRL „Sălcioara- Vascaș” SRL Hotărârea ANRE nr. 487 /2019 Termen: 7 ani	Furnizare a gazelor naturale consumatorilor finali cu gaze naturale la parametri de calitate stabiliți, la prețuri reglementate, transparente, nediscriminatorii și ușor comparabile *Până la constatarea de către organul central de specialitate în baza avizului ANRE, a existenței pe piața gazelor naturale a premiselor necesare pentru procurarea de către consumatorii noncasnici a gazelor naturale la prețuri negociate, și adoptarea Hotărârii relevante de către Guvern, toți consumatorii finali de gaze naturale pot beneficia de serviciul public de furnizare a gazelor la prețuri reglementate, titularilor de licență pentru furnizarea gazelor naturale stabiliți de ANRE, în limitele teritoriilor autorizate prin licențele OSD care deservește consumatorii finali respectivi.
art. 90	SA „Moldovagaz” Hotărârea ANRE nr. 444 /2024 Termen: 3 ani	Asigurarea furnizării de ultimă opțiune a gazelor naturale (FUO). Furnizorul căruia i-a fost impusă obligația FUO are obligația de furnizare a gazelor naturale la prețuri reglementate pentru o anumită perioadă de timp, consumatorilor finali care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorul își încetează activitatea, furnizorul i s-a suspendat sau i s-a retras licența, furnizorul este în imposibilitate de a furniza gaze naturale).

Tabelul 10. Lista obligațiilor de serviciu public impuse de Guvern / ANRE.

Legea cu privire la gazele naturale definește obligațiile participanților la piața gazelor naturale din Republica Moldova pentru asigurarea siguranței și fiabilității sistemului de gaze naturale, în special în situații de perturbare a aprovizionării cu gaze naturale și în situații de criză.

Operatorii de sistem au obligația să ofere accesul la rețea, să exploateze, să întrețină, să modernizeze și să dezvolte rețelele de gaze naturale în condiții de securitate și fiabilitate. OST contribuie la securitatea aprovizionării cu gaze naturale prin rețelele de transport al gazelor naturale, gestionează fluxurile de gaze naturale, ținând cont de schimburile cu alte sisteme interconectate, gestionează congestiile, asigură utilizarea eficientă a capacităților rețelelor de transport al gazelor naturale, inclusiv a interconexiunilor. Funcțiile și obligațiile operatorilor de sistem sunt prevăzute la art. 39 și art. 46 din Legea cu privire la gazele naturale.

În cazul situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale, operatorii de sistem vor presta cu prioritate serviciile de transport și de distribuție a gazelor naturale consumatorilor protejați.

Măsurile care garantează protecția consumatorilor finali (inclusiv consumatorii vulnerabili) de către furnizorii de gaze naturale sunt stipulate în Legea cu privire la gazele naturale, Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 113/2019, Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorilor de gaze naturale nr. 363/2020, metodologiile tarifare aprobate de ANRE.

9 . Consultări cu părțile interesate

Având în vedere importanța și efectul Planului de acțiuni preventive privind asigurarea aprovizionării în siguranță cu gaze naturale a consumatorilor de gaze naturale, în special a consumatorilor protejați, Organul central de specialitate inițiază consultări publice cu privire la Planul de acțiuni preventive, în conformitate cu termenii și condițiile prevăzute în Legea privind transparența în procesul decizional, în scopul colectării informațiilor și propunerilor necesare pentru adoptarea unor decizii justificate.

Organul Central de specialitate publică proiectul Planului de acțiuni preventive pe pagina web oficială și consultă participanții pieței gazelor naturale și autoritățile competente cu privire la principalele prevederi ale acestuia.

Următoarele grupuri de părți interesate contribuie la revizuirea Planului de acțiuni preventive Autoritățile administrației publice;

- întreprinderile de gaze naturale;
- furnizorii de energie electrică;
- organizațiile care reprezintă interesele consumatorilor casnici;
- organizații care reprezintă interesele consumatorilor industriali de gaze naturale, inclusiv producătorii de energie electrică;
- alte părți interesate.

Comentariile primite în timpul consultărilor publice sunt reflectate în sinteza obiecțiilor.

10 Mecanismele de cooperare cu alte țări

În conformitate cu art. 108 din Legea cu privire la gazele naturale, în vederea asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale, autoritățile competente din Republica Moldova colaborează cu autoritățile competente din țările părți ale Comunității Energetice, promovând colaborarea bilaterală și regională. Colaborarea se referă la situațiile care provoacă sau pot provoca perturbări grave în aprovizionarea cu gaze naturale atât a Republicii Moldova, cât și a unei alte țări care face parte din Comunitatea Energetică.

Colaborarea bilaterală și regională urmărește în special:

- coordonarea măsurilor privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale în situații excepționale;
- identificarea interconexiunilor, dezvoltarea și modernizarea acestora, inclusiv asigurarea capacităților bidirecționale;
- identificarea condițiilor și a modalităților practice de acordare a asistenței reciproce.

Cooperarea regională:

În conformitate cu prevederile Regulamentul UE 2017/1938 transpus în Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, Secretariatul Comunității Energetice coordonează acțiunile autorităților competente cu privire la securitatea aprovizionării în Părțile contractante, inclusiv în Republica Moldova, prin intermediul *Grupului de coordonare a securității aprovizionării din cadrul Comunității Energetice*.

În ceea ce privește procesul de planificare a acțiunilor preventive, există mai mulți pași importanți pe care Republica Moldova îi poate face pentru a spori cooperarea cu alte țări Părți contractante:

- organizarea instruirilor și exercițiilor comune cu alte țări Părți contractante din Comunitatea Energetică pentru a asigura o pregătire adecvată pentru a răspunde la situații de urgență. Aceste exerciții pot ajuta la identificarea lacunelor din plan și la îmbunătățirea comunicării și a coordonării;
- Schimb de bune practici și de lecții învățate din situațiile de urgență anterioare.

În ianuarie 2024, SRL „Vesmoltransgaz” a aderat la *Memorandumul privind cooperarea pentru realizarea Coridorului Vertical*²³. Scopul Memorandumului este consolidarea sistemelor naționale de transport, analizarea necesităților tehnice sub forma unor conducte noi și interconectări. Coridorul vertical este integrat în gazoductul transbalcanic și permite transportul gazelor naturale din Grecia către Republica Moldova și instalațiile de stocare din Ucraina. Gazoductul poate transporta atât gazele naturale din Azerbaidjan, cât și gaze lichefiate de la terminalele Revitusa și Alexandroupolis din Grecia.

În iulie 2021, OST din Republica Moldova a aderat la *Memorandumul de înțelegere privind cooperarea trans regională pentru dezvoltarea unei piețe integrate de gaze naturale pentru Europa de Sud-Est și de Est* (CESEC). Scopul este coordonarea eforturilor la nivel de Guvernele statelor semnatare și Comisiei Europene pentru a facilita finalizarea rapidă a proiectelor transfrontaliere și transeuropene care diversifică aprovizionarea cu gaze în regiune, dezvoltarea piețelor regionale de gaze și implementarea normelor armonizate ale UE pentru a asigura funcționarea optimă a infrastructurii energetice inclusiv privind crearea coridoarelor de hidrogen.

Memorandumul de înțelegere cu privire la cooperarea transregională privind dezvoltarea unei piețe integrate a gazelor din Sud-estul și Estul Europei (SEEGAS) sub egida Secretariatului Comunității Energetice a fost semnat în anul 2021 de către bursele regionale de gaze naturale BRM (Romania) UEEX (Ucraina), TGE (Polonia), CEEGEX (Ungaria) și ECG (Austria) și operatorii de sisteme de transport din Republica Moldova, Ucraina, Romania, Ungaria, Polonia. Memorandumul vizează în mod specific crearea premiselor pentru funcționarea unei piețe competitive lichide și asigurarea accesului la piețele de gaze naturale respective pentru toți participanții la piață și furnizorii de servicii în mod nediscriminatoriu și în condiții egale, în conformitate cu acquis-ul comunitar. Semnatarii își propun să coopereze pentru dezvoltarea comerțului transfrontalier cu gaze naturale, de ex. pe platforme de schimb și să introducă mecanisme de prețuri interregionale transparente și competitive, în funcție de piață, precum și transport transfrontalier eficient al gazelor și interoperabilitate.

Din anul 2023, furnizorii de gaze naturale din Republica Moldova, în calitate de țară parte a Comunității Energetice, au dreptul să achiziționeze gaze naturale de pe Platforma Energetică comună a UE. Mecanismul UE de agregare a cererii și de achiziționare în comun a gazelor naturale și hidrogen este important pentru a îmbunătăți securitatea aprovizionării cu gaze naturale. La mecanismul UE pot participa toate întreprinderile din sectorul gazelor naturale cu sediul în Comunitatea Energetică care corespund criteriilor stabilite în Regulamentul (UE) nr. 2022/2576 al Consiliului.

În pofida tarifelor ridicate pentru serviciul de transport al gazelor naturale destinat fluxurilor transfrontaliere există interes din partea unor companii private din Ucraina și România care ar putea crește volumele de gaze naturale tranzitate, cu reduceri asociate ale costurilor de transport. La situația din 01.01.2024 SRL „Vestmoltransgaz” are încheiate 42 contracte pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale, inclusiv cu traderii internaționali.

Republica Moldova colaborează cu Ucraina pentru creșterea capacității fizice și atractivității economice a rutei transbalcanice de transport a gazelor naturale în regim revers dinspre sudul Europei, prin Republica Moldova, către instalațiile de stocare subterane din Ucraina.

Activarea utilizării rutei Trans-Balcanice de transport a gazelor naturale înseamnă creșterea rolului Republicii Moldova în calitate de țară care contribuie la securitatea energetică regională.

SRL „Vestmoltransgaz”, utilizează la alocarea capacității de transport a gazelor naturale la punctele de interconectare Platforma Regională de Rezervare a capacităților RBP, dezvoltată de către FGSZ.

²³ Memorandumul privind cooperarea pentru realizarea Coridorului Vertical semnat în anul 2017 la București de către: SNTGN Transgaz SA, Bulgartransgaz, DESFA SA (Grecia), FGSZ Ltd (Ungaria) și ICGB AD (Bulgaria).

Din noiembrie 2022, licitațiile de alocare a capacității se desfășoară în conformitate cu Codul rețelilor de gaze naturale aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 420/2019 în care s-a transpus Regulamentul (UE) Nr.2017/459 al Comisiei din 16 martie 2017 de stabilire a unui cod al rețelei privind mecanismele de alocare a capacității în sistemele de transport al gazelor, care permite accesul echitabil și nediscriminatoriu al tuturor utilizatorilor de sistem, prin intermediul unei platforme electronice certificate de ENTSO-G.

Colaborarea bilaterală:

Cooperarea bilaterală a Republicii Moldova cu țările vecine la nivel interguvernamental, în vederea asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale și prevenirea situațiilor de urgență este realizată prin următoarele mecanisme:

1) *Memorandumul de înțelegere între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind realizarea proiectelor necesare interconectării rețelilor de gaze naturale și energie electrică din Republica Moldova și România, Mai 2015.*

Părțile au convenit să realizeze cu prioritate lucrările complementare a interconexiunii Iași – Ungheni prin care se vor asigura construcția Gazoductului Ungheni – Chișinău pe teritoriul Republicii Moldova, și Gazoductului Onești – Iași și a stațiilor de comprimare aferente pe teritoriul României.

2) *Memorandumul de înțelegere între Ministerul Economiei și Infrastructurii al Republicii Moldova și Ministerul Energiei și Protecției Mediului al Ucrainei privind cooperarea în domeniul securității aprovizionării cu gaze naturale, Decembrie 2019.*

Părțile au convenit să coopereze la realizarea activităților și măsurilor de prevenire și gestionare a situațiilor de urgență și a crizelor de aprovizionare cu gaze naturale prin: schimb de informații, coordonarea acțiunilor pentru asigurarea aprovizionării continue și sigure cu gaze naturale, fără a înlocui platformele și mecanismele de cooperare din cadrul Comunității Energetice sau Uniunii Europene.

3) *Memorandumul de înțelegere între Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale al Republicii Moldova și Ministerul Energiei al României privind cooperarea în domeniul securității energetice, februarie 2022.*

Memorandumul stabilește mecanismele de cooperare pentru realizarea unor acțiuni comune menite să contribuie la evaluarea riscurilor, prevenirea și gestionarea situațiilor de criză în aprovizionarea cu energie și/sau cu gaze naturale prin intermediul schimburilor de informații, coordonarea acțiunilor pentru asigurarea continuității aprovizionării cu energie electrică/gaze naturale. Cooperarea în vederea prevenirii crizelor energetice se realizează prin elaborarea unui Plan comun de acțiuni și stabilirea unor măsuri de solidaritate. Planul comun de acțiune se activează în caz de criză energetică în oricare dintre țările Părți, la solicitarea uneia și are drept scop asigurarea continuității în aprovizionarea cu energie electrică gaze naturale, precum și următoarele măsuri:

- menținerea stării de echilibru în rețelele de transport de energie electrică și gaze naturale;
- asigurarea reciprocă cu combustibili alternativi pentru producerea de energie termica destinate sistemelor de încălzire centralizată de energie electrică termică în cogenerare;
- accesul companiilor din Republica Moldova la instalațiile de stocare a gazelor naturale din Romania;
- accesul companiilor din Republica Moldova la piața de energie electrică la piața de gaze naturale din Romania;
- Asigurarea compatibilității mijloacelor de transport păcură pe calea ferată în vederea transportului operativ între cele două țări, inclusiv prin utilizarea temporară a facilităților destinate rezervelor naționale de păcură;

- instituirea unor măsuri de implicare a instituțiilor bancare cu atribuții de garantare a exporturilor (agenții de garantare a exporturilor) pentru garantarea plății obligațiilor comerciale reciproce în contextul cooperării privind securitatea energetică;
- crearea unui Grup de coordonare transfrontalieră a crizei, cu participarea Părților, a autorităților de reglementare și OST de gaze naturale și energie electrică. Grupul oferă o platformă pentru schimbul rapid eficient de informații la nivel înalt, în caz de necesitate, precum adoptarea măsurilor care se impun, conform Planului comun de acțiune.

4) Memorandumul de înțelegere între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind realizarea proiectelor necesare interconectării rețelelor de gaze naturale și energie electrică din Republica Moldova și România., 11 decembrie 2023.

Părțile au convenit să coopereze în vederea asigurării securității energetice a Republicii Moldova prin diversificarea surselor și rutelor de aprovizionare, urmărind crearea premiselor integrării sale în piața unică europeană de energie și realizarea proiectelor necesare schimbului de energie pe termen lung dintre Republica Moldova și România către sfârșitul anului 2031 prin:

- realizarea lucrărilor de complementare a interconexiunii Iași – Ungheni – Chișinău prin asigurarea regimurilor de debit și presiune pentru transportul gazelor naturale în ambele direcții, având în vedere solicitările Republicii Moldova de stocare a gazelor naturale pe teritoriul României, pentru consumul propriu național;
- asigurarea semnării unui Acord de colaborare privind partajarea eforturilor pentru îndeplinirea obiectivului de creare a stocurilor (Burden Sharing Agreement);
- sprijinirea dezvoltării pe teritoriul României a sistemului de stocare gaze naturale;
- cooperarea în vederea asigurării transpunerii și implementării de către Republica Moldova a prevederilor Directivei 2009/119/EC privind obligația statelor membre de a menține un nivel minim de rezerve de țiței și/sau de produse petroliere.
- asigurarea coordonării și semnarea pe parcursul anului 2024 a unui Acord bilateral care să prevadă identificarea de spații de stocare în vederea creării de stocuri de urgență ale Republicii Moldova pe teritoriul României.

Cooperarea inter - OST

Pentru a garanta securitatea și fiabilitatea funcționării rețelelor de transport al gazelor naturale, operatorul sistemului de transport colaborează cu operatorii sistemelor de transport din țările vecine în vederea asigurării interoperabilității rețelelor de transport al gazelor naturale și gestionării congestiilor, inclusiv prin aplicarea unui mecanism de schimb continuu de informații.

Pentru a asigura interoperabilitatea rețelelor de transport al gazelor naturale ale OST adiacenți, SRL „Vestmoldtransgaz” are încheiat acorduri de interconectare cu OST adiacenți.

1) *Acordul de interconectare cu SNTGN Transgaz SA*, pentru punctul de interconectare cu Romania PI Ungheni, în anul 2020.

2) *Acordul de interconectare încheiat cu OGTSU al Ucrainei*, pentru punctele de interconectare cu Ucraina (PI Grebeniki, PI Căușeni, PI Limanskoe, PI Alexeevca, PI Ananiev), în anul 2019. Până la încheierea unui nou Acord de interconectare SRL „Vestmoldtransgaz” este succesor în drepturi și obligații al SRL „Moldovatrangaz”²⁴.

Pe parcursul ultimilor ani, Republica Moldova a făcut progrese notabile în diversificarea căilor de aprovizionare cu gaze naturale și adoptarea legislației UE pentru liberalizarea pieței gazelor naturale.

²⁴ Conform Hotărârii ANRE nr. 434/2023 privind desemnarea provizorie a SRL „Vestmoldtransgaz”, în calitate de operator al sistemului de transport (OST) al gazelor naturale în Republica Moldova.

Republica Moldova a luat măsuri concrete pentru diversificarea aprovizionării cu gaze naturale în cooperare cu Statele Membre ale Uniunii Europene prin construcția interconexiunii cu România. *Utilizarea interconexiunii Iași-Ungheni-Chișinău*, împreună cu posibilitatea *utilizării coridorului transbalcanic* pentru fluxuri în regim revers, reprezintă principalele opțiuni tehnice pentru diversificarea surselor de aprovizionare cu gaze naturale în cooperare cu Statele Membre ale UE.

În august 2020, operatorul sistemului de transport din Ucraina (GTSOU) a efectuat un test de transport sud-nord, pentru a permite livrarea gazele naturale de la terminalul GNL Revithoussa din Grecia prin conducta Balcanică, prin Bulgaria și România, până în Ucraina. Viabilitatea tehnică a acestei rute a fost demonstrată, deși viabilitatea comercială este încă neclară. Evoluțiile de mai sus indică o bază politică solidă pentru cooperarea regională și integrarea cu piețele regionale pentru a face din Republica Moldova un important centru de tranzit pentru regiune.

Datorită noilor infrastructuri naționale și transfrontaliere de transport și de distribuție a gazelor naturale, accesului sporit la piețele energetice din țările vecine și a schimbării fluxurilor energetice regionale, Republica Moldova are acum acces la o serie de opțiuni noi pentru a atenua dependența ridicată în aprovizionarea cu gaze naturale.

Codurile rețelelor de gaze din UE au fost transpuse, permițând fluxul în sens revers virtual (backhaul). Per ansamblu, acest lucru creează o tendință pozitivă pentru creșterea interoperabilității și integrarea pieței regionale în cooperare cu OST din România și Ucraina.

Consolidarea cooperării cu instituțiile UE și statele vecine este un factor esențial pentru a spori mecanismele de cooperare în sectorul gazelor naturale, pentru a asigura schimbul de bune practici, de informații și coordonarea eforturilor de planificare a acțiunilor preventive și de reacție, în caz de urgență.

Prin restructurarea activă continuă a sectorului de gaze naturale, liberalizarea pieței naționale și armonizarea cu legislația UE, Republica Moldova se îndreaptă cu succes spre realizarea unei conectivități și interoperabilități mai ridicate, necesare pentru a valorifica aceste oportunități.

Anexe

Anexa 1.

Lista indicatorilor infrastructurii de aprovizionare cu gaze naturale din Republica Moldova care sunt utilizați pentru determinarea criteriului „N – 1”

Nr.	Indicator	Valoarea, mil. m ³ /zi	Comentarii
1	Capacitatea tehnică a tuturor punctelor de intrare la frontiera Republicii Moldova (EPm, total)	69.05	
	Inclusiv:		
a.	Conducta de gaze naturale Shebelinka – Dnepropetrovsk – Kryvyi Rih – Ismail (SDKRI) și Razdelnaya – Ismail (RI)	18	
	<i>PI Grebeniki</i>	6	
	<i>PI Căușeni</i>	12	
b.	Conducta de gaze naturale Ananiev – Tiraspol – Ismail (ATI)	30	
	<i>PI Grebeniki</i>	30	
	<i>PI Căușeni</i>	0	
c.	Conducta de gaze naturale Ananiev – Cernăuți – Bogorodceni (ACB)	15,8	
	<i>PI Ananiev</i>	7,9	
	<i>PI Alexseevka</i>	7,9	
d.	Conducta de gaze naturale Iasi-Ungheni		
	<i>PI Ungheni</i>	5,25	
2	Capacitatea tehnică maximă de producere (Pm)	0	Capacitatea de producere a gazelor naturale este neglijabilă în Republica Moldova și nu este luată în considerare la calcularea criteriului „N-1”.
3	Capacitatea tehnică maximă de extracție din instalațiile de stocare (Sm)	0	În Republica Moldova nu există instalații de stocare a gazelor naturale.
4	Capacitatea tehnică maximă a instalației GNL (GNLm)	0	În Republica Moldova nu există instalații GNL.
5	Capacitatea tehnică a infrastructurii principale (Im)	30	Ananiev - Tiraspol - Ismail
6	Cerere zilnică extrem de mare (Dmax)	9,8	Potrivit S.A. „Moldovagaz”, cel mai mare consum zilnic în decurs de 20 de ani a fost înregistrat la 23 ianuarie 2006.
7	Cererea zilnică care poate fi satisfăcută prin măsuri de piață (Deff)	0	În Republica Moldova nu sunt contracte cu consumatorii finali cu clauze întreruptibile

Anexa 2.

Principalele categorii de consumatori de gaze naturale în Republica Moldova în 2021

Sector	Consumul de gaze naturale în 2021, mil. m ³	Pondere în totalul consumului de gaze naturale, %
Sectorul rezidențial	481	39,0
Centrale electrice de termoficare (CET) (activitate principală)	337	27,3
Servicii comunale	111	9,0
Minerale nemetalice	57	4,6
Centrale termice ale autoproducătorilor	55	4,5
Centrale termice (activitate principală)	50	4,1
Transportul rutier	37	3,0
Industria alimentară și a tutunului	29	2,4
Centrale electrice de termoficare (CET) la autoproducători	18	1,5
Comerț și servicii publice	13	1,1
Agricultură/ silvicultură/ pescuit	7	0,6
Industria chimică și petrochimică	3	0,2
Industria textilă și a pielăriei	2	0,2
Industria hârtiei, a celulozei și a tiparului	2	0,2
Construcții	1	0,1
Transport prin conducte	1	0,1
Alte sectoare (neprecizate în altă parte)	1	0,1
PIERDERI (-)	29	2,4
CONSUM BRUT	1234	100,0

Notă: Datele se referă la teritoriul de pe malul drept al Nistrului

	Impactul ridicat al sectorului asupra consumului de gaze naturale
	Impactul mediu al sectorului asupra consumului de gaze naturale
	Impactul scăzut al sectorului asupra consumului de gaze naturale

Anexa 3.

Matricea sectorială a măsurilor incluse în Planul de acțiuni preventive

Sector	Consumul de gaze naturale în 2021, mil.m ³ *	Planificare	Aprovizionarea cu gaze naturale și stocarea	Combustibili fosili alternativi	Energia regenerabilă	Infrastructura de termoficare	Eficiență energetică	Consumatorii întreruptibili și protejați	Monitorizarea și siguranța	Consolidarea capacităților și campanii de informare
Sectorul rezidențial	481	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Centrale electrice de termoficare (CET) (activitate principală)	337	X	X	X	X	X	X	X	X	
Servicii comunale	111	X	X	X	X	X	X	X		X
Minerale nemetalice	57	X		X	X		X			X
Centrale termice a autoproducătorilor	55	X		X	X	X	X			X
Centrale termice (activitate principală)	50	X		X	X	X	X			X
Transportul rutier	37	X		X	X		X			X
Industria alimentară și a tutunului	29	X		X	X		X			X
Centrale electrice de termoficare la autoproducători (CET)	18	X		X	X	X	X			X
Comerț și servicii publice	13	X		X	X		X			X
Agricultură/ silvicultură/ pescuit	7	X		X	X		X			X
Industria chimică și petrochimică	3	X		X	X		X			X
Industria textilă și a pielăriei	2	X		X	X		X			X
Industria hârtiei, a celulozei și a tiparului	2	X		X	X		X			X
Construcții	1	X		X	X		X			X
Transport prin conducte	1	X		X	X		X			X
Alte sectoare (neprecizate în altă parte)	1	X		X	X		X		X	X
PIERDERI (-)	29	X							X	
Consum brut	1234									

Notă: Datele se referă la teritoriul de pe malul drept al Nistrului

Impactul ridicat al sectorului asupra consumului de gaze naturale

Impactul mediu al sectorului asupra consumului de gaze naturale

Impactul scăzut al sectorului asupra consumului de gaze naturale

Anexa 4.

Impactul măsurilor preventive incluse în Planul de acțiuni preventive asupra sectoarelor care consumă gaze naturale

Activitatea economică	Număr de întreprinderi*	Valoarea producției, mil. USD	
		Anual	lunar (în mediu)
Producerea și livrarea de energie electrică și termică, de gaze, apă caldă menajeră și aer condiționat	146	659	55
Industria alimentară	915	1 143	95
Transport și depozitare	-	545	45
Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	336	349	29
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; Activități profesionale, științifice și tehnice; Activități de servicii administrative și activități de servicii suport; Administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii; Învățământ; Sănătate umană și asistență socială; Arte, spectacole și activități recreative; Alte activități de servicii	-	4 600	383
Agricultură/ silvicultură/ pescuit	-	1 449	121
Construcții	-	1 092	91
Fabricarea de produse textile	115	178	15
Fabricarea de substanțe și produse chimice	73	124	10
Fabricarea de articole din hârtie și carton	115	52	4

*Notă: Datele se referă la teritoriul de pe malul drept al Nistrului

	Impactul ridicat al sectorului asupra consumului de gaze naturale
	Impactul mediu al sectorului asupra consumului de gaze naturale
	Impactul scăzut al sectorului asupra consumului de gaze naturale

Anexa 5

Lista scenariilor de risc relevante și deficitul estimat de gaze naturale.

Scenariul de risc	Descrierea scenariului	Durata scenariului de risc	Deficit estimat de gaze naturale	Deficit estimat de gaze naturale /lună			
				Total		Consumatori protejați	
				MIN	MAX	MIN	MAX
Scenariul 1	Înteruperea livrării gazelor naturale Republicii Moldova din cauza deteriorării infrastructurii de aprovizionare cu gaze naturale ca urmare a războiului din Ucraina început de Federația Rusă sau a unui atac terorist asupra infrastructurii de aprovizionare cu gaze naturale din Federația Rusă sau Ucraina	Până la 30 de zile	Iarna: 155-190 mil. m ³	155	190	71	100
			Restul anului: 30-89 mil. m ³	30	89	13	38
Scenariul 2	a) condiții climaterice nefavorabile cu o temperatură exterioară medie de -15 °C (pe termen scurt)	Până la 7 zile	15 mil. m ³	4	4	0	0
	b) condiții climaterice nefavorabile cu o temperatură exterioară medie de -15 °C (pe termen lung)	Până la 30 de zile	30,1 mil. m ³	30,1	30,1	8,3	8,3
Scenariul 3	a) Limitarea furnizării gazelor naturale Republicii Moldova din cauza litigiilor comerciale /datoriilor SA „Moldovagaz” față de „Gazprom SAP”	Până la 30 de zile	Cu fiecare 10% de restricție, deficitul în aprovizionarea cu gaze naturale este:				
			iarna: 16-18 mil. m ³ ;	16	18	7	7
			restul anului: 3-8 mil.m3.	3	8		
	b) Limitarea furnizării gazelor naturale din cauza tensiunilor politice dintre Republica Moldova și Federația Rusă	Până la 30 de zile	Cu fiecare 10% de restricție, deficitul în aprovizionarea cu gaze naturale este:				
			iarna: 16-18 mil. m ³ ;	16	18	7	7
			restul anului: 3-8 mil. m ³ .	3	8		
Scenariul 4		Până la 30 de zile	iarna: 155-190 mil. m ³	155	190	71	100

Scenariul de risc	Descrierea scenariului	Durata scenariului de risc	Deficit estimat de gaze naturale	Deficit estimat de gaze naturale /lună			
				Total		Consumatori protejați	
				MIN	MAX	MIN	MAX
	a) Întreruperea furnizării gaze naturale Republicii Moldova din cauza litigiilor comerciale/datoriilor SA „Moldovagaz” față de „Gazprom" SAP.	Până la 30 de zile	restul anului: 30-89 mil. m ³	30	89	13	38
	b) Întreruperea furnizării gazelor naturale din cauza tensiunilor politice dintre Republica Moldova și Federația Rusă		iarna: 155-190 mil. m ³	155	190	71	100
			restul anului: 30-89 mil. m ³	30	89	13	38
			Scenariul 5	Întreruperea furnizării gazelor naturale către Republica Moldova din cauza capacitatea limitată/incapacitatea consumatorilor de energie din Moldova de a plăti prețuri mari la energie (prețuri de piață) în caz de criză energetică sau situația macroeconomică negativă din țară (inflația majorată sau devalorizarea valutei naționale).	Până la 30 de zile	iarna: 155-190 mil. m ³	155
restul anului: 30-89 mil.m3	30	89				13	38
Scenariul 6	a) Întreruperea totală a livrării gazelor naturale Republicii Moldova din alte surse dintr-un motiv specific (termen scurt);	Până la 30 de zile	Iarna: 155-190 mil. m ³	155	190	71	100
			Restul anului: 30-89 mil.m3	30	89	13	38
	b) întreruperea totală a livrării gazelor naturale Republicii Moldova din alte surse dintr-un motiv specific (termen mediu);	Până la 90 zile	Iarna: 465 mil. m ³	155	190	71	100
			Restul anului: 90-267 mil. m ³	30	89	13	38
	c) Întreruperea totală a furnizării gazelor naturale Republicii Moldova din alte surse dintr-un motiv specific (termen lung);	Până la 180 zile	Toamnă-iarnă: 710 mil. m ³	35	190	14	100
			Iarnă-primăvară: 711 mil. m ³	36	190	18	100
			Primăvară-vară: 317 mil. m ³	35	126	12	64

Scenariul de risc	Descrierea scenariului	Durata scenariului de risc	Deficit estimat de gaze naturale	Deficit estimat de gaze naturale /lună			
				Total		Consumatori protejați	
				MIN	MAX	MIN	MAX
			Vară-toamnă: 307 mil.m3	35	123	12	80
Scenariul 7	Limitarea aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova, cu posibilitatea de a importa doar printr-un singur punct de interconectare:	Până la 30 de zile	Iarna: 9-44 mil. m ³	27	46	0	0
	a) Importul de gaze naturale este disponibil doar prin intermediul PI Ungheni		Restul anului: 0	0	0	0	0
	b) Importul de gaze naturale este disponibil doar prin intermediul PI Alexeevka	Până la 30 de zile	Iarna: 0	0	0	0	0
			Restul anului: până la 113 mil. m ³	0	0	0	0
	c) Importul de gaze naturale este disponibil doar prin intermediul PI Căușeni	Până la 30 de zile	Iarna: 27-46 mil. m ³	27	46	0	0
			Restul anului: 0	0	0	0	0
Scenariul 8	Întreruperea aprovizionării cu gaze naturale pe malul stâng al Nistrului	Până la 30 de zile	Iarna: 193-217 mil. m ³	193	217	123	199
			Restul anului: 123-186 mil. m ³	123	186	115	137

Anexa 6

**Analiza comparativă a măsurilor incluse în Planul de acțiuni preventive a riscurilor din Republica Moldova și Statele Membre ale Uniunii
Europene și Regatul Unit**

Aria de aplicare	Măsura	Republica Moldova	Austria	Belgia	Bulgaria	Croația	Cipru	Cehia	Danemarc	Estonia	Finlanda	Franta	Germania	Grecia	Ungaria	Irlanda	Italia	Letonia	Lituania	Luxembur	Malta	Țările de Jos	Polonia	Portugalia	România	Slovacia	Slovenia	Spania	Suedia	UK
Producerea	Flexibilitatea producției																		x				x							x
Livrare	Diversificarea aprovizionării cu gaze naturale și a rutelor de aprovizionare cu gaze naturale	x		x	x				x			x	x			x	x		x	x	x		x	x		x	x	x		x
	Flexibilitatea importurilor	x		x									x			x	x		x				x	x						x
	Terminale GNL			x	x									x		x			x		x		x	x				x	x	
	Interconexiuni	x	x	x	x			x	x	x			x			x	x	x	x				x	x		x		x	x	
Stocare	Stocare	x	x	x	x			x	x			x	x		x	x		x	x				x		x	x			x	
Contracte și operare	Dispecerizare coordonată de către operatorii sistemelor de transport	x	x	x									x			x	x		x							x				
	Utilizarea contractelor întreruptibile			x												x									x					
	Integrare sporită a pieței	x							x					x				x												
	Contracte pe termen lung	x	x													x			x				x	x		x				

Aria de aplicare	Măsura	Republica Moldova	Austria	Belgia	Bulgaria	Croația	Cipru	Cehia	Danemarc	Estonia	Finlanda	Franta	Germania	Grecia	Ungaria	Irlanda	Italia	Letonia	Lituania	Luxembur	Malta	Țările de Jos	Polonia	Portugalia	România	Slovacia	Slovenia	Spania	Suedia	UK
	Contracte pe termen scurt	x														x			x			x	x							
Investiții	Investiții în infrastructură	x														x			x			x	x	x	x			x		
Măsuri în sectorul energetic	Posibilități de schimbare a combustibililor, inclusiv utilizarea combustibililor alternativi de rezervă în centralele industriale și de producere a energiei electrice	x		x	x											x		x									x			
	SER	x														x			x	x	x				x			x	x	
	Rezerva de energie	x	x								x	x											x							
	Reglementarea producției de energie electrică												x		x						x									
Eficiența energetică	Eficiență energetică	x			x											x		x							x		x			
	Compresoare de gaze naturale	x	x						x											x				x						

Aria de aplicare	Măsura	Republica Moldova	Austria	Belgia	Bulgaria	Croația	Cipru	Cehia	Danemarc	Estonia	Finlanda	Franta	Germania	Grecia	Ungaria	Irlanda	Italia	Letonia	Lituania	Luxembur	Malta	Țările de Jos	Polonia	Portugalia	România	Slovacia	Slovenia	Spania	Suedia	UK
Monitorizare și fiabilitate	Monitorizarea infrastructurii	x	x														x			x		x								
	Diagnoza conductelor	x								x										x		x								
	Rezerva de echipamente	x									x												x							
	Precauții specifice instalațiilor	x							x																					
Planificarea	Reducerea voluntară și fermă a sarcinii			x												x														
	Planuri de urgență	x							x				x																	
	Planuri și exerciții de pregătire	x																												
	Reglementarea	x													x		x													

Anexa 2
la Planul de acțiuni pentru situații
excepționale în sectorul gazelor naturale,
aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. din

PLANUL DE URGENȚĂ

Secțiunea 1 Informații generale

1. Planul de urgență, reprezintă parte componentă a Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale, este elaborat în baza Planului de acțiuni preventive, în conformitate cu rezultatele evaluării naționale a riscurilor și include măsuri specifice care necesită a fi puse în aplicare în cazul apariției unei situații excepționale în sectorul gazelor naturale, când piața de gaze naturale nu poate asigura cantitățile necesare de gaze naturale.
2. Scopul Planului de urgență este de a identifica măsurile care urmează a fi implementate pentru a elimina sau a minimiza impactul unei întreruperi în aprovizionarea cu gaze naturale asupra consumatorilor finali de gaze naturale și pentru lichidarea consecințelor situațiilor excepționale.
3. Planul de urgență este activat atunci când este constatat unul dintre nivelele de criză identificate în Plan, care pot afecta buna funcționare a sectorului de gaze naturale și/sau securitatea aprovizionării cu gaze naturale.
4. Planul de urgență stabilește:
 - 1) nivelele de criză, procedurile și măsurile aplicabile pentru fiecare nivel de criză stabilit în Plan, inclusiv măsurile care implică efectuarea schimburilor de informații;
 - 2) criteriile de evaluare a riscurilor asociate securității aprovizionării cu gaze naturale;
 - 3) rolul și responsabilitățile întreprinderilor de gaze naturale, operatorului sistemului de transport pentru energie electrică, și consumatorilor industriali de gaze naturale, inclusiv ale producătorilor de energie electrică relevanți, în cazul unei perturbări în aprovizionarea cu gaze naturale, precum și interacțiunea acestora cu organul central de specialitate, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova (în continuare – *Comisie*) și după caz Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (în continuare – *ANRE*), precum și cu alte organe și autorități ale administrației publice centrale și locale implicate în realizarea Planului de urgență, pentru fiecare dintre nivelurile de criză identificate.
 - 4) măsurile bazate pe mecanisme de piață necesare pentru gestionarea situației în cazul unei situații de alertă, precum și pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale în cazul unei situații de urgență, contribuția la gestionarea situației excepționale;
 - 5) măsurile care nu au la bază mecanisme de piață și care trebuie aplicate în cazul unei situații de urgență când măsurile bazate pe mecanisme de piață nu mai sunt suficiente pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor finali și în primul rând, a consumatorilor protejați, contribuția la gestionarea situației excepționale;
 - 6) măsurile și acțiunile necesare pentru atenuarea impactului potențial al întreruperii în aprovizionarea cu gaze naturale asupra instalațiilor de termoficare și asupra furnizării energiei electrice produse pe bază de gaze naturale;
 - 7) contribuția măsurilor care nu sunt bazate pe mecanisme de piață, planificate sau care urmează a fi puse în aplicare, evaluarea efectelor măsurilor nebazate pe mecanisme de piață și procedurile necesare pentru punerea lor în aplicare.

- 8) managerul de criză și rolul acestuia;
- 9) obligațiile privind raportarea întreprinderilor de gaze naturale și după caz a întreprinderilor electroenergetice, în cazul apariției situației excepționale, indiferent de nivelul de criză;
- 10) măsurile tehnice sau juridice aplicabile pentru a preveni consumul neautorizat sau consumul peste limită de gaze naturale de către consumatorii finali instalațiile de gaze naturale ale cărora sunt racordate la rețeaua de distribuție sau de transport al gazelor naturale, dar care nu sunt consumatori protejați;
- 11) listă de acțiuni predefinite pentru punerea la dispoziție a gazelor naturale în cazul unei situații de urgență. mecanisme utilizate pentru cooperarea cu alte țări părți ale Comunității Energetice și/sau state membre ale Uniunii Europene.

Secțiunea 2

Definirea nivelurilor de criză

5. Pentru asigurarea unei abordări coerente în legătură cu evaluarea unei situații excepționale, precum și pentru luarea măsurilor adecvate ca răspuns la amenințări, este important de a determina în mod corespunzător nivelul de criză și posibilele consecințe asociate nivelului de criză respectiv.
6. În Tabelul 1. sunt descrise cele trei niveluri de criză asociate situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale.

Nivel de criză	Caracteristici
Nivel de alertă timpurie (în continuare – <i>situație de alertă timpurie</i>)	Există informații sigure cu privire la faptul că ar putea avea loc un eveniment care ar putea afecta în mod semnificativ aprovizionarea cu gaze naturale și care ar putea duce la apariția situației de alertă sau de urgență.
Nivel de alertă (în continuare – <i>situație de alertă</i>)	A apărut o cerere excepțional de mare de gaze naturale , sau a fost întreruptă furnizarea gazelor naturale , iar circumstanțele afectează în mod semnificativ aprovizionarea cu gaze naturale; piața de gaze naturale este încă în măsură să gestioneze întreruperea sau cererea respectivă fără a fi nevoie să se recurgă la măsuri care nu au la bază mecanisme de piață.
Nivel de urgență (în continuare – <i>situație de urgență</i>)	Cerere de gaze naturale excepțional de mare sau a o întrerupere semnificativă a furnizării gazelor naturale din import sau în alte situații în care a fost afectată semnificativ livrarea gazelor naturale pe teritoriul Republicii Moldova, iar oferta de gaze naturale este insuficientă pentru a satisface cererea de gaze naturale rămasă neacoperită , deși toate măsurile bazate pe mecanisme de piață au fost implementate, fapt care necesită introducerea de măsuri suplimentare, care nu sunt bazate pe mecanisme de piață în scopul de a garanta aprovizionarea cu gaze naturale, în special a consumatorilor protejați.

Tabelul 1. Caracteristicile celor trei niveluri de criză asociate situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale.

Secțiunea 3

Procedura de constatare a fiecărui nivel de criză

7. Întreprinderile de gaze naturale sunt obligate să informeze OST atunci când se confruntă cu orice eveniment care poate afecta securitatea aprovizionării cu gaze naturale. În cazul în care OST identifică semnalele nivelelor de criză stabilite la punctul 6, care pot declanșa o potențială situație excepțională în sectorul gazelor naturale, notifica imediat Comisia și organul central de specialitate.
8. Constatarea situației excepționale în sectorul gazelor naturale se efectuează de către Comisie și la notificarea organului central de specialitate. Pentru stabilirea unuia din nivelele de criză, organul

central de specialitate poate convoca pentru consultare Comisia pentru situații excepționale a organului central de specialitate (în continuare Comisia OCS), creată în conformitate cu prevederile pct. 4 din Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001 cu privire la Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova.

9. Comisia OCS are rol consultativ în situația evaluării condițiilor de existență a unei situații excepționale, prevenirii unei situații excepționale, determinării posibilelor consecințe asociate, precum și propunerea măsurilor necesare pentru gestionarea fiecărui nivel de criză. Componenta și Regulamentul Comisiei OCS sunt aprobate prin Ordinul organului central de specialitate. Din componența Comisiei OCS fac parte reprezentanții ANRE, întreprinderilor din sectorul gazelor naturale, electroenergetic și termoelectric. La ședințele Comisiei OCS pot fi invitați experți independenți cu experiență relevantă în situațiile analizate.

10. În caz de constatare a situației excepționale în sectorul gazelor naturale sau de lichidare a consecințelor acesteia, activitatea Comisiei este asigurată de Centrul operativ de dirijare în situații excepționale, format pe lângă Inspectoratul General pentru Situații de Urgență.

11. În termen de 12 ore de la notificare, Comisia verifică dacă sunt îndeplinite condițiile privind constatarea existenței situației excepționale și nivelului de criză corespunzător, potrivit punctului 6.

12. Pentru a face o evaluare completă a situației, Comisia poate utiliza informația din Anexa 1.

13. În cazul în care, după verificare, Comisia nu va constata semnalele unei situații excepționale, întreprinderile de gaze naturale reiau imediat activitatea în condiții normale de funcționare.

14. În cazul în care sunt îndeplinite condițiile situațiilor stabilite la punctul 6, Comisia constată existența situației excepționale și nivelul de criză corespunzător.

15. OST notifică operatorii de sistem, producătorii, operatorii depozitelor de stocare, furnizorii de gaze naturale, precum și OST adiacenți din țările vecine, cu privire la constatarea de către Comisie a situației excepționale în sectorul gazelor naturale și dispune, în funcție de situație, aplicarea măsurilor stabilite în Planul de urgență.

16. În cazul în care Comisia constată unul din nivelele de criză asociate situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale stabilite la punctul 6, organul central de specialitate notifică imediat Secretariatul Comunității Energetice, precum și autoritățile competente din țările vecine și pune la dispoziția acestora toate informațiile necesare, în special informațiile cu privire la acțiunile pe care Comisia intenționează să le întreprindă.

17. La dispariția cauzelor care au determinat apariția situației excepționale, OST sesizează imediat organul central de specialitate și Comisia prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență.

18. În termen de cel mult 12 ore, Comisia constată încetarea situației excepționale și anunță OST și organul central de specialitate.

19. După încetarea situației excepționale, operatorii de sistem, dar și alți participanți la piața gazelor naturale sunt obligați să își reia imediat activitatea în condiții normale de funcționare.

20. În cazul în care Comisia constată încetarea situației excepționale, organul central de specialitate notifică imediat Secretariatul Comunității Energetice, precum și autoritățile competente din țările vecine.

21. După încetarea situației de urgență, organul central de specialitate prezintă Secretariatului Comunității Energetice, în cel mai scurt timp dar nu mai târziu de șase săptămâni de la încetarea situației de urgență, o *evaluare* detaliată a situației de urgență și a eficacității măsurilor implementate, inclusiv evaluarea impactului economic al situației de urgență, a impactului asupra sectorului energetic și evaluarea asistenței acordate sau primită de la țările părți ale Comunității Energetice. Această evaluare este pusă la dispoziția Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării cu

gaze naturale din cadrul Comunității Energetice și se reflectă în actualizarea Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale

22. Schemele fluxurilor informaționale în cazul constatării situațiilor excepționale sunt prezentate în Figurile 1- 2.

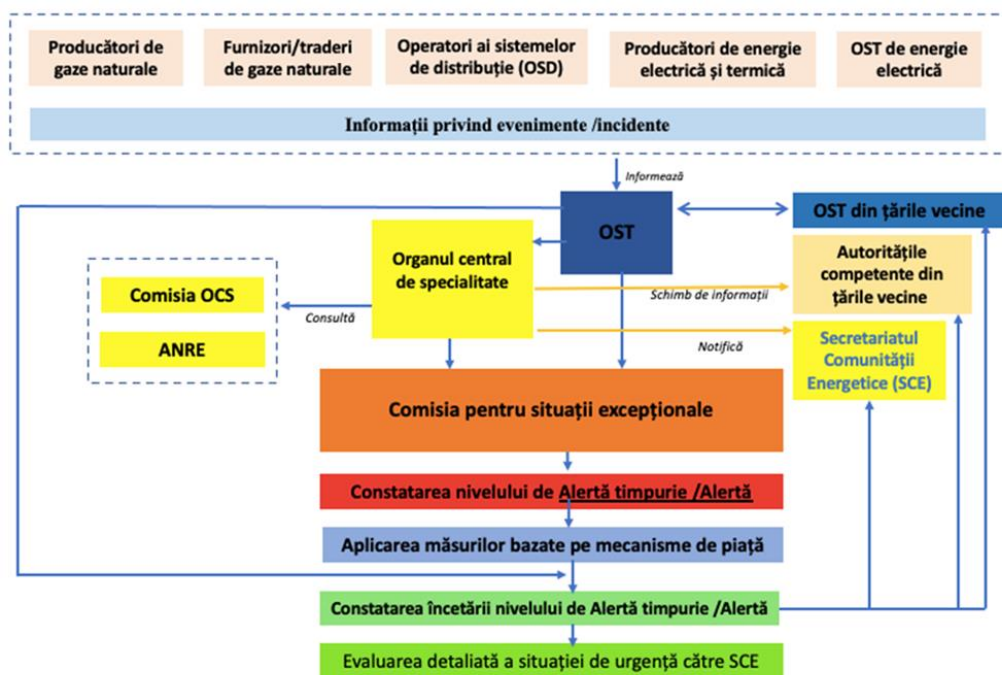

Figura 1. Schema fluxului informațional în cazul constatării situațiilor excepționale - nivel de alertă timpurie și nivel de alertă.

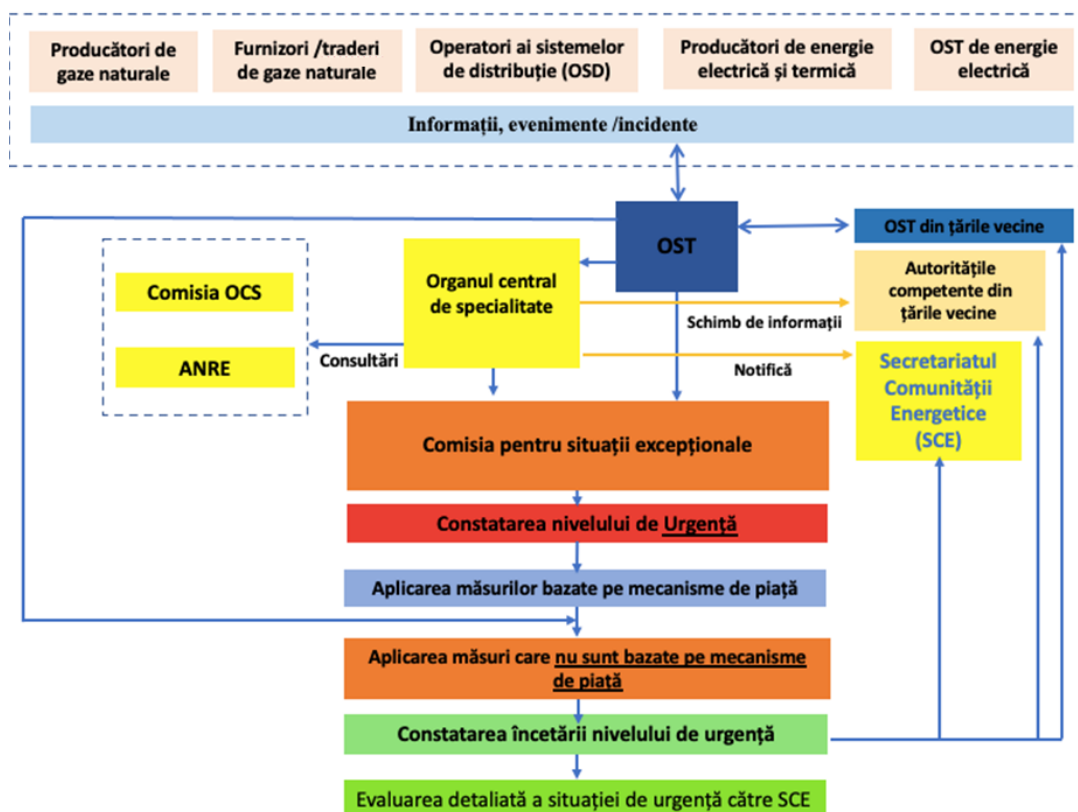

Figura 2. Schema fluxului informațional în cazul constatării situației excepționale - nivel de urgență.

Secțiunea 4

Incidentele care pot declanșa o situație excepțională în sectorul gazelor naturale

23. O situație excepțională în sectorul gazelor naturale poate fi declanșată de incidente aferente lanțului de livrare a gazelor naturale sau de amenințări exterioare și pericole care pot avea un impact asupra aprovizionării cu gaze naturale.

24. Lista neexhaustivă a incidentelor /evenimentelor care pot duce la declanșarea unei situații excepționale în sectorul gazelor naturale sunt:

- temperaturile exterioare prognozate anormale (extrem de scăzute) care afectează alimentarea cu gaze naturale;
- deficitul de gaze naturale (cantități insuficiente pentru a satisface cererea);
- defecțiuni tehnice în sistemul național de transport al gazelor naturale;
- defecțiuni tehnice pe rutele de transport al gazelor naturale spre Republica Moldova;
- eșecul/incapacitatea participanților de pe piața gazelor naturale de a satisface cererea de gaze naturale, inclusiv a furnizorului de ultimă opțiune;
- dezechilibre majore în sistemul gazelor naturale;
- lipsa securității relațiilor contractuale;
- urgențe rezultate dintr-o situație internațională complicată, conflicte militare, crize, acțiuni teroriste;
- perturbări în alimentarea cu energie electrică, apă, combustibil, telecomunicații.

25. Principalii indicatori pentru declararea nivelului de criză sunt descriși mai jos:

Nivel de alertă timpurie (în continuare – <i>situație de alertă timpurie</i>)	Nivel de alertă (în continuare – <i>situație de alertă</i>)	Nivel de urgență (în continuare – <i>situație de urgență</i>)
▪ Limitarea sau sistarea debitului de gaze naturale în principalele puncte fizice de intrare în Republica Moldova ▪ Sistarea furnizării gazelor naturale din sursele de bază către Republica Moldova ▪ Problemă tehnică / defecțiune tehnică a infrastructurii majore de gaze naturale (conduce, stații de comprimare) ▪ Condiții meteo extreme și o cerere mare de gaze naturale Risc în aprovizionarea cu gaze naturale pe termen lung	▪ Limitarea semnificativă sau sistarea debitului de gaze naturale la principalele puncte fizice de intrare în Republica Moldova; ▪ Sistarea furnizării gazelor naturale din sursele de bază către Republica Moldova ▪ Probleme tehnice sau defecțiuni tehnice ale infrastructurii de gaze naturale pe o perioadă lungă de timp (conduce, stații de comprimare); ▪ Condiții meteorologice extreme și o cerere crescută de gaze naturale; Risc ridicat pentru aprovizionarea cu gaze naturale pe termen lung.	▪ Pe termen lung pot fi așteptate întreruperi suplimentare ale aprovizionării cu gaze naturale pe scară largă și nu există o opțiune alternativă de aprovizionare adecvată. ▪ Pe piața gazelor naturale nu sunt disponibile gaze naturale pentru a asigura echilibrarea și acestea nu poate fi achiziționate pe piața pe termen scurt ▪ Alimentarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați pentru acoperirea nevoilor critice ale acestora este în pericol. ▪ Problemă tehnică sau defecțiune tehnică a rețelelor de transport și/sau a stațiilor de comprimare fără o opțiune alternativă rapidă de aprovizionare. ▪ Au fost epuizate măsurile bazate pe mecanisme de piață pentru a elimina sau a atenua consecințele negative ale perturbării în aprovizionarea cu gaze naturale. Măsurile bazate pe mecanisme de piață nu mai sunt suficiente pentru funcționarea stabilă a sistemului de gaze naturale al Republicii Moldova.

Tabelul 2 Principalii indicatori pentru declararea nivelului de criză.

26. Incidentele/evenimentele indicate în Tabelul 2 pot fi grupate în două categorii principale:

1) în curs de dezvoltare – eveniment care evoluează pe parcursul a câteva zile sau chiar săptămâni, care nu are un efect imediat, dar care, într-o perioadă relativ scurtă de timp, ar putea avea impact serios asupra aprovizionării cu gaze naturale. În acest caz, organul central de specialitate și întreprinderile de gaze naturale sunt obligați să monitorizeze situația și să întreprindă măsurile necesare pentru prevenirea declanșării situației de urgență. Mai mult, organul central de specialitate poate institui un Grup de lucru operativ pentru aplicarea de măsuri anticipate;

2) șoc brusc – eveniment care are loc instantaneu sau se dezvoltă în decurs de câteva ore și care are un impact negativ imediat asupra furnizării gazelor naturale. În acest caz, organul central de specialitate și întreprinderile de gaze naturale trebuie să informeze imediat Comisia, prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, precum și să întreprindă măsuri de urgență pentru a înlătura sau minimaliza consecințele survenite în legătură cu întreruperea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor și, în primul rând, a consumatorilor protejați.

Secțiunea 5

Obligațiile de raportare și schimbul de informații

27. În cazul identificării semnalelor pentru constatarea situației excepționale – nivel de alertă sau nivel de urgență, notificarea OST către Comisie trebuie să includă și următoarele informații:

1) o descriere a incidentului /evenimentului:

- a) data, ora și durata evenimentului;
- b) tipul evenimentului;
- c) locația evenimentului;
- d) estimarea deficitului de gaze naturale;
- e) impactul posibil.

2) informația privind starea rețelelor de gaze naturale.

28. În cazul în care este constatată de către Comisie una din situațiile excepționale stabilite la punctul 6, întreprinderile de gaze naturale prin intermediul OST pun zilnic la dispoziția Comisiei, organului central de specialitate în special următoarele informații:

- 1) prognoza cererii zilnice și a furnizării zilnice de gaze naturale pentru următoarele trei zile, în milioane metri cubi pe zi (mil. m³/zi);
- 2) fluxurile zilnice de gaze naturale la toate punctele de intrare și ieșire transfrontaliere, precum și la toate punctele care racordează o instalație de producere a gazelor naturale, o instalație de stocare sau un terminal GNL la rețeaua de gaze naturale, în milioane metri cubi pe zi (mil. m³/zi);
- 3) perioada de timp, exprimată în zile, pentru care se estimează că este posibilă asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați.

29. Pe perioada situației excepționale, organele și autoritățile administrației publice centrale, autoritățile publice, autoritățile administrației publice locale prezintă zilnic Comisiei informații cu privire la măsurile întreprinse.

30. Schimbul de informații între Comisie și organele centrale de specialitate ale administrației publice, autoritățile administrației publice locale și alte instituții, respectiv, între Comisie și OST, se realizează în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 1076/2010 cu privire la clasificarea situațiilor excepționale și la modul de acumulare și prezentare a informațiilor în domeniul protecției populației și teritoriului în caz de situații excepționale.

31. Pe perioada situației excepționale, OST transmite zilnic Comisiei și organului central de specialitate informații cu privire la măsurile întreprinse de acesta, de alți operatori de sistem, de alte întreprinderi de gaze naturale, precum și de alți participanți de pe piața gazelor naturale în conformitate cu Planul de urgență. Operatorii de sistem, dar și alți participanți de pe piața gazelor naturale, sunt obligați să colaboreze cu OST și să prezinte informațiile solicitate.

32. Toate informațiile, menționate mai sus, sunt furnizate de întreprinderile de gaze naturale într-un format convenit cu OST.

33. Obligații de informare ale părților implicate pentru fiecare nivel de criză sunt stabilite în Anexa 7.

34. În Figura 3 se descrie schema fluxurilor de informații și obligațiilor de raportare în timpul situațiilor excepționale.

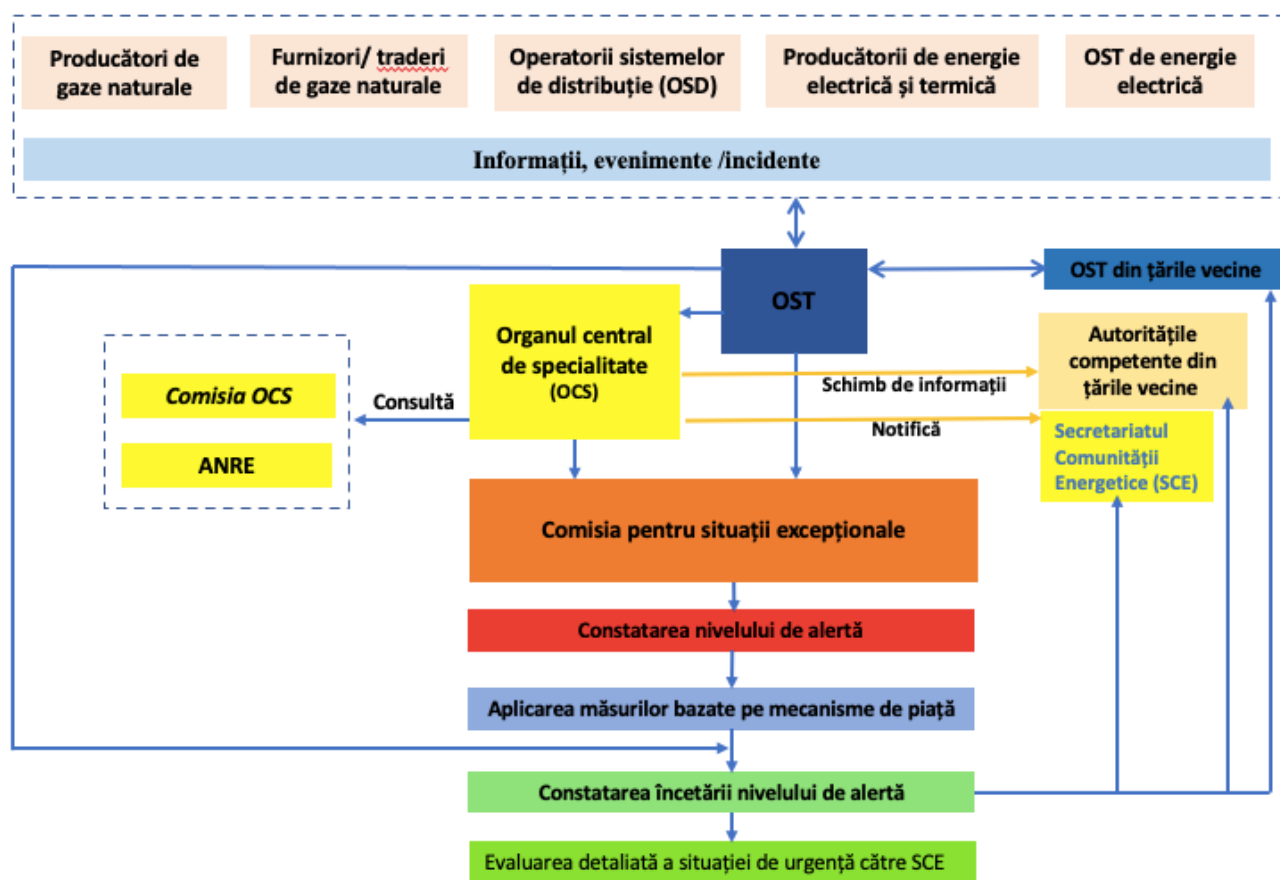

Figura 3. Fluxurile informaționale generale în timpul situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale din Republica Moldova

Secțiunea 6

Măsuri aplicate pentru fiecare nivel de criză

35. În cazul apariției situației excepționale, indiferent de nivelul de criză, toate întreprinderile de gaze naturale trebuie să îndeplinească obligațiile ce le revin în conformitate cu Legea cu privire la gazele naturale, Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, Planul de urgență, să execute deciziile Comisiei și instrucțiunile OST.

36. Orice măsură stabilită în conformitate cu prezentul Plan, se aplică temporar, pentru a reduce nivelul perturbărilor în funcționarea pieței gazelor naturale. În același timp, măsura trebuie să se limiteze la ceea ce este strict necesar pentru a remedia amenințarea la adresa siguranței, integrității fizice a persoanelor sau a rețelelor de gaze naturale.

37. Pentru a asigura aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor protejați, în cazul unei situații excepționale în sectorul gazelor naturale, pot fi aplicate următoarele categorii de măsuri:

- 1) *măsuri voluntare*: campanii de informare, reducerea voluntară a consumului de gaze naturale;
- 2) *măsuri bazate pe mecanisme de piață*: reducerea cererii de gaze naturale;
- 3) *măsuri care nu au la bază mecanisme de piață*: utilizarea combustibililor alternativi, limitarea consumului de gaze naturale către consumatorii finali, reducerea obligatorie a cererii de gaze naturale.

38. Domeniul de aplicare detaliat al măsurilor indicate mai sus este determinat de structura sectorială a consumului de gaze naturale în Republica Moldova.

39. Pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali și în primul rând, a consumatorilor protejați, în cazul apariției situației excepționale, indiferent de nivelul de criză, în afară de categoriile de măsuri prevăzute mai sus, pot fi aplicate și alte măsuri, bazate pe mecanisme de piață sau care nu se bazează pe mecanisme de piață (în cazul situației de urgență).

40. În perioada existenței situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale, la indicația OST, toți operatorii de sistem sunt obligați să presteze cu prioritate servicii de livrare a gazelor naturale consumatorilor protejați.

41. Indiferent de nivelul de criză operatorii de sistem asigură funcționarea în regim normal a rețelelor de gaze naturale pe care le operează, monitorizează parametrii tehnici ai acestora și dezechilibrele din sistem.

42. În situații excepționale justificate în mod corespunzător, Comisia poate întreprinde acțiuni care se abat de la Planul de urgență. Organul central de specialitate informează imediat Secretariatul Comunității Energetice și autoritățile competente ale țărilor părți ale Comunității Energetice vecine, în legătură cu orice astfel de acțiuni și prezintă justificări pentru abaterea de la Planul de urgență.

Secțiunea 7

Măsuri alertă timpurie

43. În cazul constatării situației de alertă timpurie, autoritățile publice, OST și întreprinderile de gaze naturale în cooperare cu întreprinderile termoelectrice și electroenergetice identifică măsuri bazate pe mecanisme de piață care pot fi utilizate.

Măsura 1. Alertă timpurie	Comisia informează mass-media și populația cu privire la situația din sectorul gazelor naturale și despre riscul producerii unor evenimente care ar putea afecta în mod semnificativ aprovizionarea cu gaze naturale a țării.
Părțile implicate	Comisia pentru situații excepționale, mass media.
Proceduri de urmat	Comisia asigură publicarea regulată a comunicatelor, informațiilor în mass media cu privire la situația în sectorul gazelor naturale.
Contribuția măsurii	Creștere a gradului de conștientizare generală a consumatorilor despre necesitatea reducerii consumului de gaze naturale;

	Informarea consumatorilor despre situația de alertă în sectorul de gaze naturale.
Măsura 2. Alertă timpurie	Creșterea importurilor /achizițiilor de gaze naturale din mai multe surse, diversificarea furnizorilor și a rutelor de aprovizionare.
Părțile implicate	Furnizorii de gaze naturale, furnizorul căruia i s-a impus obligația de realizare a achizițiilor și/sau asigurarea stocurilor de gaze naturale, furnizorii externi, platformele de tranzacționare a gazelor naturale.
Proceduri de urmat	Furnizorii de gaze naturale sunt proactivi în procurarea gazelor naturale de la platformele de tranzacționare de gaze naturale. Furnizorii se asigură că furnizorii externi vor furniza volumele de gaze naturale conform contractelor încheiate.
Contribuția măsurii	Diversificarea surselor de aprovizionare cu gaze naturale; Majorarea cantităților de gaze naturale procurate; Asigurarea disponibilității cantităților de gaze naturale în baza contractelor încheiate.
Măsura 3. Alertă timpurie	OST monitorizează în continuu parametrii tehnici și dezechilibrele din sistemul de gaze naturale.
Părțile implicate	OST, întreprinderile de gaze naturale, utilizatori de sistem.
Proceduri de urmat	În perioada situației excepționale, întreprinderile de gaze naturale prin intermediul OST, pun zilnic la dispoziția Comisiei și organului central de specialitate informațiile stabilite de Prezentul Plan și Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale
Contribuția măsurii	Operatorii de sistem, autoritățile statului au acces la informațiile relevante privind orice incident /eveniment care poate afecta securitatea aprovizionării cu gaze naturale.

Secțiunea 8

Măsurile nivel alertă

44. În cazul constatării situației de **alertă**, autoritățile publice, OST și întreprinderile de gaze naturale în cooperare cu întreprinderile din sectorul termoelectric și electroenergetic, aplică suplimentar măsurilor stabilite pentru nivelul de alertă timpurie și alte măsuri bazate pe mecanisme de piață disponibile, acestui nivel de criză.

Măsura 1. Alertă	Comisia adoptă decizia privind punerea în circulație pe piața gazelor naturale, a cantității disponibile de gaze naturale care fac obiectul obligației de stocare, în conformitate cu art. 108³ alin. (14) din Legea cu privire la gazele naturale.
Părțile implicate	Comisia, titularul obligației de stocare. Furnizorii de pe piața gazelor naturale cu amănuntul.
Proceduri de urmat	Urmare a deciziei Comisiei, titularul obligației de stocare pune în circulație pe piața gazelor naturale, stocurile respective de gaze naturale disponibile. La determinarea cantităților ce urmează a fi vândute fiecărui furnizor de pe piața cu amănuntul se ține cont de cota sa de pe piața gazelor naturale.
Contribuția măsurii	Asigurarea funcționării sigure și fiabile a pieței gazelor naturale. Asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale.

Măsura 2. Alertă	Adoptă, decizia privind utilizarea totală sau parțială a gazelor naturale care fac obiectul stocurilor de securitate în conformitate cu art. 108¹ alin. (8) din Legea cu privire la gazele naturale
Părțile implicate	Comisia, Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate, furnizorii de pe piața cu amănuntul.
Proceduri de urmat	În cazul constatării situației de alertă sau de urgență, urmare a deciziei Comisiei, gazele naturale care fac obiectul stocurilor de securitate create de Entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate sunt puse la dispoziția furnizorilor de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale.
Contribuția măsurii	Atenuarea majorărilor bruște a prețurilor pentru gazele naturale; asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale.

Măsura 3. Alertă	<i>Utilizarea de către unitățile termoelectrice care dețin centralele electrice de termoficare ce funcționează pe bază de gaze naturale, a combustibililor alternativi, acolo unde este posibil din punct de vedere tehnic.</i>
Părțile implicate	SA „Termoelectrica” SA „CET Nord” ICS „Moldova-Zahar” SRL SRL „Südzucker Moldova”
Proceduri de urmat	Trecerea centralelor electrice de termoficare care funcționează pe bază de gaze naturale din mun. Chișinău, și alte localități la utilizarea combustibililor alternativi acolo unde este posibil din punct de vedere tehnic, având în vedere fiabilitatea regimului de funcționare a utilajului termoelectric și limitările privind protecția mediului.
Contribuția măsurii	Reducerea consumului de gaze naturale.

Măsura 4. Alertă	OST asigură cantitatea maximă de gaze naturale disponibilă stocată în rețeaua de transport (linepack).
Părțile implicate	Operatorul sistemului de transport

Proceduri de urmat	OST procură și stochează gaze naturale în rețelele sale în limita capacității disponibile.
Contribuția măsurii	Asigurarea unui nivel optim de funcționare a sistemului de gaze naturale; Echilibrarea fizică a sistemului.
Măsura 5. Alertă	Aplicarea unei plăți pentru dezechilibru majorate pentru a stimula utilizatorii de sistem să-și echilibreze portofoliile de echilibrare
Părțile implicate	OST, utilizatorii de sistem, părțile responsabile de echilibrare.
Proceduri de urmat	OST majorează plata pentru dezechilibru zilnic prin aplicarea unui coeficient, care să stimuleze utilizatorii de sistem să-și echilibreze portofoliile mai devreme, ca măsură de menținere a echilibrului în sistemului de transport al gazelor naturale, în conformitate cu Metodologia de calculare a plăților pentru dezechilibru aprobată de ANRE.
Contribuția măsurii	Asigurarea echilibrării sistemului de transport al gazelor naturale; Stimularea utilizatorilor de sistem de să-și echilibreze singuri portofoliile fără ca OST să realizeze acțiuni de echilibrare.

Măsura 6. Alertă	Furnizarea gazelor naturale consumatorilor finali fără depășirea limitei cantităților contractate
Părțile implicate	Furnizorii de gaze naturale, consumatorii de gaze naturale.
Proceduri de urmat	Furnizorii de gaze naturale nu vor depăși cantitatea de gaze naturale furnizate prestabilită în anexele la contractele de furnizare a gazelor naturale încheiate.
Contribuția măsurii	Reducerea consumului de gaze naturale.

Măsura 7. Alertă timpurie	Furnizorii informează consumatorii despre necesitatea reducerii consumului de resurse energetice, în special a gazelor naturale.
Descriere scurtă	Furnizorii de gaze naturale iau măsuri de informare a consumatorilor despre necesitatea reducerii consumului de gaze naturale, inclusiv despre: - posibilitatea limitării livrărilor de gaze naturale, făcând apel la reducerea voluntară a consumului de gaze naturale; - modul în care pot contribui la reducerea consumului de gaze naturale; - necesitatea creării stocurilor de combustibili alternativi.
Părțile implicate	Furnizorii de gaze naturale, consumatorii de gaze naturale.
Proceduri de urmat	Furnizorii de gaze naturale informează consumatorii finali prin intermediul paginilor electronice, materialelor informative, facturilor, centrelor de deservire a consumatorilor sau prin intermediul mass media.
Contribuția măsurii	Reducerea cererii/ consumului de gaze naturale.

Măsura 8. Alertă	Consumatorii de gaze naturale reduc voluntar consumul de gaze naturale, iau măsuri de achiziționare a combustibilului alternativ și/sau de rezervă.
Părțile implicate	Consumatorii de gaze naturale, inclusiv consumatorilor industriali; Producătorii de energie electrică și termică:
Proceduri de urmat	Consumatorii de gaze naturale reduc voluntar consumul de gaze naturale, trec la combustibili alternativi, achiziționează combustibil de rezervă.

Contribuția măsurii	Reducerea consumului /cererii de gaze naturale.
Măsura 9. Alertă	Informarea populației, prin intermediul mass-media, cu privire la cauzele și proporțiile situațiilor excepționale, cu privire la măsurile întreprinse de întreprinderile de gaze naturale și autoritățile responsabile
Părțile implicate	Comisia pentru Situații Excepționale
Proceduri de urmat	Comisia informează populația, prin intermediul mass-media, publică pe pagina sa web comunicate de presă, raporturi cu privire la cauzele și proporțiile situațiilor excepționale, cu privire la măsurile întreprinse de întreprinderile de gaze naturale și autoritățile responsabile pentru prevenirea și lichidarea consecințelor acestora, pentru protecția populației și a patrimoniului, pentru familiarizarea populației cu regulile de comportament în situații excepționale, precum și cu privire la măsurile întreprinse pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați
Contribuția măsurii	Reducerea consumului/cererii de gaze naturale.

Măsura 10. Alertă	Creșterea nivelului de producere a gazelor naturale
Părțile implicate	Producătorii de gaze naturale
Proceduri de urmat	mobilizează întreaga capacitate de producere a gazelor naturale în limitele capacităților maxime de extracție.
Contribuția măsurii	Majorarea ofertei de gaze naturale.

Secțiunea 9

Măsuri nivel urgență

45. Pe perioada situației de urgență, acțiunile autorităților publice, OST și a întreprinderilor de gaze naturale în cooperare cu întreprinderile din sectorul termoelectric și electroenergetic se concentrează pe scăderea consumului de gaze naturale prin implementarea măsurilor care nu se bazează pe mecanisme de piață.

46. În cazul constatării de către Comisie a situației excepționale – a situației de urgență, sunt aplicate următoarele acțiuni predefinite bazate pe cerere și ofertă pentru punerea la dispoziție a gazelor naturale:

Nr.	Acțiuni predefinite	Mecanisme de compensare
1.	Utilizarea gazelor naturale care fac obiectul stocurilor de securitate în conformitate cu art. 108 ² -108 ⁴ alin. (8) din Legea cu privire la gazele naturale	Titularul obligației de stocare poate utiliza resurse proprii sau poate beneficia de împrumuturi externe contractate direct de către acesta – surse financiare recreditate din contul împrumuturilor de stat externe contractate de Guvern în numele Republicii Moldova, și/sau de resurse financiare alocate din bugetul de stat, cu recuperarea acestora după punerea în circulație a gazelor naturale în conformitate cu alin.(5)–(12) din Legea cu privire la gazele naturale. Pentru realizarea obligației de stocare, titularul obligației de stocare poate beneficia de granturi ori de alte surse nerambursabile, care nu se iau în

		considerare la stabilirea de către Agenție a prețului reglementat. Furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale recuperează cheltuielile aferente achitării contribuțiilor financiare prin prețurile de furnizare a gazelor naturale. Cheltuielile aferente achitării contribuțiilor financiare suportate de titularii de licențe care furnizează gaze naturale la prețuri reglementate se iau în considerare de către Agenție la stabilirea prețurilor reglementate, cu condiția prezentării documentelor confirmative în acest sens. În cazul în care, la situația de după 25 decembrie, în urma notificărilor depuse de furnizorii de pe piața cu amănuntul, rămân cantități de gaze naturale disponibile, titularul obligației de stocare poate să le vândă prioritar pe piața de gaze naturale din Republica Moldova sau pe alte piețe de gaze naturale la care are acces, în condiții transparente și nediscriminatorii și la un preț nu mai mic decât prețul reglementat al stocurilor de gaze naturale, aprobat de Agenție Titularul obligației de stocare căruia i-a fost impusă obligația de stocare poate primi stimulente sau compensații financiare pentru deficitul de venituri sau pentru costurile suportate de acesta ca urmare a respectării obligației de stocare în cazul în care deficitul sau costurile respective nu pot fi acoperite prin veniturile obținute din activitatea desfășurată în legătură cu executarea obligației de stocare. Stimulentele sau compensațiile financiare se stabilesc în conformitate cu mecanismul prevăzut prin hotărâre de Guvern, în baza calculului Agenției. În cazul în care stimulentele sau compensația financiară este finanțată printr-o plată inclusă în tariful pentru serviciul de transport sau în facturile emise de operatorii sistemelor de transport pentru prestarea serviciului de transport al gazelor naturale, plata respectivă nu se aplică punctelor de interconectare transfrontaliere.
2.	Utilizarea totală sau parțială a gazelor naturale care fac obiectul stocurilor de securitate în conformitate cu art. 108 ¹ alin. (8) din Legea cu privire la gazele naturale.	Costurile aferente creării și menținerii stocurilor de securitate se acoperă din contul resurselor financiare alocate din bugetul de stat și/sau din asistența financiară externă, și/sau din împrumuturile externe/suverane contractate de către stat, și/sau din contul contribuțiilor financiare achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale. Pentru a asigura colectarea mijloacelor financiare necesare pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate,

		Guvernul poate impune obligații de serviciu public și altor întreprinderi de gaze naturale. ANRE stabilește metoda de determinare a mărimii contribuțiilor financiare ce urmează a fi achitate de furnizorii de pe piața cu amănuntul a gazelor naturale, ținând cont de necesitatea acoperii costurilor stocurilor de securitate suportate de către entitatea pentru crearea și menținerea stocurilor de securitate pe parcursul perioadei de 12 luni anterioare, de asemenea stabilește periodicitatea achitării acestora. Contribuțiile financiare se determină proporțional cotelor deținute de aceștia pe piața cu amănuntul a gazelor naturale și se aprobă prin hotărârea ANRE, care se ajustează la necesitate.
3.	Încheierea/accesarea acordurilor de împrumut de către stat cu instituțiile financiare pentru asigurarea stocurilor de gaze naturale în situații de urgență de către furnizorii cărora li s-a impus obligația realizare a achizițiilor de gaze naturale și constituirea stocurilor.	Bugetul de stat, asistența financiară externă.
4.	Utilizarea gaze naturale stocate în rețelele naționale de transport	Aplicarea regulilor de echilibrare și decontarea dezechilibrelor. Utilizarea după caz a mecanismului de flexibilitate prin stocare în conductă.
5.	Trecerea CET Sursa 1 a „Termoelectrica” SA la combustibil alternativ	Costurile sunt acoperite prin tarif, în conformitate cu Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și tarifelor reglementate pentru producerea energiei electrice și termice, pentru serviciile de distribuție și furnizare a energiei termice.
6.	Trecerea centralelor electrice de termoficare ale fabricilor de zahăr (ÎCS „Moldova-Zahăr” SRL și ÎM „Südzucker Moldova” SA) la combustibil alternativ	-
7.	Reducerea cu 10% a temperaturii agentului termic livrat în sistemele de încălzire centralizată	-
8.	Limitarea /întreruperea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor întreruptibili.	-

47. Rezultatele evaluării reducerii consumului lunar de gaze naturale ca urmare a implementării măsurilor predefinite incluse în Planul de urgență sunt prezentate în Anexa 2.

48. Măsurile bazate pe mecanisme de piață aplicabile în situație de urgență sunt:

1. OST dispune tuturor utilizatorilor de sistem care au încheiate contracte pentru transportul gazelor naturale să asigure cantitățile zilnice maxime convenite cu furnizorii externi;

2. OST colaborează cu OST din statele vecine, prin aplicarea unui mecanism de schimb continuu de informații, în vederea garantării securității și fiabilității rețelelor de transport al gazelor naturale, gestionării congestiilor;
3. Furnizorii utilizează gazele naturale procurate de la titularul obligației de stocare, care fac obiectul obligației de stocare;
4. Furnizorii procură și furnizează cantități suplimentare de gaze naturale pentru a satisface cererea excepțional de mare de gaze naturale și/sau pentru a acoperi cererea de gaze naturale.
5. Producătorii iau măsuri pentru creșterea nivelului de producție al gazelor naturale.
6. Furnizorii de gaze naturale reduc cantitățile de gaze naturale furnizate consumatorilor finali care au încheiate contracte de furnizare a gazelor naturale cu clauze întreruptibile.

49. În cazul situației de urgență, când toate măsurile bazate pe mecanisme de piață au fost utilizate, dar cererea de gaze naturale rămâne neacoperită, Comisia decide în privința aplicării următoarelor **măsuri care nu se bazează pe mecanisme de piață:**

ă

Măsura 1 Urgență	Limitarea și/sau întreruperea livrării gazelor naturale consumatorilor întreruptibili
Părțile implicate	Comisia, OST, OSD, furnizorii de gaze naturale Responsabil de implementarea măsurii este OST.
Proceduri de urmat	Comisia adoptă decizia de aplicare a măsurii de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale, OST este responsabil de aplicare. În cazul în care nu există cantități de gaze naturale pentru acoperirea cererii de gaze naturale a consumatorilor protejați, OST informează Comisia, organul central de specialitate. După adoptarea de către Comisie a deciziei respective, OST notifică OSD, furnizorii de gaze naturale care au semnat contracte de furnizare a gazelor naturale cu consumatorii întreruptibili, despre necesitatea limitării și/sau întreruperii livrării gazelor naturale către consumatorii întreruptibili. Măsura de limitare a livrării gazelor naturale se aplică față de consumatorii care în virtutea procesului tehnologic nu pot întrerupe total activitatea.
Contribuția măsurii	Reducerea consumului de gaze naturale.
Fluxuri de informații	Conform Secțiunii 12 din Planul de urgență.

Măsura 2 Urgență	Limitarea și/sau întreruperea livrării gazelor naturale consumatorilor noncasnici incluși în categoria consumatorilor protejați
Părțile implicate	Comisia, operatorii de sistem (OST, OSD), furnizorii de gaze naturale Responsabil de implementarea măsurii este OST.
Proceduri de urmat	În cazul în care aplicarea măsurilor de întrerupere a livrării consumatorilor întreruptibili nu sunt suficiente pentru acoperirea cererii tuturor consumatorilor protejați. La dispoziția Comisiei, OST și furnizorul notifică consumatorii privind necesitatea limitării și/sau întreruperii consumului de gaze naturale. Dacă nu se conformează, consumatorul este deconectat. Măsura de limitare a livrării gazelor naturale se aplică față de consumatorii care în virtutea procesului tehnologic nu pot întrerupe total activitatea.
Contribuția măsurii	Reducerea consumului de gaze naturale.
Fluxuri de informații	Conform Secțiunii 12 din Planul de urgență.

Măsura 3 Urgență	În situație de urgență, Comisia poate decide să acorde prioritate furnizării gazelor naturale în detrimentul aprovizionării cu gaze naturale către anumite categorii de consumatori protejați, următoarelor centrale
-------------------------	---

	termoelectrice și/sau centrale electrice cu termoficare care produc energie electrică și/sau energie termică în baza gazelor naturale: 1. Centrala termoelectrică - Cuciurgan (MGRES); 2. Centrala termoelectrică - „Termoelectrica” SA; 3. Centrala termoelectrică - „CET-Nord” SA.
Principalele părți implicate	Comisia, OST de energie electrică / OST de gaze naturale, centralele termoelectrice sau termice cu prioritate.
Proceduri de urmat	În timpul situației de urgență și din motive întemeiate, inclusiv la solicitarea OST de energie electrică sau de gaze naturale, Comisia poate decide să acorde prioritate furnizării de gaze naturale către anumite centrale termoelectrice și/sau termice în detrimentul aprovizionării cu gaze naturale către anumite categorii de consumatori protejați, dacă în lipsa furnizării gazelor naturale către respectivele centrale electrice sau termice: 1) ar putea duce la o deteriorare gravă a funcționării sistemului electroenergetic și/sau sistemelor centralizate de alimentare cu energie; sau 2) ar împiedica producția și/sau transportul gazelor naturale.
Contribuția anticipată	Asigurarea securității energetice a statului.

Măsura 4 Urgență	Impunerea unor obligații de serviciu public întreprinderilor din sectorul energetic în conformitate cu prevederile legilor sectoriale în domeniul gaze naturale și energie electrică în scopul asigurării securității aprovizionării cu energie electrică și/sau gaze naturale a Republicii Moldova
Principalele părți implicate	Comisia, Guvernul, ANRE.
Proceduri de urmat	Obligațiile de serviciu public sunt impuse de Guvern sau de ANRE. Obligațiile se impun în calitate de măsură limitată în timp, în mod nediscriminatoriu și se revizuiesc cu regularitate, din oficiu, în scopul determinării necesității menținerii obligațiilor respective. Înainte de a impune obligații de serviciu public, Guvernul sau, după caz, Agenția informează Secretariatul Comunității Energetice despre aceasta, cu excepția cazurilor în care există un pericol iminent pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova. În timpul situației de urgență, Comisia poate impune obligații de serviciu public întreprinderilor din sectorul energetic în scopul asigurării securității aprovizionării cu energie electrică și/sau gaze naturale a țării.
Contribuția anticipată	Asigurarea securității energetice a statului.

Secțiunea 10

Măsuri specifice pentru sectoarele electroenergetic și termoelectric

50. În cazul sistării furnizării de gaze naturale de la SAP „Gazprom” persistă riscuri majore pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale a malului stâng al Nistrului și asigurarea stabilității sistemului electroenergetic al Republicii Moldova. Practic toată cantitatea de energie electrică necesară adițional celei produse local va trebui acoperită din alte surse, altele decât MGRES,

(importul de energie electrică din sistemul electroenergetic al Ucrainei și din ENTSO-E, Europa Continentală).

51. Continuitatea aprovizionării cu gaze naturale este un element important în asigurarea securității energetice a consumatorilor protejați care sunt conectați la sistemul centralizat de alimentare cu energie termică, în special în timpul sezonului de încălzire.

52. Sistemele centralizate de alimentare cu energie termică livrează energie termică gospodăriilor și întreprinderilor din diferite orașe ale Republicii Moldova, însă peste 99% din consumul de energie termică este concentrat în municipiile Chișinău și Bălți (care au o populație totală de peste 800 000 de persoane). Restul țării se încălzește din alte surse, în primul rând sobe individuale, reprezentând peste 64% din totalul locuințelor. Structura de producere a energiei termice s-a schimbat doar puțin în ultimul deceniu, gazele naturale rămân combustibilul primar (reprezentând aproximativ 95%).

53. În anul 2022, datorită utilizării combustibilului alternativ, consumul de păcură de către SA „Termoelectrica” s-a majorat de la 1 1631,11 tone în anul 2021 la 68 660,98 tone în anul 2022 și 100 161,86 tone în anul 2023.

54. Soluțiile interne cu biocombustibil (biocombustibili solizi, biogaz) reprezintă aproximativ 4% din producția de energie termică și ar putea permite substituirea unor cantități mai mari de combustibili fosili importați pentru producerea acesteia.

55. Având în vedere rolul critic al sectoarelor electroenergetic și termoelectric în consumul de gaze naturale în Republica Moldova, următoarele măsuri sectoriale ar putea fi implementate conform Planului de urgență:

Măsura 1 Urgență	Trecerea centralei electrice de termoficare Sursa 1 a „Termoelectrica” SA la combustibil alternativ.
Principalele părți implicate	Comisia, CET Sursa 1 a „Termoelectrica” SA.
Proceduri de urmat	Comisia decide trecerea Centralei CET Sursa 1 a „Termoelectrica” SA la combustibil alternativ. Proporția utilizării combinate a combustibilului gaze naturale – păcură, se decide de Termoelectrica” SA și se aplica în funcție de evoluțiile prețurilor la resursele energetice, disponibilitatea resurselor energetice și impactul asupra vulnerabilității consumatorilor și mediului.
Contribuția anticipată	Reducerea consumului de gaze naturale;
Fluxuri de informații	Conform Secțiunii 12 din Planul de urgență.

Măsura 2 Urgență	Trecerea la combustibil alternativ
Principalele părți implicate	Centralelor electrice de termoficare ale fabricilor de zahăr („Moldova-Zahăr” SRL și „Südzucker Moldova” SA).
Proceduri de urmat	Centralelor electrice de termoficare ale fabricilor de zahăr decid în privința tipului de combustibil utilizat și cantităților stocate și perioadei de utilizare.
Contribuția anticipată	Reducerea consumului de gaze naturale

Măsura 3 Urgență	Reducerea cu 10% a temperaturii agentului termic livrat în sistemele centralizate de alimentare cu energie termică (SACET);
Principalele părți implicate	Centralele termice SACET, gestionarii fondului locativ .

Proceduri de urmat	Comisia decide în privința reducerii cu 10% a temperaturii agentului termic livrat în sistemele centralizate de alimentare cu energie termică.
Contribuția anticipată	Reducerea consumului de gaze naturale

Măsura 4 Urgență	În situație de urgență, Comisia poate decide să acorde prioritate furnizării gazelor naturale în detrimentul aprovizionării cu gaze naturale către anumite categorii de consumatori protejați, următoarelor centrale termoelectrice care produc energie electrică și/sau energie termică în baza gazelor naturale: 4. Centrala termoelectrică - Cuciurgan (MGRES); 5. Centrala termoelectrică - „Termoelectrica” SA; 6. Centrala termoelectrică - „CET-Nord” SA.												
Principalele părți implicate	Comisia, OST de energie electrică / OST de gaze naturale, centralele termoelectrice sau termice cu prioritate.												
Proceduri de urmat	În timpul situației de urgență și din motive întemeiate, inclusiv la solicitarea OST de energie electrică sau de gaze naturale, Comisia poate decide să acorde prioritate furnizării de gaze naturale către anumite centrale termoelectrice și/sau termice în detrimentul aprovizionării cu gaze naturale către anumite categorii de consumatori protejați, dacă în lipsa furnizării gazelor naturale către respectivele centrale electrice sau termice: 3) ar putea duce la o deteriorare gravă a funcționării sistemului electroenergetic și/sau sistemelor centralizate de alimentare cu energie; sau 4) ar împiedica producția și/sau transportul gazelor naturale. <table><tr><td>Centrale termoelectrice și/sau termice</td><td>Consum minim mediu/zi, mil. m³/zi (2021)</td><td>Consum maxim mediu/zi, mil. m³/zi (2021)</td></tr><tr><td>Centrala termoelectrică - Cuciurgan (MGRES)</td><td>2,8 (aprilie)</td><td>4,7 (iulie)</td></tr><tr><td>„Termoelectrica” SA</td><td>0,115 (august)</td><td>2,6 (februarie)</td></tr><tr><td>S.A „CET-Nord” SA</td><td>0,020 (august)</td><td>0,277 (februarie)</td></tr></table>	Centrale termoelectrice și/sau termice	Consum minim mediu/zi, mil. m³/zi (2021)	Consum maxim mediu/zi, mil. m³/zi (2021)	Centrala termoelectrică - Cuciurgan (MGRES)	2,8 (aprilie)	4,7 (iulie)	„Termoelectrica” SA	0,115 (august)	2,6 (februarie)	S.A „CET-Nord” SA	0,020 (august)	0,277 (februarie)
Centrale termoelectrice și/sau termice	Consum minim mediu/zi, mil. m³/zi (2021)	Consum maxim mediu/zi, mil. m³/zi (2021)											
Centrala termoelectrică - Cuciurgan (MGRES)	2,8 (aprilie)	4,7 (iulie)											
„Termoelectrica” SA	0,115 (august)	2,6 (februarie)											
S.A „CET-Nord” SA	0,020 (august)	0,277 (februarie)											
Contribuția anticipată	Asigurarea securității energetice a statului.												

Analiza comparativă a măsurilor incluse în planurile de urgență ale Republicii Moldova și ale țărilor-membre ale UE și Marea Britanie este stabilită la Anexa 8.

Secțiunea 11

Consumatorii întreruptibili

56. Consumatorii întreruptibili sunt consumatorii noncasnici care nu fac parte din categoria consumatorilor protejați, în a căror privință este posibilă aplicarea măsurilor de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale, în cazul unei situații de urgență constatate în modul stabilit, în conformitate cu Planul de acțiuni pentru situații excepționale.

57. Fiecare operator de sistem întocmește lista nominală a consumatorilor întreruptibili ale căror instalații de utilizare sunt racordate la rețelele sale de gaze naturale. Listele consumatorilor întreruptibili trebuie să conțină, inclusiv informații cu privire la genul de activitate și volumele lunare de gaze naturale pe fiecare loc de consum pentru anul calendaristic anterior. Furnizorii sunt obligați să prezinte operatorilor de sistem toate informațiile necesare pentru întocmirea listelor

respective. Listele consumatorilor întreruptibili se păstrează de operatorii de sistem respectivi și se prezintă, la solicitare, organului central de specialitate și/sau OST.

58. Anual, până la data de 1 august, OST în baza informației recepționate de la OSD și furnizori, prezintă organului central de specialitate lista nominală a consumatorilor întreruptibili, ce include informația în formatul de raportare coordonat preventiv de OST cu organul central de specialitate. Listele consumatorilor întreruptibili se publică pe paginile web ale operatorilor de sistem. În perioada situației de urgență, lista consumatorilor întreruptibili se actualizează lunar de OST și se prezintă organului central de specialitate până la data de 20 a lunii respective.

Operatorii de sistem și furnizorii sunt responsabili pentru corectitudinea datelor prezentate către OST și/sau organul central de specialitate.

59. Ținând cont de impactul asupra consumului de gaze naturale în contextul asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați, ordinea de limitare și/sau întrerupere a livrărilor de gaze naturale către consumatorii întreruptibili este stabilită în Tabelul 3.

Consumatori întreruptibili	Coduri de activitate CAEM-2 ²⁵	Ordinea de limitare și/sau întrerupere a livrărilor de gaze naturale ²⁶	Consum iarna (octombrie -martie), m ³	Consum vara (aprilie -martie), m ³	Consum anual ²⁷ , m ³
Instalații CET și CT, instalațiile de termoficare ale cărora pot funcționa pe alte tipuri de combustibil, decât gazele naturale	D3530	1.	88 850 285	16 846 667	105 696 952
Fabricarea zahărului	C1081	2.	3 831 308	749 152	4 580 460
Stații de alimentare a automobilelor cu gaze naturale comprimate (GNCV)	GNCV	3.	3 131 827	3 442 117	6 573 944
Fabricarea articolelor din sticlă	C2313	4.	7 523 356	5 674 140	13 197 496
Fabricarea produselor din tutun	C1200	5.	217 460	281 217	498 677
Fabricarea cimentului	C2351	6.	6 610 452	5 636 407	12 246 859
Fabricarea varului și ipsosului	C2352	7.	1 434 097	2 543 378	3 977 475
Fabricarea cărămizilor, țiglelor și altor produse pentru construcții, din argilă arsă	C2332	8.	449 254	967 321	1 416 575
Fabricarea altor produse chimice organice, de bază	C2014	9.	2 697 766	379 811	3 077 577
Fabricare celuloză, hârtie, cartonși produse chimice	C1721, C1723, C1729, C1812, C2016, C2030, C2060	10.	960 649	522 342	1 482 991
Fabricarea de covoare și mochete	C1393,	11.	99 087	87 843	186 930
Fabricarea produselor din cacao, a ciocolatei și a produselor zaharoase	C1082	12.	1 392 466	642 598	2 035 064
Fabricarea băuturilor nealcoolice	C1032, C1107	13.	3 497 108	2 419 559	5 916 667

²⁵ Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei (CAEM-2) - <https://statistica.gov.md/ro/clasificari-si-nomenclatoare-9881.html>.

²⁶ La stabilirea ordinii de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale consumatorilor finali întreruptibili s-a luat în considerare: impactul întreruperii aprovizionării cu gaze naturale asupra consumatorilor finali din diferitele sectoare ale economiei naționale; obligația unor categorii de consumatori finali de a deține combustibil alternativ; consumul de gaze naturale al consumatorilor finali de gaze naturale din diferite sectoare ale economiei naționale.

²⁷ Datele estimative privind consumul de gaze naturale al consumatorilor întreruptibili în anul 2023 au fost agregate în baza informației prezentate de către operatorii de sistem.

Fabricarea vinurilor și băuturilor alcoolice	C1101, C1102, C1105	14.	3 391 330	2 176 133	5 567 463
Fabricarea materialelor de construcții, plastic	C2221, C2222, C2223, C2229, C2312, C2314, C2331, C2361, C2363, C2370, C2399, C2511, C2562, C2572, C2593, C2599, C2651, C2711, C2732, C2813, C2822	15.	1 228 674	1 662 510	2 891 184
Construcții și extracția și fabricarea materialelor de construcții	E3832, F4120, F4211, F4221, F4299, F4321, F4322, F4331, F4399, B0812	16.	2 402 366	2 614 732	5 017 098
Alte activități	Consumatori întreruptibili	17.	-	-	-

Tabelul 3. Ordinea de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale consumatorilor finali în cazul unei situații de urgență pe piața gazelor naturale din Republica Moldova

60. În cazul în care nu sunt cantități de gaze naturale necesare asigurării consumului consumatorilor protejați urmează a fi aplicate măsuri de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale, conform ordinii stabilite în Tabelul 4.

Consumatori protejați	Ordinea de limitare și/sau întrerupere a livrărilor de gaze naturale ²⁸
Întreprinderi mici conform Legii nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii, instalațiile de utilizare ale cărora sunt racordate la rețeaua de distribuție a gazelor naturale, cu excepția titularilor de licență pentru vânzarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare	1
Întreprinderi și instituții care prestează servicii sociale esențiale, instalațiile de utilizare ale cărora sunt racordate la rețeaua de gaze naturale	2
Instalații CET și CT care furnizează energie termică în SACET consumatorilor casnici, întreprinderilor mici și mijlocii și întreprinderilor sau entităților și instituțiilor care prestează servicii sociale esențiale, instalații de termoficare ce nu pot funcționa pe alte tipuri de combustibil, decât gazele naturale	3
Consumatorii casnici instalațiile de utilizare ale cărora sunt racordate la rețeaua de distribuție a gazelor naturale	4

Tabelul 4. Ordinea de întrerupere a livrării gazelor naturale consumatorilor protejați în cazul unei situații de urgență pe piața gazelor naturale din Republica Moldova

61. În cazul în care un consumator protejat din categoria întreprinderilor și instituțiilor care prestează servicii sociale esențiale, dispune de locuri de consum la care nu se prestează servicii sociale esențiale,

²⁸ La stabilirea ordinii de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale consumatorilor finali s-a luat în considerare: impactul întreruperii aprovizionării cu gaze naturale asupra consumatorilor finali din diferitele sectoare ale economiei naționale; obligația unor categorii de consumatori finali de a deține combustibil alternativ; consumul de gaze naturale al consumatorilor finali de gaze naturale din diferitele sectoare ale economiei naționale; grupurile de consumatori protejați.

pentru aceste locuri de consum pot fi aplicate măsuri de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale în conformitate cu Secțiunea 12.

Secțiunea 12

Procedura de aplicare a măsurilor de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale

62. În cazul situației de urgență, Comisia poate decide asupra aplicării măsurii de limitare și/sau de întrerupere a livrării gazelor naturale consumatorilor întreruptibili conform Listei nominale a consumatorilor întreruptibili prezentate de OST către organul central de specialitate și în ordinea prestabilită în Tabelele 3-4.

63. În cel mult 6 ore de la adoptarea dispoziției Comisiei privind aplicarea măsurii de limitare și/sau întrerupere a livrării gazelor naturale consumatorilor întreruptibili, OST notifică OSD și furnizorii de gaze naturale despre obligația de a întrerupe consumul de gaze naturale.

64. În scopul monitorizării consumului de gaze naturale OST determină zilnic:

- 1) cererea totală de gaze naturale;
- 2) cantitatea disponibilă de gaze naturale;
- 3) cererea de gaze naturale a consumatorilor protejați și a consumatorilor întreruptibili;
- 4) deficitul de gaze naturale (diferența dintre cererea totală și cantitatea disponibilă de gaze naturale);
- 5) cantitatea de gaze naturale disponibilă pentru consumatorii întreruptibili (diferența dintre cantitatea disponibilă și cererea de gaze naturale a consumatorilor protejați);
- 6) procentul de reducere a consumului de gaze naturale de către consumatorii întreruptibili.

65. Procedura de limitare poate fi aplicată doar pentru consumatorii la care întreruperea livrării gazelor naturale poate afecta procesul tehnologic (ex. producerea sticlei, industria metalurgică).

66. Urmare a notificării prevăzute la pct. 63, furnizorii de gaze naturale notifică consumatorii întreruptibili despre obligația de a întrerupe consumul de gaze naturale, prin poștă (scrisoare recomandată), poștă electronică, telefon sau chiar prin remiterea fizică, astfel încât să fie asigurată recepția notificării în termenul stabilit.

67. Notificarea furnizorului privind limitarea și/sau întreruperea consumului de gaze naturale conține cel puțin următoarea informație:

- 1) denumirea consumatorului întreruptibil;
 - 2) adresa locului de consum la care se va limita /întrerupe livrarea gazelor naturale;
 - 3) volumul zilnic limitat (m^3/zi) /debitul de gaze naturale care va fi întrerupt , în m^3/h ;
 - 4) ziua (gazieră) și ora la care limitarea /întreruperea va avea loc;
 - 5) estimarea cu privire la data încetării situației de urgență.
- 68.** Consumatorii întreruptibili au obligația să reducă sau să întrerupă consumul de gaze naturale notificat de furnizorul de gaze naturale în conformitate cu pct. 66-67, și a nu pune în pericol funcționarea sigură și fiabilă a echipamentelor, utilajelor și instalațiilor de gaze naturale, după caz să treacă la utilizarea combustibilului alternativ.
- 69.** În cazul în care consumatorii întreruptibili nu reduc sau întrerup consumul de gaze naturale, la indicația furnizorului, operatorul de sistem deconectează de la rețeaua de gaze naturale instalațiile de utilizare ale consumatorilor respectivi.
- 70.** Consumatorii întreruptibili, instalațiile de utilizare ale cărora au fost deconectate forțat de la rețeaua de gaze naturale de către operatorul de sistem, achită tariful pentru reconectare și pot fi reconectați la rețea după încetarea situației de urgență.

71. Operatorii de sistem monitorizează consumul de gaze naturale al consumatorilor întreruptibili și aplică măsurile stabilite la Secțiunea 13.

Secțiunea 13

Măsuri privind consumul neautorizat /peste limită de gaze naturale de către consumatorii întreruptibili

72. În cazul depistării conectării neautorizate la rețeaua de gaze naturale a instalațiilor (aparaturilor) de utilizare după ce a fost deconectat de la rețea conform punctului 69 din Plan și/sau depistării consumului de gaze naturale cu încălcarea obligației de limitare și/sau întrerupere a consumului de gaze naturale stabilit la punctul 68 din Plan de către consumatorii întreruptibili, personalul operatorului de sistem este obligat să întocmească *actul de depistare* a consumului neautorizat/peste limită (actul de depistare) în 2 exemplare, câte un exemplar pentru fiecare parte. Personalul operatorului de sistem indică obligatoriu în act modalitatea în care s-au încălcat prevederile actelor normative care au dus la consum neautorizat/peste limită a gazelor naturale din rețeaua de gaze naturale. Actul de depistare este semnat de personalul operatorului de sistem și de consumatorul întreruptibil. În cazul în care consumatorul întreruptibil refuză să semneze actul de depistare, personalul operatorului de sistem indică în act faptul și motivele refuzului. Odată cu depistarea consumului neautorizat/peste limită a gazelor naturale, personalul operatorului de sistem înlătură încălcările depistate și păstrează probele respective.

73. În baza materialelor acumulate, operatorul de sistem calculează consumul de gaze naturale în baza indicațiilor echipamentului de măsurare sau după caz conform sistemului paușal (în lipsa echipamentului) pentru perioada de timp de la data indicată în notificarea furnizorului de a reduce/întrerupe consumul de gaze naturale, până la încetarea situației de urgență. Furnizorul va factura consumatorului valoarea triplă a consumului de gaze naturale.

74. În cazul în care consumatorul întreruptibil nu achită contravaloarea consumului de gaze naturale, furnizorul se adresează în instanța de judecată pentru recuperarea prejudiciului cauzat.

Secțiunea 14

Managementul crizelor

75. Gestionarea generală a situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale, coordonarea măsurilor necesare de către autoritățile publice și participanții la piața gazelor naturale, precum și monitorizarea implementării măsurilor respective se realizează de către Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova (managerul situațiilor excepționale în sectorul gazelor naturale).

Secțiunea 15

Rolurile și responsabilitățile părților implicate

76. Asigurarea securității aprovizionării cu gaze naturale este o competență comună a întreprinderilor de gaze naturale și a autorităților publice responsabile de buna funcționare a sectorului gazelor naturale, în conformitate cu competențele funcționale și instituționale. Întreprinderile de gaze naturale sunt obligate să asigure funcționarea sigură, fiabilă și eficientă a sistemului de gaze naturale, care să garanteze furnizarea neîntreruptă a gazelor naturale și satisfacerea cererii de gaze naturale a consumatorilor finali, cu respectarea parametrilor de calitate și a indicatorilor de calitate stabiliți, precum și să întreprindă măsuri care să garanteze securitatea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali.

77. Pe perioada existenței situației excepționale Comisia, organul central de specialitate, organele și autoritățile administrației publice, întreprinderile de gaze naturale, precum și alți participanți la piața gazelor naturale, aplică Planul de urgență în calitate de document operativ de lucru. Măsurile luate de părțile implicate în conformitate cu Planul de urgență sunt obligatorii și prevalează în raport cu prevederile contractuale și actele normative în domeniu.

78. O analiză detaliată a rolurilor și responsabilităților autorităților publice și întreprinderilor de gaze naturale pentru fiecare nivel de criză, în perioada unei situații excepționale în sectorul gazelor naturale este prevăzută în Anexele 3-6.

Secțiunea 16

Testele de intervenție în situații de urgență

79. În conformitate cu Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale, măsurile, acțiunile și procedurile prevăzute în Planul de urgență trebuie testate cel puțin o dată între actualizările periodice ale acestuia efectuate la fiecare patru ani. Pentru a testa Planul de urgență, organul central de specialitate simulează scenariile cu impact mediu și ridicat și reacțiile în timp real, în conformitate cu Planul de urgență.

80. Organul central de specialitate va modela scenarii și intervenții cu impact ridicat și mediu în timp real în conformitate cu Planul de urgență. Scenariile situațiilor de urgență modelate sunt unice și dinamice în natură, în funcție de amploarea și impactul potențial al situației de urgență, iar intervenția în timp real poate varia în funcție de natura situației de urgență. Scenariile de urgență presupun o serie de evenimente care clasifică potențialele probleme în funcționarea sistemelor de gaze naturale până la evenimentul care necesită declararea unei situații de urgență, adică până la necesitatea obiectivă de a lansa măsuri care nu au la bază mecanisme de piață.

81. Organul central de specialitate va fi responsabil de pregătirea și organizarea testelor de intervenție în situații de urgență. Testele de intervenție în situații de urgență au loc cel puțin o dată la patru ani, iar data și entitatea responsabilă de organizarea acestora sunt stabilite prin ordinul organului central de specialitate. Primele teste de intervenție vor fi efectuate în termen de cel mult un an de la emiterea avizului Secretariatului Comunității Energetice cu privire la Planul de urgență. Testarea intervențiilor în situații de urgență se face pentru a testa eficacitatea planului și a măsurilor operaționale incluse în acesta.

82. Pentru a asigura aprovizionarea consumatorilor finali din Republica Moldova cu gaze naturale în condiții de siguranță, autoritățile responsabile vor implementa simulări ale intervențiilor în situații de urgență. Vor fi simulați parametrii operaționali cel puțin ai următoarelor întreprinderi din sectorul gaze naturale, electroenergetic și termoelectric:

- SRL „Vestmoldtransgaz”;
- SA „Moldovagaz”;
- SA „Energocom”;
- SRL „Chișinău-gaz”
- SRL „Bălți-gaz”
- SA „Termoelectrica”;
- SA „CET-Nord”;
- ÎS „Moldelectrica”;
- SA „RED-Nord”;
- SA „Premier Energy Distribution”;

- SRL „Premier Energy”;
- SA „FEE-Nord”.

83. Situațiile modelate pentru sectorul gazelor naturale din Republica Moldova vor include următoarele scenarii cu impact ridicat și mediu:

- 1) întreruperea aprovizionării cu gaze naturale a Republicii Moldova din cauza deteriorării infrastructurii de gaze naturale ca urmare a războiului declanșat de Federația Rusă împotriva Ucrainei sau a atacului terorist asupra infrastructurii de gaze naturale din Federația Rusă sau Ucraina;
- 2) condiții meteo nefavorabile;
- 3) limitarea sau întreruperea livrării de gaze naturale către Republica Moldova de către SAP „Gazprom” ca urmare a disputelor comerciale/datoriilor SA „Moldovagaz” către SAP „Gazprom”;
- 4) întreruperea aprovizionării Republicii Moldova cu gaze naturale din cauza nivelului inacceptabil al prețului la gaze naturale de la furnizorii disponibili pe piața regională sau a situației macroeconomice negative din țară (inflație ridicată sau devalorizarea monedei naționale);
- 5) întreruperea totală a livrării de gaze naturale spre Republica Moldova din toate sursele;
- 6) limitarea aprovizionării Republicii Moldova cu gaze naturale cu disponibilitatea importului printr-un singur punct de interconectare;
- 7) întreruperea aprovizionării malului stâng al Nistrului cu gaze naturale.

84. După testarea intervențiilor în situații de urgență, se va întocmi și se va prezenta un rezumat al rezultatelor obținute, inclusiv un plan de acțiuni, care va detalia îmbunătățirile aduse măsurilor de urgență existente, care vor fi puse la dispoziția tuturor părților interesate.

Secțiunea 17

Mecanismele de cooperare cu alte țări părți ale Comunității Energetice

85. Organul central de specialitate asigură colaborarea regională cu autoritățile competente ale țărilor vecine în vederea implementării măsurilor de prevenire și reducere a impactului eventualelor situații excepționale în domeniul aprovizionării cu gaze naturale. OST asigură colaborarea cu OST adiacenți pentru a preveni posibilele întreruperi în aprovizionarea cu gaze naturale și a minimiza daunele care pot fi cauzate într-o astfel de situație.

86. În vederea asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale, organul central de specialitate împreună cu OST va colabora cu autoritățile publice relevante și cu OST adiacenți din țările vecine (România și Ucraina), dar și din alte țări, după caz, în special în ceea ce privește:

- a) coordonarea măsurilor privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale în situații excepționale;
- b) identificarea interconexiunilor, dezvoltarea și modernizarea acestora, inclusiv pentru asigurarea capacităților bidirecționale;
- c) identificarea condițiilor și a modalităților practice de acordare a asistenței reciproce.

87. Organul central de specialitate, în comun cu OST, participă, în colaborare cu autoritățile publice de resort și OST adiacenți din țările vecine, la elaborarea planurilor comune de acțiuni preventive și a planurilor comune de urgență.

88. Organul central de specialitate identifică, după caz, măsurile reciproce de acțiune și de corelare a riscurilor cu țările vecine țări părți ale Comunității Energetice și/sau state membre ale Uniunii Europene.

89. Pentru a spori flexibilitatea și reziliența sistemului de aprovizionare cu gaze naturale, Republica Moldova stochează gaze naturale în țările vecine, în țările părți ale Comunității Energetice și/sau în statele membre ale Uniunii Europene.

90. Mecanismele de partajare a eforturilor pentru îndeplinirea obiectivului de creare a stocurilor cu aceste țări vecine vor spori flexibilitatea de funcționare a sistemului de gaze naturale al Republicii Moldova, oferind opțiuni suplimentare pentru atenuarea riscurilor legate de aprovizionarea cu gaze naturale.

Anexe

Anexa 1.

Anexa 1. Principalele surse de informații pentru gestionarea situației excepționale din sectorul gazelor naturale

Informații	Furnizori de informații
Cauza situației excepționale	Organul central de specialitate, întreprinderile de gaze naturale, OST
Amploarea și durata situației excepționale	Organul central de specialitate, întreprinderile de gaze naturale, OST
Termenele de restabilire a aprovizionării cu gaze naturale	Organul central de specialitate, întreprinderile de gaze naturale, OST, OSD
Competențele și acțiunile guvernamentale necesare	Organul central de specialitate OST
Acțiuni întreprinse pentru eliminarea sau atenuarea consecințelor negative	Organul central de specialitate, întreprinderile de gaze naturale, OST
Problemele consumatorilor, inclusiv consumatorilor protejați	Organul central de specialitate, OST, OSD
Probleme cu privire la piața gazelor naturale	Organul central de specialitate, ANRE
Creșterea aprovizionării cu gaze naturale	Organul central de specialitate, OST, OSD
Acțiuni de reducere a cererii de gaze naturale	Organul central de specialitate OST, OSD
Impactul socio-economic al întreruperilor în aprovizionarea cu gaze naturale	Organul central de specialitate
Probleme de securitate	Organul central de specialitate Ministerul Afacerilor Interne
Comunicarea cu mass-media	Comisia

Anexa 2.

Anexa 2. Rezultatele evaluării reducerii consumului lunar de gaze naturale ca urmare a implementării măsurilor predefinite incluse în Planul de urgență, mil. m³

Nr.	Măsurile	Limitarea aprovizionării cu gaze naturale, %											
		0%	35%	50%	100%	0%	35%	50%	100%	0%	35%	50%	100%
		Minim pe lună, mil. m ³				Maxim pe lună, mil. m ³				Medie pe lună, mil. m ³			
1	Utilizarea stocurilor de gaze naturale aferente obligației de stocare conform art. 108 ³ din Legea cu privire la gazele naturale	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Utilizarea gazelor naturale care fac obiectul stocurilor de securitate în conformitate cu art. 108 ¹ alin. (8) din Legea cu privire la gazele naturale.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Încheierea/accesarea acordurilor de împrumut de către stat cu instituțiile financiare pentru asigurarea stocurilor de gaze naturale în situații de urgență de către furnizorii cărora li s-a impus obligația realizare a achizițiilor de gaze naturale și constituirea stocurilor	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Utilizarea gazelor naturale stocate în rețelele de transport din țară	0,0	0,0	0,5	19,0	0,0	0,0	6,8	19,0	0,0	0,0	4,8	19,0
4	Trecerea CET Sursa 1 a „Termoelectrica” SA la combustibil alternativ (păcură)	0,0	8,6	7,1	7,1	0,0	41,5	51,1	51,1	0,0	25,8	37,0	37,7
5	Trecerea centralelor electrice de termoficare ale fabricilor de zahăr (ÎCS „Moldova-Zahăr” SRL și ÎM „Südzucker Moldova” SA) la combustibil alternativ	0,0	0,5	0,5	0,5	0,0	8,0	8,0	8,0	0,0	2,5	2,5	2,5
6	Reducerea cu 10% a temperaturii agentului termic livrat în sistemele de încălzire centralizată	0,0	0,5	0,5	0,5	0,0	2,4	2,4	2,4	0,0	1,9	1,9	1,9
7	Limitarea sau întreruperea livrărilor de gaze naturale consumatorilor întreruptibili.	0,0	0,0	0,0	4,7	0,0	0,0	0,0	33,4	0,0	0,0	0,0	16,4
	Total	0,0	9,6	8,6	31,8	0,0	51,9	68,3	113,9	0,0	30,2	46,2	77,5

Notă: În cazul în care sunt utilizate stocurile de gaze naturale aferente obligației de stocare/ stocurile de securitate, atunci pe parcursul perioadei de 1 lună nu vor fi probleme în cazul limitării gazelor naturale deoarece se acoperă consumul maxim de gaze naturale. Respectiv, reducerea consumului este 0 pentru toate 3 scenarii.

Anexa 3.**Anexa 3. Rolurile și responsabilitățile entităților implicate în situația de Alertă timpurie.**

Entitatea	Roluri și responsabilități
Comisia pentru situații excepționale	Examinează sesizarea privind apariția/ constată existența /încetarea situației de alertă timpurie.
	Coordonează acțiunile întreprinderilor de gaze naturale, participanților la piața gazelor naturale, organului central de specialitate, alte organe sau autorități publice, în legătură cu apariția și gestionarea situație de alertă timpurie.
	Emite dispoziții cu privire la aplicarea măsurilor stabilite în Planul de urgență, precum și măsuri suplimentare, care nu sunt stabilite în Plan.
Organul central de specialitate	După caz, sesizează Comisia despre existența condițiilor pentru constatarea/încetarea situației de alertă timpurie.
	Consolidează și evaluează informațiile primite de la întreprinderile de gaze naturale. Oferă informații actualizate Comisiei/Guvernului.
Comisia OCS	Consultă organul central de specialitate în privința evaluării condițiilor de existență a unei situații excepționale, analizează informațiile cu privire la posibila apariție a unui eveniment care ar putea afecta aprovizionarea cu gaze naturale.
ANRE	Oferă informații organului central de specialitate și Comisiei despre funcționarea pieței de gaze naturale în timpul unei situațiilor excepționale.
OST	Sesizează Comisia despre existența condițiilor pentru constatarea/încetarea situației de alertă timpurie.
	Asigură funcționarea în condiții normale a sistemului de transport al gazelor naturale, monitorizează parametri tehnici de funcționare a rețelelor de transport al gazelor naturale și dezechilibrele din sistem.
	Oferă instrucțiuni obligatorii pentru participanții la piața gazelor naturale la îndeplinirea măsurilor incluse în Planul de urgență.
	Participă la activitatea Comisiei OCS pentru evaluarea crizelor.
	Colaborează cu OST din țările vecine.
OSD	Asigură funcționarea în condiții normale a rețelelor, monitorizează parametri tehnici de funcționare a rețelelor sale și dezechilibrele din sistem.
Furnizori /traderii de gaze naturale	Furnizează gaze naturale, întreprind măsuri bazate pe piață prevăzute de plan. Au responsabilitatea de a-și menține în echilibru portofoliile de echilibrare, de a raporta orice incident care poate cauza o întrerupere în furnizarea gazelor naturale și a informa consumatorii finali despre măsurile aplicabile în situație excepțională în sectorul gazelor naturale.
Producători de energie electrică și termică	Prezintă informații organului central de specialitate, OST și OST energiei electrice privind consumul de gaze naturale, producția de energie electrică și termică.
	Informează organul central de specialitate și întreprinderile de gaze naturale cu privire la parametri de funcționare a centrale electrice pe bază de gaze naturale.
	Participă la activitatea Comisiei OCS
OST de energie electrică	Pune în aplicare și coordonează măsurile care afectează sectorul electroenergetic.
	Participă la activitatea Comisiei OCS

Anexa 4.**Anexa 4.** Rolurile și responsabilitățile entităților implicate **situație de Alertă.**

Entitate implicată	Roluri și responsabilități
Guvernul	Impune obligații de serviciu public.
Comisia	Examinează sesizarea privind apariția/ constată existența /încetarea situației de alertă. Coordonează acțiunile întreprinderilor de gaze naturale, participanților la piața gazelor naturale, organului central de specialitate, alte organe sau autorități publice, în legătură cu apariția și gestionarea situație de alertă. Emite dispoziții cu privire la aplicarea măsurilor stabilite în Planul de urgență, precum și măsuri suplimentare, care nu sunt stabilite în Plan.
Organul central de specialitate	După caz, sesizează Comisia în privința existenței circumstanțelor declarării /încetării situației de alertă; Consolidează, evaluează și monitorizează informațiile primite de la întreprinderile de gaze naturale. Transmite informații actualizate Comisiei /Guvernului. Coordonează acțiunile realizate de întreprinderile de gaze naturale, în special de OST, altor participanți la piața gazelor naturale, alte organe sau autorități publice în legătură cu apariția și gestionarea situației de alertă. Organizează ședințele Comisiei OCS și participă la activitatea acestuia.
Comisia OCS	Consultă organul central de specialitate în privința evaluării condițiilor de existență a unei situații excepționale, precum și a măsurilor necesare pentru gestionarea nivelului de criză respectiv.
ANRE	Monitorizează funcționarea pieței de gaze și implementarea măsurilor destinate asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale. Aprobă /actualizează tarifele și prețurile reglementate, impune obligații de serviciu public, sancționează titularii de licență.
OST	Sesizează Comisia despre existența condițiilor pentru constatarea/încetarea situației de alertă. Monitorizează parametrii tehnici de funcționare a sistemului de gaze naturale și dezechilibrele din sistem. Oferă instrucțiuni obligatorii participanților la piața gazelor naturale la îndeplinirea măsurilor incluse în Planul de urgență. Centralizează și analizează datele primite de la întreprinderile de gaze naturale și participanții pieței gazelor naturale Participă la activitatea Comisiei OCS Colaborează cu OST din țările vecine.
OSD	Informează OST cu privire la apariția evenimentului care poate duce la apariția situației de alertă. Implementează măsurile adoptate în situație de alertă.
Furnizorii/ traderii de gaze naturale	Au responsabilitatea de a-și menține în echilibru portofoliile de echilibrare, de a raporta orice incident care poate cauza o întrerupere în furnizarea gazelor naturale și a informa consumatorii finali despre măsurile aplicabile în situație excepțională în sectorul gazelor naturale. Implementează măsurile adoptate în situație de alertă, care se bazează pe mecanisme de piață
Producători de energie	Implementează și respectă contractele încheiate cu OST de energie electrică și/sau furnizorii de energie electrică precum și măsurile pentru situația de urgență stabilite în Planul de urgență.

electrică și termică	Participă la activitatea Comisiei OCS
	Pun în aplicare și coordonează măsurile care afectează sectorul electroenergetic, în special în ceea ce privește restricțiile de funcționare a centralelor electrice pe gaze naturale
Producătorii de gaze naturale	Mobilizează întreaga capacitate de producere a gazelor naturale în limitele capacităților maxime de extracție.
	Exploatează și să întrețin instalațiile de producere, să majoreze capacitatea acestora astfel încât să asigure funcționarea sigură și continuă a acestora; Pun la dispoziția OST, OSD datele necesare pentru gestionarea sistemului de gaze naturale; Au acces la rețelele de transport și de distribuție a gazelor naturale, în mod nediscriminatoriu; Vând gazele naturale produse pe piața angro și amănuntul a gazelor naturale.
Consumatorii industriali	Întreprind măsuri de optimizare a consumului de gaze naturale.

Anexa 5.**Anexa 5. Rolurile și responsabilitățile entităților implicate în **situație de Urgență****

Entitate implicată	Roluri și responsabilități
Guvernul	Impune obligații de serviciu public cu privire la securitatea aprovizionării cu gaze naturale.
Comisia pentru situații excepționale	Examinează sesizarea privind apariția/constată existența/încetarea situației de urgență.
	Coordonează acțiunile întreprinderilor de gaze naturale, participanților la piața gazelor naturale, organului central de specialitate, alte organe sau autorități publice, în legătură cu apariția și gestionarea situație de alertă timpurie.
Organul central de specialitate	Emite dispoziții cu privire la aplicarea măsurilor stabilite în Planul de urgență, precum și măsuri suplimentare, care nu sunt stabilite în Plan.
	După caz, sesizează Comisia în privința existenței circumstanțelor declarării/încetării situației de urgență;
	Analizează și evaluează informațiile primite de la întreprinderile de gaze naturale cu privire la existența premiselor pentru declararea situației de urgență și după caz organizează ședința Comisiei OCS
	Supraveghează gestionarea situației de urgență, coordonează acțiunile realizate de întreprinderile de gaze naturale, în special de OST, altor participanți la piața gazelor naturale, alte organe sau autorități publice în legătură cu apariția și gestionarea situației de urgență
	Asigură colaborarea regională cu autoritățile competente ale țărilor vecine și OST adiacenții în scopul asigurării măsurilor de prevenire și micșorare a impactului eventualelor situații excepționale pentru aprovizionarea cu gaze naturale. 1) coordonează măsurilor privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale în situații excepționale; 2) identificarea condițiilor și a modalităților practice de acordare a asistenței reciproce.
	Pregătește decizii privind măsurile care nu au la bază mecanisme de piață, pregătește propuneri privind măsurile care trebuie luate pentru nivelul de urgență și se consultă cu OST cu privire la restricțiile necesare.

Comisia OCS	Consultă organul central de specialitate în privința evaluării condițiilor de existență a unei situații excepționale precum și a măsurilor necesare pentru nivelul de criză respectiv.
ANRE	Monitorizează funcționarea pieței de gaze naturale, implementarea măsurilor destinate asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale. Impune obligații de serviciu public în limita competenței. Sanctionează titularii de licență care nu respectă deciziile Comisiei.
OST	Sesizează Comisia în privința existenței circumstanțelor declarării /încetării situației de urgență; Până la finalizarea de către Comisie a verificării condițiilor de existență a unei situații excepționale, în cazul în care situația excepțională impune intervenția imediată, OST întreprinde toate măsurile necesare pentru a reduce impactul sau a elimina situația de urgență conform Planului de urgență. Monitorizează parametrii tehnici ai rețelelor de gaze naturale și dezechilibrele din sistem, restabilește în termen cât mai restrâns defecțiunile tehnice apărute în sistemul de transport al gazelor naturale. Oferă instrucțiuni obligatorii participanților la piața gazelor naturale la întreprinderea măsurilor incluse în Planul de urgență. Prezintă Comisiei, organului central de specialitate informații operative. Centralizează și analizează datele primite de la întreprinderile de gaze naturale și transmite informații relevante organului central de specialitate Participă la activitatea Comisiei OCS Colaborează cu OST din statele vecine, prin aplicarea unui mecanism de schimb continuu de informații și depășirea temporară a limitelor contului OBA în scopul asigurării securității sistemului de transport național. Întreprindă măsurile de limitare și/sau de întrerupere a livrării gazelor naturale consumatorilor întreruptibili.
OSD	Asigură livrarea prin rețele de distribuție a gazelor naturale, în condiții fiabile și de securitate la instalațiile de utilizare a consumatorilor finali. Întreprindă măsurile de limitare și/sau de întrerupere a livrării gazelor naturale consumatorilor întreruptibili.
Furnizori și traderii de gaze naturale	Furnizorii și traderii de gaze naturale au responsabilitatea de a-și menține în echilibru portofoliile de echilibrare, de a raporta orice incident care poate cauza o întrerupere în furnizarea gazelor naturale și a informa consumatorii finali despre măsurile aplicabile în situație excepțională în sectorul gazelor naturale. Aplică măsurile prevăzute de Plan.
Producători de energie electrică și termică	Pun în aplicare și coordonează măsurile care afectează sectorul electroenergetic, în special în ceea ce privește restricțiile de funcționare a centralelor electrice pe gaze naturale
Autoritățile administrației publice locale	Întreprind măsurile necesare, stabilite în Planul de urgență, la indicațiile Comisiei. Dacă este necesar, Comisia solicită suportul autorităților administrației publice locale, al căror teritoriu este afectat de situația excepțională, pentru lichidarea consecințelor situației excepționale și revenirea la situația normală de funcționare a pieței gazelor naturale.
Consumatorii de gaze naturale	Reduc sau limitează consumul de gaze naturale la solicitarea Operatorului de sistem/ furnizorului de gaze naturale; Asigura siguranța echipamentelor, utilajelor și instalațiilor de gaze naturale și, după caz, trec la utilizarea de combustibili alternativi. Evită consumul neautorizat de gaze naturale/peste limită, fără a crea situații periculoase din punct de vedere tehnic.

OST de energie electrica	Monitorizează impactul reducerii livrărilor gazelor naturale asupra rețelei electrice.
--------------------------	--

Anexa 6.

Anexa 6. Drepturile și obligațiile operatorilor de sistem referitoare la funcționarea în siguranță a rețelei de gaze naturale

Entitatea	Roluri și responsabilități
OST	exploatează, întreține, modernizează și dezvoltă rețelele de transport al gazelor naturale în condiții de siguranță, de fiabilitate și de eficiență. restabilește în termen cât mai restrâns defecțiunile tehnice apărute în sistemul de transport al gazelor naturale. prestează servicii de transport al gazelor naturale, inclusiv a fluxurilor transfrontaliere. asigură alocarea capacităților și gestionarea congestiilor rețelelor de transport al gazelor naturale; îndeplinește funcțiile de dispecerat în scopul gestionării volumelor de gaze naturale livrate prin rețelele de transport al gazelor naturale și asigură echilibrarea sistemului de gaze naturale, precum și prestarea serviciilor de sistem. asigură interoperabilitatea rețelelor de gaze naturale, încheie acorduri de interconectare cu OST din țările vecine. să asigure accesul terților la sistemul de transport, plasează zilnic pe pagina sa electronică informații cu caracter operativ și tehnic privind funcționarea rețelelor de transport al gazelor naturale. realizează schimbul de informații cu alți operatori de sistem adiacenți. întrerupe sau limitează transportul gazelor naturale în condițiile art. 70 alin. (1) din Legea cu privire la gazele naturale. Îndeplinește acțiuni de echilibrare în vederea asigurării echilibrului fizic și menținerii în parametrii operaționali a sistemului de gaze naturale.
OSD	exploatează, întreține, modernizează și dezvoltă rețelele de distribuție a gazelor naturale în condiții de siguranță, de fiabilitate și de eficiență gestionează fluxurile de gaze naturale din rețelele de distribuție a gazelor naturale; prezintă OST, OSD adiacenți informații pentru exploatare și dezvoltarea coordonată a sistemelor, interoperabilitatea rețelelor. prezintă informațiile necesare utilizatorilor de sistem pentru accesul eficient la rețelele de distribuție a gazelor naturale; efectuează racordarea, deconectarea și reconectarea la rețelele de distribuție a gazelor naturale; asigură accesul terților la sistemele de distribuție, în condiții nediscriminatorii, în limitele capacităților de distribuție, cu respectarea regimurilor tehnologice. întrerupe sau limitează transportul gazelor naturale în condițiile art. 70 alin. (1) din Legea cu privire la gazele naturale.

Anexa 7. Obligații de informare pentru fiecare nivel de criză.

A. Alertă timpurie			
Raportor	Destinatarul informației	Obligația de informare	termen
OST	Comisia, (prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență)	Notifică despre apariția circumstanțelor pentru declararea situației de alertă timpurie. Centralizează și analizează datele primite de la întreprinderile de gaze naturale și participanții pieței gazelor naturale și transmite informațiile relevante. Informează cu privire la realizarea obligațiilor lor legale și contractuale pe perioada existenței situației de alertă timpurie; Informează cu privire la măsurile întreprinse pe perioada situației de alertă timpurie. În baza informațiilor de la întreprinderile de gaze naturale prezintă următoarele informații: - prognoza cererii zilnice și a furnizării zilnice de gaze naturale pentru următoarele 3 zile, în milioane m ³ /zi; - fluxurile zilnice de gaze naturale la toate punctele de intrare și ieșire transfrontaliere, precum și la toate punctele care racordează o instalație de producere a gazelor naturale, o instalație de stocare sau un terminal GNL la rețeaua de gaze naturale, în milioane m ³ /zi; - perioada de timp, exprimată în zile, pentru care se estimează că este posibilă asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați.	după caz
	Organul central de specialitate și ANRE		zilnic
	Participanții la piața gazelor naturale	Oferă instrucțiuni obligatorii la îndeplinirea măsurilor incluse în Planul de urgență.	zilnic
	OST din țările vecine. Organului central de specialitate	Schimb de informații operative Lista consumatorilor protejați Lista consumatorilor întreruptibili	permanent La primirea notificării de alertă timpurie.
OSD	OST	Transmite orice informații concrete și sigure cu privire la posibila apariție a unui eveniment care ar putea afecta aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor finali din zona sa de activitate.	după caz

	OST	Prezintă lista consumatorilor protejați și întreruptibili, ale căror instalații de gaze naturale sunt racordate la rețelele de distribuție a gazelor naturale pe care le exploatează.	La primirea notificării de alertă timpurie
	OST, organul central de specialitate și ANRE	Informează cu privire la realizarea obligațiilor sale legale și contractuale pe perioada situației de alertă timpurie.	zilnic
		Informează despre măsuri întreprinse bazate pe mecanisme de piață.	zilnic
Furnizorii de gaze naturale	OST	Prezintă informații relevante cu privire la posibila apariție a unui eveniment care ar putea afecta aprovizionarea cu gaze naturale,	
	Consumatorii	Informează despre măsurile care urmează a fi aplicate în situație de Alertă timpurie.	zilnic
	OST, organul central de specialitate și ANRE	Informează realizarea obligațiilor sale legale și contractuale.	zilnic
		Măsurile întreprinse bazate pe mecanisme de piață.	zilnic
Organul central de specialitate	Comisia	După caz, sesizează constatarea apariției situației de alertă timpurie	
	Comisie, Guvern	Transmite informații actualizate în baza informațiilor primite de la întreprinderile de gaze naturale.	zilnic
		Transmite informații cu privire la măsurile întreprinse pe perioada situației de alertă timpurie.	zilnic
	Secretariatul Comunității Energetice	Notifică despre constatarea de către Comisie a situației excepționale – nivelul de alertă timpurie.	
	Președintele Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării din cadrul Comunității Energetice,	În cazul în care situația nu poate fi gestionată în modul corespunzător prin aplicarea măsurilor la nivel național, la indicația Comisiei, informează și solicită convocarea unei ședințe a Grupului, în vederea examinării situației create și, după caz, acordării asistenței Republicii Moldova în legătură cu coordonarea măsurilor implementate la nivel național și regional pentru a face față crizei.	la necesitate
ANRE	Organul central de specialitate și Comisie	Oferă informații despre funcționarea pieței de gaze naturale și implementarea măsurilor destinate asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale.	după caz
Furnizori de gaze naturale Producători de energie	OST	Prezintă informații cu privire la posibila apariție a unui eveniment care ar putea afecta aprovizionarea cu gaze naturale, precum și cu privire la eventualele măsuri întreprinse bazate pe mecanisme de piață.	
	OST, organul central de specialitate și ANRE	Informații realizarea obligațiilor sale legale și contractuale.	zilnic
		Informații cu privire la măsurile întreprinse pe perioada situației de alertă timpurie	La cerere.

electrică și termică			
OST de energie electrică			

B. Alertă			
OST	Comisia, (prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, organul central de specialitate și ANRE	Notifică despre apariția circumstanțelor declarării /încetării unei situații excepționale – nivelului de alertă. Transmite informații relevante urmare a centralizării și analizării datelor primite de la întreprinderile de gaze naturale și participanții pieței gazelor naturale Informează cu privire la realizarea obligațiilor lor legale și contractuale pe perioada existenței situației de alertă Informații cu privire la măsurile întreprinse pe perioada situației de alertă	la apariția circumstanțelor zilnic zilnic zilnic
	Comisia Organul central de specialitate	OST, în baza informațiilor de la întreprinderile de gaze naturale informează: - prognoza cererii zilnice și a furnizării zilnice de gaze naturale pentru următoarele trei zile, în milioane metri cubi pe zi (milioane m ³ /zi); - fluxurile zilnice de gaze naturale la toate punctele de intrare și ieșire transfrontaliere, precum și la toate punctele care racordează o instalație de producere a gazelor naturale, o instalație de stocare sau un terminal GNL la rețeaua de gaze naturale, în milioane metri cubi pe zi (milioane m ³ /zi); - perioada de timp, exprimată în zile, pentru care se estimează că este posibilă asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați.	zilnic
	Organul central de specialitate	Prezintă: Lista consumatorilor protejați și Lista consumatorilor întreruptibili	la primirea notificării de Alertă
	OST din țările vecine	Schimb de informații, pentru a garanta securitatea și fiabilitatea rețelelor de transport al gazelor naturale în contextul gestionării congestiilor	permanent
OSD	OST	Informații cu privire la declanșarea evenimentului care duce la creșterea excepțională a cererii de gaze naturale, la întreruperea furnizării gazelor naturale din import sau care afectează livrarea gazelor naturale către consumatorii din zona	la primirea notificării de Alertă

		de activitate, precum și cu privire la măsurile bazate pe mecanisme de piață întreprinse în acest context; Transmite lista consumatorilor protejați, ale căror instalații de gaze naturale sunt racordate la rețelele de distribuție a gazelor naturale pe care le exploatează Transmite lista consumatorilor întreruptibili ale căror instalații de utilizare sunt racordate la rețelele sale de gaze naturale	
ANRE	Organul central de specialitate și Comisia	Oferă informații despre funcționarea pieței de gaze naturale în timpul unei situații excepționale, monitorizează implementarea măsurilor destinate asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale.	la necesitate
Furnizorii de gaze naturale	OST	Prezintă informații relevante cu privire la posibila apariție a unui eveniment care ar putea afecta aprovizionarea cu gaze naturale.	
	OST, organul central de specialitate și ANRE	Măsurile întreprinse în acest context, care trebuie să se bazeze pe mecanisme de piață.	zilnic
	Consumatorii	Informează despre măsurile aplicabile în situație de Alertă	zilnic
	Organul central de specialitate, Comisia	Transmite informațiile relevante privind de la întreprinderile de gaze naturale, alți participanți ai pieței gazelor naturale și ANRE.	zilnic
Organul central de specialitate	Secretariatul Comunității Energetice	Notifică despre constatarea de către Comisie a situației excepționale – nivelul de alertă.	
	Președintele Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării din cadrul Comunității Energetice	În cazul în care situația nu poate fi gestionată în modul corespunzător prin aplicarea măsurilor la nivel național, la indicația Comisiei, informează și solicită convocarea unei ședințe a Grupului, în vederea examinării situației create și, după caz, acordării asistenței Republicii Moldova în legătură cu coordonarea măsurilor implementate la nivel național și regional pentru a face față crizei.	la necesitate
Furnizori de energie electrică / Producători de energie electrică și termică * OST de energie electrică	OST	Prezintă informații privind consumul de gaze naturale, după caz producția de energie electrică și termică și realizarea obligațiilor contractuale.	zilnic
	OST, organul central de specialitate și ANRE	Informații parametrii de funcționare ale principalelor centrale electrice pe bază de gaze naturale	zilnic
		Informații realizarea obligațiilor sale legale și contractuale	la cerere

C: Urgență			
OST	Comisia, (prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, organul central de specialitate și ANRE	Notifică despre apariția circumstanțelor declarării /încetării unei situații excepționale – nivelului de urgență (creșterea cererii de gaze naturale excepțional de mare, la întreruperea furnizării gazelor naturale din import sau care a afectat livrarea gazelor naturale pe teritoriul Republicii Moldova, situații care nu au putut fi redresate prin aplicarea măsurilor bazate pe mecanisme de piață, fiind necesară introducerea suplimentară de măsuri care nu se bazează pe mecanisme de piață în vederea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor, în special, a consumatorilor protejați; Notificarea conține o descriere a incidentului /evenimentului: - data, ora și durata evenimentului; - tipul evenimentului; - locația evenimentului; - estimarea deficitului de gaze naturale; - impactul posibil.	zilnic
		Transmite informații relevante urmare a centralizării și analizării datelor primite de la întreprinderile de gaze naturale și participanții pieței gazelor naturale	zilnic
		Informează cu privire la realizarea obligațiilor lor legale și contractuale pe perioada existenței situației de urgență	zilnic
		Informații cu privire la măsurile întreprinse pe perioada situației de urgență (bazate și nebazate pe mecanisme de piață)	zilnic
	Organul central de specialitate	Prezintă informații despre modificarea nivelului cererii și ofertei pe piața gazelor naturale în baza informațiilor de la întreprinderile de gaze naturale, dar și despre probabilitatea apariției unui dezechilibru între nivelul cererii și ofertei.	La apariția circumstanțelor

		Prezintă Lista consumatorilor protejați și Lista consumatorilor întreruptibili	la primirea notificării cu privire la apariția situației urgență
	Comisia Organul central de specialitate	OST, în baza informațiilor de la întreprinderile de gaze naturale informează zilnic următoarele informații: - prognoza cererii zilnice și a furnizării zilnice de gaze naturale pentru următoarele trei zile, în milioane metri cubi pe zi (milioane m ³ /zi); - fluxurile zilnice de gaze naturale la toate punctele de intrare și ieșire transfrontaliere, precum și la toate punctele care racordează o instalație de producere a gazelor naturale, o instalație de stocare sau un terminal GNL la rețeaua de gaze naturale, în milioane metri cubi pe zi (milioane m ³ /zi); - perioada de timp, exprimată în zile, pentru care se estimează că este posibilă asigurarea aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor protejați.	zilnic
	OST din țările vecine	Schimb continuu de informații, pentru a garanta securitatea și fiabilitatea rețelelor de transport al gazelor naturale în contextul gestionării congestiilor	continuu
OSD	OST	Informații cu privire la declanșarea evenimentului care duce la creșterea excepțională a cererii de gaze naturale, la întreruperea furnizării gazelor naturale din import sau care afectează livrarea gazelor naturale către consumatorii din zona de activitate, precum și cu privire la măsurile bazate pe mecanisme de piață întreprinse în acest context; Transmit lista consumatorilor protejați, ale căror instalații de gaze naturale sunt racordate la rețelele de distribuție a gazelor naturale pe care le exploatează Transmit lista consumatorilor întreruptibili, ale căror instalații de gaze naturale sunt racordate la rețelele de distribuție a gazelor naturale	la primirea notificării cu privire la apariția situației de urgență
Furnizorii de gaze naturale	OST	Prezintă informații relevante cu privire la posibila apariție a unui eveniment care ar putea afecta aprovizionarea cu gaze naturale	la apariția circumstanțelor
Comisia	Populația, prin intermediul mass-media	Asigură informarea, cu privire la cauzele și proporțiile situațiilor excepționale, cu privire la măsurile întreprinse de întreprinderile de gaze naturale și autoritățile responsabile pentru prevenirea și lichidarea consecințelor acestora.	zilnic

Organul central de specialitate	Comisia, prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență,	Informează cu privire la măsurile întreprinse	zilnic
	Organul central de specialitate, Comisia	Transmite informațiile relevante privind monitorizarea datele primite de la întreprinderile de gaze naturale, alți participanți ai pieței gazelor naturale și ANRE.	zilnic
	Secretariatul Comunității Energetice și autoritățile competente ale țărilor vecine	Notifică despre constatarea de către Comisie a situației excepționale – nivelului de urgență.	-
		Informează imediat despre întreprinderea de către Comisie, în cazuri justificate în mod corespunzător, despre măsurile care nu se bazează pe mecanisme de piață și se abat de la Planul de urgență, și prezintă justificări pentru abaterea de la Planul de urgență.	-
	Președintele Grupului de coordonare privind securitatea aprovizionării din cadrul Comunității Energetice,	În cazul în care situația nu poate fi gestionată în modul corespunzător prin aplicarea măsurilor la nivel național, la indicația Comisiei, informează și solicită convocarea unei ședințe a Grupului, în vederea examinării situației create și, după caz, acordării asistenței Republicii Moldova în legătură cu coordonarea măsurilor implementate la nivel național și regional pentru a face față crizei.	după caz.
ANRE	Organul central de specialitate și Comisia	Oferă informații despre funcționarea pieței de gaze naturale în timpul unei situațiilor excepționale, monitorizează implementarea măsurilor destinate asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale.	
Furnizori de gaze naturale / Producători de energie electrică și termică OST de energie electrică	OST OST, organul central de specialitate și ANRE	Prezintă informații privind consumul de gaze naturale, producția de energie electrică și termică și realizarea obligațiilor contractuale.	zilnic
		Prezintă informații privind parametrii de funcționare ale principalelor centrale electrice pe bază de gaze naturale	zilnic
		Prezintă informații realizarea obligațiilor sale legale și contractuale	la cerere
		Prezintă informații referitor la impactul reducerii livrărilor de gaze naturale asupra rețelei electrice	zilnic

Anexa 9

Anexa 9. Analiza comparativă a măsurilor incluse în planurile de urgență ale Republicii Moldova și ale țărilor-membre ale UE și Marii Britanii

Domeniul de aplicare	Măsură	Moldova	Austria	Belgia	Bulgaria	Croația	Cipru	Cehia	Danemarca	Estonia	Finlanda	Franța	Germania	Grecia	Ungaria	Irlanda	Italia	Letonia	Lituania	Luxemburg	Malta	Olanda	Polonia	Portugalia	România	Slovacia	Slovenia	Spania	Suedia	Regatul Unit	Nivel
Producție	Creșterea producției interne de gaze naturale			x																				x							alertă timpurie
Aprovizionare	Creșterea importului de gaze naturale	x	x	x	x		x		x	x		x	x		x			x	x	x		x	x	x				x			alertă timpurie
	Creșterea achizițiilor de gaze naturale de pe hub-uri de gaze naturale	x	x								x				x				x							x	x				alertă timpurie
	Reducerea exportului de gaze naturale		x															x									x				alertă timpurie
	Fluxul revers de gaze naturale	x					x																								alertă timpurie
	Aprovizionarea cu biogaz (SRE)	x								x			x			x									x						alertă timpurie
	Aprovizionarea cu GNL	x	x							x	x			x		x			x		x			x				x			
Depozitare	Extracția gazelor naturale din depozit propriu		x	x			x	x				x	x		x		x	x	x	x		x	x	x				x	x		alertă timpurie
	Oprirea injecțiilor de gaze naturale în depozite		x					x							x				x												alertă timpurie
Diversificare	Trecerea la rezerva de combustibil	x					x		x			x			x			x				x	x	x		x	x		x		alertă timpurie

Domeniul de aplicare	Măsură	Moldova	Austria	Belgia	Bulgaria	Croația	Cipru	Cehia	Danemarca	Estonia	Finlanda	Franța	Germania	Grecia	Ungaria	Irlanda	Italia	Letonia	Lituania	Luxemburg	Malta	Olanda	Polonia	Portugalia	România	Slovacia	Slovenia	Spania	Suedia	Regatul Unit	Nivel
Contracte și funcționare	Contracte întreruptibile pe partea de cerere	x	x	x				x	x		x		x			x			x	x			x	x	x	x	x	x	x		alertă
	Acțiunea coordonată a OST din țările vecine	x	x		x			x		x	x		x		x	x			x	x					x	x	x	x	x	x	alertă
Informații	Informarea consumatorilor și a mass-mediei cu privire la situația din sectorul gazelor naturale	x			x								x	x			x	x	x	x		x		x	x	x	x	x	x		alertă
Scăderea consumului	Sistarea obligatorie a producției de energie electrică	x	x		x							x			x						x		x	x	x	x	x	x	x	x	urgentă
	Prioritatea finală a consumului	x	x						x	x			x						x						x				x		urgentă
	Sanctiuni pentru consum peste limită	x	x											x					x												urgentă
	Controlul temperaturii clădirilor	x										x			x										x	x	x				urgentă
	Controlul încălzirii clădirilor publice	x										x													x	x	x				urgentă
	Întreruperea sau limitarea livrării gazelor naturale	x	x		x	x		x			x			x	x			x	x	x		x	x			x	x	x	x	x	urgentă